

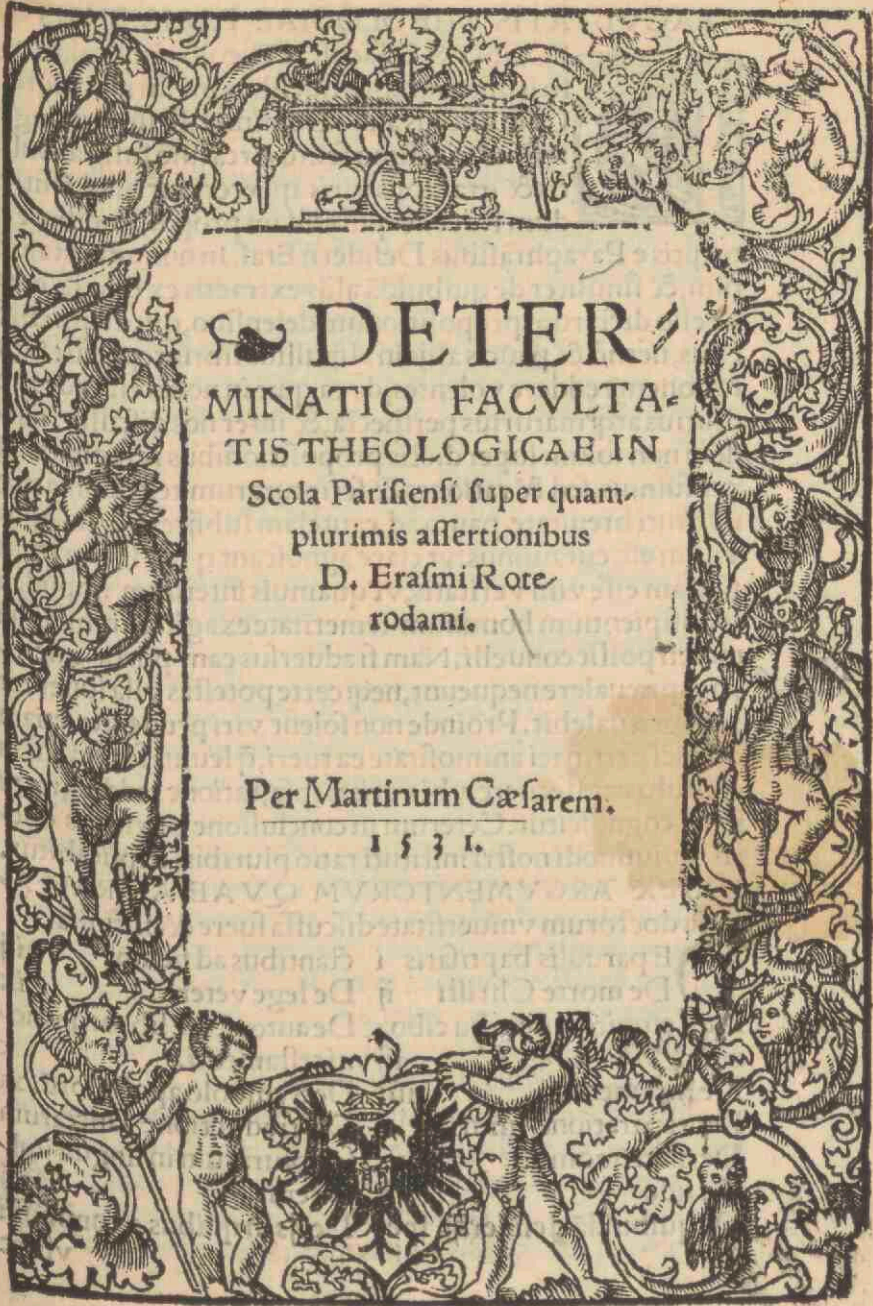
Determinatio Facultatis Theologicae in Scola Parisiensi super quamplurimis assertionibus D. Erasmi Roterodami.

<https://hdl.handle.net/1874/431202>

DETERMINATIO FACULTATIS THEOLOGICAE IN
 Scola Parisiensi super quam
 plurimis assertionibus
 D. Erasmi Roterodami.

Per Martinum Caesarem.

1531.

DECANVS & facultas Theologiae Scolae Parisiensis omnibus fidelibus in Christo salutē. Cum a nobis anno Domini Millesimo quingētesimo vicesimo sexto circa finē Iulij, a multis & grauibus viris quaereretur quid sentīdum foret de quibusdam propositionibus excerptis e Paraphrasibus Desiderij Eras. In nouum testamētum, & similiter de quibusdā alijs extractis ex quodā eius libello dictarum propositionum defensiuo, qui dicitur Elēchus, necnō & paucis alijs in alijs illius libris repertis: Nos rationem reddere volentes, de ea quae in nobis est, fide: rediutius atq; maturius perspecta, & inter nos discussa, tandem non solum super dictis propositionibus respondendū censuimus, sed & rationes & scripturarum testimonia pro instituti breuitate, pauca ad cautelam subiicere, vbi opus visum est, curauimus: vt clare agnoscant q̄ ista lecturi sunt tantam esse vim veritatis, vt quamuis interdum impudenti insipientium hominum temeritate exagitetur, nunquā tamen possit conuelli. Nam si aduersus eam portae inferorum praualere nequeunt, neq; certe potestas vlla super terram praualebit. Proinde non solent viri prudentes etiam ethnici pertinaci animositate ea tueri, q̄ leuius forsā aut in consultius asseruere, vbi veritas ipsa, ratione reddita, manifeste cognoscitur. Ceterum in conclusione praesentis operis huiusmodi nostri instituti ratio pluribus explicabitur.

INDEX ARGVMENTORVM QVAE A PRAEFATA doctorem vniuersitate discussa fuere & diffinita.

Mat. 16

D E paruulis baptisatis	i	stantibus ad fidem.	vij
De morte Christi	ij	De lege veteri.	ix
De Ieiunio & delectu ciborum.	ijj	De autoribus librorum noui testamenti.	x
De iuramento	iiii	De Symbolo apostolorū.	xi
De reparatione Iniuriae	v	De traductione sanctarum scripturarum in linguā vulgarem.	xij
De matrimonio.	vi		
De fide	vij		
De quibusdā desiderijs spe		De ijs in quibus a communi vsue	

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSVRÆ

vſu eccleſiæ latinæ Paraphra	De celibatu ſacerdotum, xx
ſtes recedit in ſuis Paraphra	De peccato originali. xxi
ſibus. xiiij	De pœna filiorum tempora
De quibusdam propoſitioni	li propter peccata paren-
bus quæ poſitæ videntur ex	tum. xxiiij
inaduerſentia vel ipſius Pa	De pœna hæreticorū. xxiiij
raphraſtæ vel typographo	De defectu vigoris Euange
rum. xiiij	lij. xxiiij
De quibusdam propoſitioni	De ſabbato. xxv
bus in quibus non ſatis offi	De Eccleſia. xxvi
cio Paraphraſtæ ſcriptor Pa	De Beata Virgine MA
raphraſis reſpondet. xv	RIA. xxviij
De meritis. xvi	De angelis. xxviiij
De fiducia honorum operū	De Petro. xxix
& meritorum. xvij	De Paulo. xxx
De fiducia corporalium ce	De Dionifio Areopagi
remoniæ & ſtatutorum ce	ta. xxxi
religionis xviiij	De Theologia ſcolasti
De oratione vocali. xix	ca. xxxij.

¶ Tit. i. DE PARVVLIS BAPTISATIS. IN EPISTO
la præpoſita Paraphraſi in Math. Propoſitio Erasmica.

Mhi videtur non mediocriter conducere ſi pueri ba
ptiſati quum iam ad pubertatem peruenerint, iube
antur concionibus aſſeſſe, in quibus illis dilucide declare
tur quid in ſe cõtineat profeſſio baptiſmi: deinde diligẽter
priuatim examinẽtur a probis viris ſatisne teneant ac me
minerint ea quæ docuit ſacerdos. Si cõperietur ſatis tenere
interrogẽtur, ratū ne habeāt q̄ ſuſceptores illorū noie pol
liciti ſunt in baptiſmo: Si audita profeſſiõe, non approbẽt
quod geſtū eſt per vicarios: oĩa tentāda ſunt, ne q̄s reſiliat a
prima fide. Q̄ ſi nõ poſſeſt obtineri, fortaiſſis expediet illū
non cogi, ſed illum ſuo relinqui animo donec reſipiſcat:
nec ad aliam interim vocari pœnam, niſi vt ab Euchariſtia
ſumenda reliquiſq̄ ſacramentis arceatur. Ceterum nec a ſa
cris, nec a concionibus excludatur. CENSVRÆ

¶ Conſilium hoc quantum ad id quod ſuadet petendum a
A, ij paruu

FACULT. THEOLO. PARIISIENSIS.

paruulis baptisatis dum iam sunt adulti, ratum ne habeant quod susceptores illorum nomine in baptismo promiserunt, et si non approbent, fortassis expedire eos relinqui animo suo donec resipiscant: nec interim aliter puniri, nisi quod non tradatur eis sacramenta ecclesiae, impiu est, et in perniciem vergit fidelium, viam aperiens abolenda Christianae religioni.

RATIO.

Si enim paruuli baptisati sunt, vbi adoleuerint, interrogati negent se rata habere quae susceptores nomine illorum polliciti sunt, mox et ipsi suae peruersitati adherentes a Christianismo deficerent, et eorum exeplo multi alij. In dubiu praeterea reuocare an baptisati paruuli vbi ad annos discretionis peruenerint, possint cogi ad tenendam fidem catholicam, apertam praefert impietatem. Nam cum fide teneatur baptisatos paruulos esse fideles filios dei et haeredes regni caelestis, fide quoque tenendum eosdem iam adultos esse de gremio ecclesiae: ideoque eisdem legibus esse obnoxios, quibus caeteri orthodoxi astringuntur, haud secus quam aliarum communitatum paruuli, vbi ad pubertatis annos peruenerint, legibus suarum politiarum deuinciuntur: quamuis in illis formaliter per se non consenserint, Vnde nec minus possunt cogi paruuli Christianorum baptisati, ad fidem Christi seruandam, quam olim paruuli Iudaeorum circuncisi, ad legem Mosaicam: de quibus tamen nephas est haesitare. Sub lege siquidem circuncisos vniuersae legis facienda debitores pronunciat apostolus: & decreuit dominus in lege veteri morte plectendos, quoscunque a semel suscepta lege recedentes. Declararunt item nonnulli summi pontifices tantumquam contra haereticos procedi oportere, aduersus eos qui quum paruuli essent, baptisati sunt: vbi autem doli facti sunt capaces, ad ritus se conuerterunt Iudaeorum.

Tit. ij. DE MORTE CHRISTI. LV. XXIII.

Propositio Erasmi prima.

Iesus suam mortem lugubrem, sed gloriosam esse voluit: nec eam deplorari voluit, sed adorari, ut quae sponse pro

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

te pro salute totius mundi suscipiebatur

CENSURA.

Et si præciosa est mors Christi & gloriosa, vt quæ mortem & mortis destruxit authorem: nõ cõtinuo nõ est & ipsa lugubris, & fidelibus deflenda, pro quorũ salute exhibitã sponte est. Nam cũ per regium Prophetam Christus conqueratur, dicens: Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit, qui consolaretur, & non inueni. Et per Zachariã prædictum sit: dolebunt super eum sicut doleri solet in morte primogeniti: Pia quoq; matris animam in filij passione doloris gladius, iuxta vaticinium Symeonis pertransierit: planum est quod Christus suam passionem & mortem minime vetuerit defleri: sed cum illa, peccata voluerit lugeri, propter quæ expianda moriebatur, tanquã causam tanti doloris: quandoquidem attritus est (vt scribit Esaias) propter scelera nostra, & liuore eius sanati sumus

Psal. 68

Zach. 12

Esai. 53

Proinde cum hæc propositio catholicorum doctorũ sententiã, vniuersalis ecclesiã ritus, & singulis quibusq; sex-tis ferijs, in memoriã dominicã passionis, a carnibus abstinetur, nec nõ & recte sacre scripturã intelligentiã aduertetur, temeraria est, impia, & hæretica.

Secunda propositio in Elencho Annota. vij.

¶ Christus si suam mortem vulgari more lugeri voluit, cur baiulans crucem repræhendit filias Hierusalem?

CENSURA.

Noluit se Christus a filiabus Hierusalem defleri, vt infirmum aut non potentem se ab illatis malis defendere: quemadmodũ illæ erant deflenda, ob imminẽs Hierosolymitanã ciuitatis excidiũ. Neq; tamẽ eam ob rẽ id fieri prohibuit, quod natura suggerit, ratio suadet, sacra eloquia comprobant, Christianos videlicet Christi membra Christo capiti suo conformari, eidemq; patienti & dolenti compati & condolere: quemadmodum suo generali ritu Ecclesia obseruat. Hac autem interrogatione oppositum innuens hic scriptor, neq; scripturam quam assumit intelligens, manifeste errat.

A. iij. ¶ Tit.

FACULTATIS THEOLOGICAE PARISIENSIS

¶ Tit. iij. DE IEIUNIO ET DELECTV CIBO-
rum Erasmi propositio Prima, in epistola præposita
Paraphasi primæ ad Corinthi.

Mlhi purioris Christianismi videtur, magisque consen-
taneum euangelicæ & apostolicæ doctrinæ, si nul-
lum certum cibi genus præscribatur, sed admoneatur om-
nes, vt quisq; pro corporis habitu vescatur quæ maximæ
conducunt bonæ valetudini: non ad luxum, sed ad sobrieta-
tem: cum gratiarum actione, ac studio bonæ mentis.

CENSURA.

¶ Hæc propositio significans magis conforme esse Euan-
gelicæ & Apostolicæ doctrinæ, omne ciborum discrimen
a Christianis auferri, vt quisq; pro suo arbitrio ijs vesca-
tur quæ existimat conducere suæ valetudini, modo sobrie
id faciat, & cum gratiarum actione, ex ei roneo scripturæ
intellectu asserta, ecclesiastica est disciplinæ eneruatua,
& Euangelicæ ac Apostolicæ doctrinæ, quæ iubet supe-
rioribus obedientiam præstari, aduersatur: Ecclesiæ ca-
tholicæ, quæ huiusmodi escarum delectum fidelibus ob-
seruandum religiosæ & prudenter constituit, cõtumeliam
irrogat, de Aerij, Iouiniaui, Valdensium & Lutheri here-
si consentit. Non tolerandam deniq; arrogantiam eã asse-
rentis, indicat: qui suam vnius sententiam totius Ecclesiæ
iudicio præferre non erubescit.

Secunda eiusdem de eadem re propositio complectens
multas, in Paraphasi octauæ capituli primæ ad Corinthi.

¶ Approbo quod dicis: Esca non commendat nos Deo.
Cum enim Deus vniuersa creauerit ad vsus humanos,
neq; quicq; a nobis exigat præter vitæ pietatẽ, quid illius
refert piscium an quadrupedum an volatilium carnibus
vescamur? Nihil enim horum pietati quicquam vel addit
vel adimit, horum delectus superstitiosum facere potest,
pium nequaquam: Christus nullum horum discrimen do-
cuit. Proinde temeritas sit, si quis homunculus conetur
quenquam huiusmodi constitutionibus onerare. Pro suo
quisq; corporis affectu vescatur, quibus velit, modo so-
brie

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE.

brie parceq̄, super omnibus gratias agens Deo,

CENSURA.

¶ Quamuis vt per verba illa, esca nos non cōmendat Deo
 prætendit Apostolus, q̄ cibus aut potus aut eorū sumptio,
 suapte natura bona morum non sint aut mala, nec pios red
 dunt nec impios: abstinētia tamen ab illis, ad virtutes com
 parandas ex præcepto Ecclesiæ, aut iuxta conditionem
 personarum ex voto aut deuotione voluntarie assumpta,
 laudabilis est & meritoria: ac pietati deseruit, ad illam præ
 parans, ac magnum illi afferens subsidium: alioqui non to
 ties abstinētia & sobrietatem commendaret scriptura
 nec Deum alloquens concineret Ecclesia: Qui corporali
 ieiunio vitia comprimis, mentem eleuas, virtutes largi
 ris & præmia. Quapropter dogma istud sic indistincte po
 situm, & ex scripturis perperam intellectis assertū, a pie
 tate retrahit, atq̄ errori suffragatur, præfatorum hæreti
 corum Aerij, Louiniani, ante annos mille damnato: & rur
 sus postea in Vadsibus, Vvitclefo & Luthero reproba
 to. Nec tam explicat scriptor literam Apostoli, quam ad
 hæreticum sensum eam contorquet: præsertim habita ra
 tione præcedentis propositionis, scilicet, Mihi purioris
 Christianismi videtur &c. quæ mentem clare satis aperit
 scribentis. Hoc item comperto q̄ ab ipsis etiam Aposto
 lis delectus ciborum inductus est: qui abstinētia a suf
 focato & sanguine præceperunt. Eorum insuper decreto,
 authoribus Ignatio, Hieronymo, & Maximino, quadra
 gesima instituta est. Et vbi certe per se Christus nullum
 præcepisset discrimen ciborum, non recte inde eliciatur,
 q̄ temeritas sit ad vtilitatem fidelium super huiusmodi re
 bus leges ab Ecclesia constitui. Quin potius magnæ est
 temeritatis, vsq̄ adeo procaciter Ecclesiæ instituta cōuel
 lere eniti.

Propositio eiusdē. iij. ex libro de interdicto esu carniū.

¶ Vnde offendiculum ex ijs rebus quarum vsum non in
 terdicat Euangelium, imo quarum interdictores dam
 nāt Apostolica litera, prohibentes (inquit) cibos quos
 Deus

FACULT. THEOLO. PARISIENSIS.
Deus creauit ad vescendum. CENSURA:

Hæc propositio innuens præceptum de ieiunio & delctu ciborum certis diebus Ecclesiam contra doctrinam Apostolicam instituisse, diabolica suggestione asserta, hæretica est, & Ecclesiæ catholicæ iniuria, ac insanam libertatem cū præfatis hæreticis inducere molitur. Nec intentioni Apostoli consentanea est: qui illos solum in loco assumpto damnat, qui creaturas natura malas esse asserbant: nō autem eos, qui ex instituto ecclesiæ aut ob satisfactionem, aut virtutem, a certis cibis statutis temporibus abstinent.

Quarta propositio eiusdem. Marc. ij.

¶ Tristitia sunt ieiunia quæ præscribit lex, et ob hoc ingrata deo qui diligit hilarem datorem.

CENSURA.

Hæc propositio falso asserens tristitia esse ieiunia, & quasi seruili affectu semper fieri, quæ ex præcepto fiunt, cum sæpe libera exerceantur charitate, erronea est, et difformiter ad sanctam scripturam asseritur: quæ obedientiam præceptis superiorum exhibitam maxime deo gratam esse demonstrat. Ordini quoque iuris naturalis aduersatur: quo indictum est vt inferiores superiorum legibus dirigantur. Quia si cōtingat talia ieiunia seruari vt vitetur pœna quæ incurreretur transgrediendo præceptum, non propterea semper sunt deo ingrata: nec inderationem perdūt meriti.

¶ Tit. iij. DE IVRAMENTO

Propositio Erasmi prima. Mat. v.

Lex euangelica, quo tutiores sint homines a periurio prorsus damnat oē iusiurandū vt iam fas non sit iurare

Propositio secunda eiusdem. Mat. v.

¶ Christus in totum vetat iurare. CENSURA.

Christum & Apostolos vsos fuisse iuramento manifestum est, quod non fecissent si lege euangelica omne iuramentū esset illicitum. Ordo etiam iuris, frequenter iuramentum exposcit, dicente apostolo. Quia omnis conuersiæ finis est iuramentum. Quamobrem vtraque harum propositionum legi Euā

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE
legi euangelicæ & eius latori Christo iniuria, & a sana scri-
pturæ intelligentia aliena, de damnata Catharorum Val-
densium, & eorum qui se iactant de ordine Apostolorū,
doctrina defumitur.

Propositio eiusdem de eodem. iij. Luc. xxiiij.

¶ Christus prohibet iurare qd' non prohibuerat lex prior
CENSURA

Cum eadem sint moralia præcepta in vtraq; lege per euā-
gelium a Christo confirmata, erroneum est dicere, iuramē-
tum in lege noua simpliciter esse prohibitum, cum in lege
veteri licuerit.

Propositio eiusdem. iij. Mat. v.

¶ Non minus est Christianus simplici verbo obstrictus, q̄
iudæus per omnia sacra deierans.

CENSURA

Hæc propositio erronea est, & honori dei derogat: cuius
authoritas interponitur per iuramentum: ratione cuius no-
uum vinculum obligatorium inducitur.

Propositio eiusdem de eodem quinta. Mat. v.

¶ Non opus est in contractibus admiscere ius iurandū, exe-
crationes, aut simile: quod & promittentem obstringat me-
tu, & stipulanti faciat fidem.

CENSURA.

Hæc propositio prætendens non esse conueniens, vtile
aut necessarium, adhibere iuramentum ad confirmandos
humanos contractus, vniuersaliter intellecta, est falsa, ad er-
rorem Vvitclesi accedens. Quandoq; enim vtile est, quan-
doq; necessarium hominum cōmercia roborari: iuxta rei
super qua est contractus, magnitudinem, & personarū con-
trahentium seu politiarum vtilitatem inde prouenientem
vt videre est in principum fœderibus.

¶ Tit. v. DE RÉPARATIONE INIURIAE

Propositio Erasmi. Luc. xxij.

Nisi Christus humanum affectum, quo ipsum aposto-
li diligebant euidenter castigasset, existimasset
nobis licere aduersus impiorum violentiam armis nos de-

B fendere

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
 fendere, ac vim vi repellere. Nunc autem cū petrus repre-
 hensus sit quod aduersus impios & sceleratos pro innocen-
 tissimo Domino intrinxerit ferrum, quæ poterit esse post-
 hac causa, vt homo Christianus iniuriam iniuriâ repellat?
 CENSURA.

Quantū inter Christianos, quantū fieri potest, fugienda
 sint bella & lites: hæc tamē propositio vt iacet, innuens nū
 quam licitum esse bellum aduersus impiorum violentiam
 quasi nunquam iuris ordine seruato, se defendendo iusta
 sit belli causa, eneruat omnem politiam: & a lege naturali
 & a diuina discrepat: alioqui enim nō commemorarentur
 in libris Numerorum, Iosue, Iudicū, Regum, & Macha-
 beorū multa bella, quæ ex diuina ordinatione gesta sunt.
 Scriptis præterea per Apostolum & alios sc̄tōs viros hæc
 propositio obuiat, atq; hæresi consentanea est pauperum
 de Lugduno & Lutheri. Neq; scriptorem excusat quod
 adiicit, quæ poterit esse post hac causa, vt homo Christia-
 nus iniuriam iniuriâ repellat? cum in præcedenti parte cla-
 re tradat, simpliciter non licere nos armis defendere, aut
 vim vi propulsare: vnde manifeste colligitur sensus au-
 thoris. Neq; etiam ea ratione Petrum Christus repræ-
 hendit, quasi nunquam liceat vim vi seruato moderamī-
 ne inculpatae tutelæ, reiicere: sed quod ipsum defendere ni-
 subsidio, & mortem iuxta patris decretum, absq; contra-
 pugnatione non acceptaret voluntarie.

¶ Tit. vi. DE MATRIMONIO

Prima propositio Erasmi. Math. xix.

Quæ alteri viro sui fecit copiam, iam vxor esse desijt
 & matrimonij ius ademit sibi, diuisa carne: quum
 Deus vnā & indiuisam esse voluit.

Secunda eiusdem propositio.

¶ Inter Euangelicos vna duntaxat causa dirimit coniu-
 gium, hoc est violata coniugij fides.

Tertia propositio eiusdem. Marc. x.

¶ Vxor quæ sui corporis copiam fecit alteri, iam etiam si
 non repu

PROPOSIT. ERASMIC. CENSVR.

nō repudietur, desijt esse vxor: & maritus qui sui corporis
copiā fecit alienæ, iam ante diuortium maritus esse desijt.

Quarta propositio. Mar. x.

¶ Quemadmodum ignis non est ignis nisi caleat: ita con-
iugium non est coniugium, nisi ex duobus fiat vnus: ex tri-
bus aut quatuor vna caro fieri non potest.

CENSURA.

Hæ. iij. propositiones, quatenus per eas prætendi vide-
tur, matrimonium per adulterium dissolui quantum ad
vinculum, hæreticæ sunt. Est enim vinculum matrimonij
iure diuino indissolubile, vt ad Corinthios scribens Apo-
stolus demonstrat, quum inquit: His qui matrimonio iun-
cti sunt præcipio, non ego sed dominus, vxorem a viro nō
discedere: q̄ si discesserit, manere inuuptam, aut viro suo
reconciliari. Et rursus: Mulier alligata est legi, quanto
tempore vir eius viuít. Et eadem omnino est ratio de viro
sicut de muliere: quia eiusdem beati Pauli sententia. Sicut
mulier sui corporis potestatem nō habet, sed vir: ita & vir
sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Tanta præ-
terea est indissolubilitas matrimonij, vt nec per hæresim
(quæ fornicatio est spiritualis) dissoluatur.

¶ Tit. vñ. DE FIDE.

Propositio prima eiusdem, Iacobi. ij.

Fides quæ friget absq̄ charitate, nec se profert vbi res
postulat, nec fides quidē est: tantū est inane fidei nomē

Propositio eiusdem. ij. Iacobi. ij.

¶ Fides & charitas natura coniunctissima sunt, & alte-
rum ab altero diuelli non potest. Et paulo post, Charitas
fidei comes est indiuidua.

Propositio eiusdem. iij. in Elencho.

¶ Certum est vtrancq̄ alteri indiuiduam esse comitem.

CENSURA

Hæ tres propositiones sunt hæreticæ, & sententiæ Apo-
stolorum, Pauli & Iacobi contrariæ. Paulus nanq̄ fidem
sine charitate posse esse ostendit, quum inquit: Si habuero
omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem

B. ij. non ha

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS

Iaco. 2. non habeam, nihil sum. Iacobus etiam in capite in quo dicit: fidem sine operibus mortuam esse, appellat fidem simpliciter illam quæ est sine operibus, dicens: Quid proderit fratres, si quis dicat se fidem habere, opera autem non habeat? nunquid poterit fides saluare eum? Vnde patet quod fides absque charitate aut bonis operibus fides appellanda est.

Propositio. iij. Erasmi. Ioan. iij.

¶ Sola fides purificat rorda, redditque idonea quibus creduntur cœlestis philosophiæ arcana.

Propositio eiusdem. v. Ioannis. viij.

¶ Sola credulitas via est ad immortalitatem.

Propositio eiusdem. vi. Luca. xxiiij.

¶ Quid exigit Christus a suis nisi fidem?

CENSURA.

Tametsi requiritur fides ad assequendam beatam immortalitatem, & ad cordium purificationem, ut docent sacra litera: non tamen eam solam ad hoc requiri alitunt, sed potius oppositum: Vnde ait Iacobus apostolus. Vide tis quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum. Et Paulus: Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur. Quare propositiones cum huiusmodi exclusionem positam scripturis non consonant, quæ ubique bona opera prædicant. Et offendiculum eadem propositiones aptæ sunt præstare pusillis: quasi videlicet non sint fidelibus necessaria bona opera, sed sola fides sufficiat ad salutem.

¶ Tit. viij. DE QVIBVSDAM DESYDERIIS ad fidem spectantibus.

Propositio Erasmi prima in epistola præposita. i. Corint. **V**T inam illud saltim aperuisset Paulus, a quibus, a quo tempore, quo cultu, quo actu, quibus verbis consecrari solet panis ille mysticus, & sacrosanctum dominici sanguinis poculum.

CENSURA.

Curiosum est hoc desyderium & futile atque impium si existimatione procedat, qua credantur minoris auctoritatis esse multa a Christo per Apostolos nobis voce tenus tradita

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE.

tradita, q̄ sint ea quæ in scriptura sunt expræssa. Sufficien-
ter enim sunt per scripturam sacram determinata quæ sa-
luti fidelium expediuit per eam determinari. Nec autho-
ribus Dionysio, Basilio, & Augustino, in minori habenda
sunt autoritate, quæ a Christo ex Apostolorum tradi-
tione ad nos vsq; peruenere, de sacramentis & alijs multis,
quam quæ scripturis sanctis definiuntur. Docet enī n Apo-
stolus tenendas esse institutiones apostolicas; non solum
quæ scripturis exarantur, sed etiam quæ nudo sermone ab
apostolis traditæ sunt. Reliqua vero cōmodius & decētius
relicta sunt dispositioni ecclesiæ, vt de illis definiat & deter-
minet, pro vt tantorum sacramentorum dignitas, & ipsius
ecclesiæ profectus exposcit.

Secunda eiusdem propositio, in epistola præ-
posita primæ ad Corinthios.

¶ Vtinam Paulus aliquanto plus lucis nobis aperuisset,
qualiter extent animæ semotæ a corpore, & vbinam extēt
an fruantur immortalitatis gloria, an impiorū animæ iam
nunc crucientur, an eis subueniant nostræ preces aut alia
beneficia, an indulgentia summi pontificis subito liberen-
tura pœna, q̄ video multos super hisce rebus ambigere,
aut certe disputare, quod superuacuū erat si Paulus aper-
te definiuisset.

CENSURA.

Superuacaneum est hoc desyderium, & periculosum.
Multis siquidem occasionem asferre potest scandali, tan-
quam quæ illic ponuntur, sufficienti scripturarum testi-
monio nō suffulciantur; cū tamen illa omnia satis sint per
sacra eloquia definita, excepta vltima particula de indul-
gentijs. Nam quod animæ iustorum post hanc vitam cum
Deo regnent beatæ, monstrat Christus dicens in die mor-
tis suæ bono latroni: Hodie mecum eris in Paradyso. Lu. 23.
Phil. 1.
Et Paulus, mori existimans lucrum, hincque cupiens
dissolui, & esse cum CHRISTO. Insuper cum
Angeli hominum custodes, semper videant faciem pa-
tris, qui in cœlis est, ante diem iudicij: eadem ratione
B. iij. vident

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS

Iob. ij.
In cano
nica Iu
dæ.

vident & animæ piorum, chirographo peccati iam pridem Christi morte sublato. Docet similiter scriptura animas Impiorum supplicijs inferni deputari, cum per beatum Iob dicitur: ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Et per beatum Iudam Thadeum de his qui sectati sunt peruersa desideria, scribitur quod sint ignis æterni pœnam sustinentes. De diuitem ite epulone scribit beatus Lucas, quod mortuus sepultus est in inferno. At vero qui ex hac luce cum dei amicitia migrarunt, nondum plane a scoria peccati expiati, viuorum iuuantur suffragijs id quod in euangelio Christus demonstrat, dum suades vt uiuentes, amicos sibi comparent de mammona iniquitatis, qui eos, vbi defecerint, in æterna tabernacula recipiat. Huc accedit quod illi membra sunt corporis Christi, quare aliorum membrorum eiusdem corporis subsidio par est subleuari. Nam & hoc natura insitum est, vt vbi vnum membrum patitur, reliqua membra compatiantur. Regius quoque propheta idem insinuans in eorum persona qui Deo sunt accepti, ait: particeps ego sum omnium timetium te, & custodientium mandata tua. Patet itaque quod viuentium præces atque alia benefacta, magnopere illis succurrunt. Neque tamen propterea asserendum est quod semper per indulgentias subito a pœnis liberentur. Nec hoc in suis bullis pontifices prætendunt aut ex vi huiusmodi bullarum pontificalium sane intellectarum, id habetur. Nam cum non in destructionem, sed in ædificationem data sit potestas ecclesiæ, non pro quauis causa, omnes quarumcunque pœnarum debitores, per huiusmodi indulgentias protinus a debito pœnarum eripiuntur, etiam si sint in charitate. Vnde nulli mortalium certum est, quantum per quasuis indulgentias Deo satisfiat pro pœnis quæ peccatis debentur. Neque tamen si certus indulgentiarum valor fidelibus ignoratur, eam ob rem conueniendæ sunt indulgentiæ: quas probauerunt sacra concilia, summi pontifices, atque vniuersalis ecclesiæ consuetudo & usus: ideoque prodesse illas haud dubie tenendum est. Quandoquidem per ipsas verberes virtutum fructus, & magna satisf.

PROPOSITIO, ERASMICA, CENSURAE,

gna satisfactionis emolumenta Christianis proueniunt. Quare hæc propositio exemplum noxijs dubijs in fide vacillantium inepte proponens, offendiculum præbet indoctis et infirmis, dubitandi circa ea quæ certa fide tenenda sunt: in quibus non solum superfluum est dubitare, & dubitando disputare, sed etiam illicitum. Quod si qui super his dubitant non nouis scripturis veniunt instruendi, sed legitimis simplicij debet vsq; adeo impia temeritas coerceri. Disputare nihilominus de his citra hæsitationem ad maiorem elucidationem veritatis, si modo per eos fiat talis disputatio, quibus ex officio incumbit, non est temerarium aut illicitum: quin potius pium & expediens: vt parati sint, iuxta scripturam tanquam pastores & doctores rationem reddere de ea quæ in eis est, fide & spe: & eos qui contradicant arguere.

1. Pet. 3.
ad Ti. 1.

¶ Tit. ix. DE LEGE VETERI.

Propositio Erasmi prima. Marc. i.

Cum lex terrorem incuteret potius quam amorem, quod supererat, nisi posteaquam per legem didicerant homines se peccatis obnoxios, nec potuisse ab his temperare: simulq; scirent Dei seueri vindicis iudicium neminem posse effugere, nisi vt trepidarent, horrerent, ac desperarent: Quis amare potest, quem horret?

CENSURA

Hæc propositio innuens homines veteris legis non potuisse vitare peccata, & magis induci per legis cognitionem, ad desperationem quam ad amorem, est iniuria legi & legiflatori deo. Tradidit enim Dominus legem non per quam perirent homines, sed iustificarentur. Iuxta illud Apostoli lex quidem sancta, & mandatum iustum. Et illud Leuitici custodite leges meas atq; iudicia, quæ faciēs homo viuet in eis. Neq; enim deus hominem ad impossibile obligauit per legem Mosaicam, cum non possit esse iniustus.

Ro. 7.
Leui. 18

Propositio eiusdem. ij. Marc. i.

¶ Lex Moyli suis vmbrijs, victimis, ac terroribus fecit hypocritas.

CENSURA.

Hæc propositio rursus legi Mosaicæ contumeliosa est, & ipsi deo

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIEN.
Ipsi deo qui huiusmodi umbram, victimas & ceremonias
legis instituit: quæ ex sua institutione ad bonum inducebant
& veritatem figurabant nouæ legis.

Propositio eiusdem. iij. Roma. vi.

¶ Lex cupiditates irritabat potius quam coercebat.

CENSVRA.

Hic non conuenienter vsus est scriptor officio paraphra-
stæ. Quandoquidem lex de se potius coercebat cupiditates
quam irritabat. Non enim est data lex a deo ad incitandum
homines in peccata, sed ad cohibendum ab illis, alioquin non
esset sancta neque iusta.

iiij. eiusdem propositio. Mat. v.

¶ Præceptum illud habetur in lege præcipuum. Diliges
proximum tuum & odio habebis inimicum tuum.

CENSVRA.

Hac propositione præceptum haberi in lege de odio ini-
mici, falso asseritur, cum nullum tale præceptum in lege ha-
beatur. Vnde cum regula dilectionis amici & inimici ad
mores pertineat, quod autem ad mores spectat, inuariatum
manet in utraque lege: constat scriptorem hunc non recte as-
signasse in hoc, discrimen legis nouæ a veteri.

Quinta eiusdem propositio. Mat. xix.

¶ Adolescens audierat Christum docentem præcepta le-
gis Mosaicæ non esse satis ad consequendum regnum cælorum

CENSVRA.

Hæc propositio temere asseritur, & in eo quod præten-
dit præcepta legis veteris includentis præcepta decalogi
non tunc suffecisse ad consequendum regnum cælorum si-
ue ad merendam vitam æternam, dictis Christi repugnat,
dicentis: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Rursumque
legis perito recensenti utrumque de dilectione legis manda-
tum, respondit: hoc fac et viues.

Mar. 19
Lu. 10.

Sexta propositio eiusdem. i. Timoth. i.

¶ Syncera charitas si adsit, quid opus est legis præscriptis?

CENSVRA.

Hæc propositio quatenus præterevidetur viatori-
bus ha-

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

bus habentibus charitatē non esse necessaria aut vtilia praecepta, ex erroneo intellectu illius loci scripturae, iusto non est lex posita, desumpta, accedit ad errorem Beguardorū *i. Ti. i.* Neque certe per verba illa Apostolus necessitatem secludit praeceptorum, sed excellentiam indicat perfectiorum: qui non timore poenae, sed virtutis amore bene operantur.

vij. Propositio eiusdem. Galat. iij.

¶ Verbofissima lex est.

vij. Propositio eiusdem ibidem.

¶ Iudaei pro tempore crassa religione vel superstitione magis cohibebantur.

CENSURA.

Irreuerenter in his duabus propositionibus paraphraeses loquitur de lege a deo instituta, modo vocans eam verbofissimam, modo crassam religionem vel superstitionem: cum tamen teste scriptura ipsa esset ante Christi aduentum sapientia Iudaeorum coram omnibus populis, Et sapientis, verbum Dei et legem sapientis, dicit esse fontem vitae. *Eccle. i Prou. 3*

¶ Tit. x. DE AVTHORIBVS LIBRORVM noui testamenti.

Propositio erasmi prima. In elencho.

Non statim dubius est in fide, qui de auctore libri dubitat.

CENSURA.

Hac propositio temerarie & erronee assertitur, loquendo vt scriptor loquitur de dubio auctorum sacrorum librorum noui Testamenti ab ecclesia sub nomine talium auctorum, receptorum. Cuiusmodi sunt auctores quatuor librorum euangeliorum: septem epistolarum canonicarum: quatuordecim epistolarum Pauli: actuum Apostolicorum et Apocalypsis. Nam cum Deus viros illos sanctos, organa sua constituerit in editione talium librorum, honori eorum detrahit, quisquis ab huiusmodi libris nomina eorum auferat, vel in dubium vertit: nec non & a frequenti abducit et fructuosa eorundem lectione. Praeterea quamuis de auctore aliquorum huiusmodi librorum a nonnullis olim dubitatum sit, nihilominus postquam ecclesia sub nomine talium

C luum

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
lium authorum suo vsu vniuersali illos recepit, et sua pro-
bauit definitione, iam non fas est Christiano de illis du-
bitare aut in dubium reuocare.

Tertia eiusdem propositio: cuius prior pars continetur
in epistola preposita paraphrasi. Luc. i. Secunda est in
Supputationibus Numer. xxvi.

¶ De epistola ad Hebraeos auctore semper est dubitatum
& ipse (vt ingenue fatear) adhuc dubito. CENSURA

Hae duae propositiones arroganter & schismaticè assertu-
tur, contra vsu & determinationem ecclesie in multis co-
cilijs, Niceno, Laudicensi, Carthaginensi tertio, cui affuit
Augustinus, & in concilio septuaginta episcoporum pra-
siede Gelasio. Hoc insuper liquet, quia auctor huius episto-
lae dicit illam se misisse per Timotheum fratrum suum: cu-
ius legatione in quibusdam alijs epistolis solebat vti Pau-
lus. Idem etiam demonstrat beatus Petrus qui in fine secu-
lae canonicae ad Hebraeos destinate, quibus & prima mise-
rat, eisdem dicit scripsisse charissimum fratrem suum Pau-
lum. Magnus item Dionysius quaedam ex hac epistola ad
Hebraeos citat tanquam a Paulo praepatore suo deprom-
pta. Idem similiter comprobant, Clemens primus, Innocen-
tius primus, Ambrosius, Chrysostomus, Gregorius Na-
zianzenus, Damascenus, Isidorus, & alij multi Catholici
doctores. Nec verum est, semper dubitatum esse de autho-
re huius epistola ad Hebraeos, cum scribat Origenes quod
ante tempora sua omnes antiqui & maiores eam vt Pauli
Apostoli suscipiebant. Mira autem arrogantia atq; perti-
nacia est huius scriptoris, quod vbi tot catholici doctores,
pontifices, concilia, declarant hanc epistolam esse Pauli, &
idem vniuersalis ecclesiae vsus ac consensus comprobant, hic
scriptor adhuc dubitat, tanquam toto orbe prudentior,

iiij. eiusdem propositio. In Elencho

¶ De secunda Petri diu dubitatum est. CENSURA

Hae epistolae sub noie beati Petri etia iam oli ecclesia suo
vsu recepit: & definitione concilioru, Laudicenis Cartha-
ginensis tertij, Gelasij Papae, nec non & decreto innocen-
tij magni

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

magni. Præterea ex eiusdem epistolæ litera, patet eam a beato Petro esse scriptam. Nam illius scriptor Petrus Apostolus in principio nominatur, & adfuisse dominicæ transfigurationi afferitur in eadem epistola: soli autem tres ex apostolis (vt euangelistæ testantur) illi astiterunt: vnde cum nec Iacobum maiorem, nec Ioannem euangelistam eam scripsisse in confesso sit, recte conficitur Petrum illam scripsisse. His itaq; perspectis inepte & sine vlllo fructu de eius authore dubitatum esse proponitur, cum modo nulli liceat hæsitare quin illa beati sit Petri.

v. eiusdem propositio quæ est in Elencho.

¶ De Apocalypsi diu dubitatū est, non dico ab hæreticis, sed ab orthodoxis viris, qui scriptum tamē vt a spiritu sancto profectum amplectebantur, de scriptoris noie incerti.

CENSURA.

Liber Apocalypsis aperte cognoscitur a beato Ioanne Apostolo & euangelista æditus, tum ex ecclesiæ vsu tum ex eiusdem definitione, In concilijs, Carthaginensi tertio atq; beati Gelasij, pariterq; in quarta synodo Toletana. In qua dicitur, Apocalypsis librum multorum conciliorū auctoritas, & synodica sanctorum præsulum Romanorum decreta, Ioannis euangelistæ esse præscribunt, & inter diuinos libros recipiendum constituerunt. Cui quidem synodo insigni doctrina præfulgens interfuit Isidorus præsul Hispalensis. Præterea ex eiusdem libri contextu ostenditur beatus Ioannes illius author: nam in illa scriptor esse dicitur Ioannes qui perhibuit testimonium verbo dei: quicq; ea de causa in pathmon insulam relegatus est: q̄ profecto de alio a Ioanne apostolo & euangelista nequeunt intelligi.

Idem rursus contestantur, facerrimus p̄r Dionysius Areopagita, beati Pauli discipulus, Innocentius primus, Hyrenus, Iustinus, Damascenus, alijq; catholici doctores & sancti viri: Inter quos splendidum Ecclesiæ iubar Augustinus hoc manifeste indicat: qui Alogios siue Alogos inter hæreticos ab ecclesia damnatos connumerat, eo quod IO-

ANNEM Apostolum & Euangelistam negent Euangelium

C. ij gelium

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
gelium scripsisse & Apocalypsim. Quapropter eodē mo-
do lapsus est hic scriptor in ista propositione, vt in præce-
dentibus propositionibus præmissum dubium proponen-
do, pusillis præbens offendiculum, omiſſa explicacione de
terminationis ecclesiae, sacrorū conciliorū, & sc̄torū patrū.

¶ Tit. xi. DE SYMBOLO APOSTOLORVM.

Symbolum an ab apostolis proditum sit nescio,

CENSURA.

Cum symbolum quod Apostolorum dicitur, ab aposto-
lis editum esse & prouulgatum sit fide tenendum, teneant
quoq; catholici doctores, Clemens huius nominis primus
in epistola ad Iacobū fratrem Domini: Augustinus serm. 2
dominica in ramis palmarum, & in vigilia pentecostes.
Ambrosius item & Leo primus atq; alij vniformiter vnū
quemq; apostolorum quod sensit dixisse, dum illud con-
derēt, hæc nesciētia impietati deseruiēs, scādaloſe pponit.

¶ Tit. xij. DE TRADUCTIONE SANCTA-
rum scripturarum in linguam vulgarem:

Propositio Erasmi prima. In præfacione eiusdem
in Matthæum.

Sacras litteras cupiam in omnes verti lingas.

CENSURA.

Quamuis in quamcunq; linguam vertantur sacrae litte-
rae & suapte natura sanctae sint & bonae, quanti tamen sit pe-
riculi permittere passim lectionem earum in linguam vul-
garem traductarum, absq; vlla explicacione idiotis & sim-
plicibus eis abutentibus, nec eas pie & humiliter legenti-
bus, quales plurimi nunc reperiuntur, satis indicarunt Val-
denses Albigenſes ac Turelupini: qui inde occasione sum-
pta, multos errores disseminauerunt. Quare hac tempeſta-
te, perspecta hominum malitia, periculosa ac pernicioſa ex-
stitit hmōi traductio: loquēdo de oībus scripturae libris in
differēter. Nec sicubi paucis esset vtilis, propterea temere
esset oībus permittenda. In re nāq; ad salutē nō necessaria
potius cōsulēdū est multorū perspectui ipsam interdicedo
quam pauco

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

quam paucorum vtilitati eam permittendo, cū graui multitudine incommodo; vnde & iure damnata est huiusmodi translatio.

Propositio eiusdem. ij. in præfatione in Matthæum:

¶ Exclamant indignum facinus, si mulier vel corarius loquatur de sacris literis. CENSURA.

Recte perpensa multorum huius temporis temeritate, indignū facinus existimandum est, quod idiotæ & simplices suo iudicio sacras literas legant, in suam linguam conuersas: & de illis differant, aut disceptantes de earum difficultatibus tractent. Nec tamen prohibetur per hoc eis conferre inter se de ijs quæ in concionibus publicis audierunt, ad morum correctionem, & ad compunctionis & deuotionis excitationem: vt magis ac magis in ipsis charitas accrescat, humilitas solidetur, atq; opera carnis mortificentur.

Propositio eiusdem. iij. in præfatione in Matth.

¶ Me authore sacros libros leget agricola, leget & faber, leget latomus. CENSURA.

¶ Testantur sacra eloquia simplices esse tanquam paruulos, quibus authore Paulo lacte opus sit, nō enim solidam adhuc escam ferre ac digerere possunt, perfectorum siquidem solidus est cibus, eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni & mali.

1. Cor. 3

Heb. 5.

Quapropter non est medium aptum huiusmodi simplicibus quod indiscriminatim quosuis sacros libros legant in linguam vulgarem translatos: sed conuenientissimum eis medium ecclesia constituit, auditionem verbi Dei, & frequentationem prædicationum eius: Neq; eis obiter interdicit vsum quorundam sacrorum librorum, qui cū explanatione conuenienti ædificationi morum sint accommodati sic tamen tales libri ab ipsis legantur pie ac sobrie, citra supercilium & arrogantiam, vt nō inde contemnant prædicationes, nec a crebra verbi dei auditione retrahantur. Proinde hæc propositio absq; præscripto moderamine posita sui assertorē sanæ doctrine nō satis cōsentire demonstrat

C. iij. Propo.

FACULT. THEOLO. PARISIENSIS.

Propositio eiusdem. iij. in eadem præfatione.

¶ Neq; Ezechielis prophetæ neq; Cantici canticorū aut cuiusquam librorum veteris testamenti lectionem vlli hominum interdixero. CENSURA.

Cum sedis Apostolicæ decreto multorum talium librorum lectio laicis iam pridem interdicta sit, & eruditio in lege domini apud Hebræos grauium aucthorū sententia prohibita fuerit lectio dictorum librorum, atq; primi capituli geneleos, ante annū ætatis tricesimū, prædicta propositio temerarie & impudenter asseritur: quandoquidem eadem subest causa inhibendī taliū librorum lectionem, quæ suberat, quando decretum Innocentiū terciū super his constitutum est, cuius fragmentum refertur de hæret. in Authentica cum ex iniuncto.

Propositio eiusdem in eadem præfatione. Quinta.

¶ Indecorū vel ridiculum potius videtur q̄ idiotæ & mulierculæ psitaci exemplo Psalmos suos & præcationem dominicam immurmurant, cū ipsi quod sonāt nō intelligant. CENSURA.

Hæc propositio simplices idiotas & mulierculas ab oratione vocali iuxta ritum & consuetudinem ecclesiæ perperam retrahēs, ac si inutilis sit, nisi ab eis intelligatur, impia est & erronea, viam præbens errori Bohemorū, qui officium ecclesiasticū in idiomate vulgari celebrare conati sunt. Alioquin in lege veteri indecorū fuisset & ridiculū, simplicem populum ex dei instituto caeremonias legis obseruare quas nō intelligebat: quod asserere est in legem & in eius latorem deū, blasphemū & hæreticū. Neq; enim per verba orationis solum prætendit ecclesia, vt serie verborum illorum erudiamur: sed vt eius fini nos confirmando, veluti ipsius membra, diuinas laudes pronūciemus debitas gratiarum actiones persoluamus, & nobis necessaria imploremus. Vnde propter talem orantium intentionem, dei munere affectus inflammetur, intellectus illuminetur, humana inopia subleuetur, atq; gratiæ & gloriæ fructus comparetur. Quæ certum est orantes, per tales orationes vocales

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

cales quamuis verba non intelligant, pratenderit. Quem admodum legatus, & si domini sui verba non capit, illa tamen iuxta mandatum domini sui referens, gratū impendit obsequiū & dño, & ad quē mittitur. Multæ similiter prophetiæ in ecclesia cantantur, quæ quāuis a multis cantantibus non intelligantur, plurimū vtilis est & meritoria earū pronūciatio & cantus. Diuinæ siquidem veritati quæ illas docuit ac reuelauit, eas cantādo gratū obsequiū exhibetur. Per quæ sane constat, nō in sola verborū intellectu fructum orationis consistere, perniciosum quoq; esse errorē existi mantū, solum ad erudiendum intellectū fieri orationem vocalem; cū præcipue fiat talis oratio ad inflammandum affectum; vt pio & deuoto animo in deū, modis prædictis se erigendo, mens reficiatur; & obtinendo quæ petit, sua intentione non frustretur; mereatur itidem intellectus illuminationem, quemadmodum & alia vtilia aut necessaria; qui nimirum fructus longe vberiores sunt, quam sola verborum intellectio; quæ absq; excitatione affectus in deum, parum affert vtilitatis. Quod si contingeret Psalmos in linguam vulgarem traduci, non propterea eorum sensum simplices & idiotæ plene perciperent.

¶ Tit. xiiij. DE HIS IN QVIBVS A COMMUNI vsu ecclesiæ latinæ paraphrastes recedit in suis paraphrasibus.

IN hominibus bona voluntas. Pro hominibus bonæ voluntatis. Antequam hæc vniuersitas rerum cœlestium ac terrestrium conderetur, iam cum patre æterno sermo erat æternus, vtitur dictione sermo, cum vtamur dictione verbum, explicando illud in principio erat verbum. Tres sunt in cœlo, qui testimonium præbent Christo, Pater, sermo, & spiritus. Atque horum trium summus est consensus. Nos legimus, Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, verbum, & spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt. Perperam autem explicat partem illam paraphrastes, hi tres vnum sunt, detrahendo maximo testimonio

Luc. 2.

1. Ioā. 1.

Ioan. 5

FACULT. THEOLO. PARISIENSIS.

Luc. 10. testimonio fidei de vnitate substantiæ in tribus personis, ansam præbens defensionis erroris Arrij. Designauit dominus e numero discipulorum septuaginta; vbi septuaginta duos legimus.

Lu. 24. Vnus e discipulis, cui nomen Cleopas. Legimus autem Cleophas.

1. cor. 11. Hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur: vbi nos legimus: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur.

Ioã. vl. Si hunc velim manere donec ipse veniam, quid id tua refert? Nos vero legimus: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?

Doceo vos quomodo rediuius multis se conspiciendum præbuerit, primum Cephæ, deinde duodecim illis. Ponit duodecim cum legamus vndecim.

1. cor. 15. Non oēs morituri sumus, cū fortasse dies ille aliquot nostrum viuos depræhendet: sed tamen oēs immortalitatis gloria immutabimur; q̄ hic pietatis studio quoquomodo meditamur immortalitatē, abstinētes a peccati cōtagio.

Phil. 4. Ex his in paraphrasi positis, patet Erasmi legere, nō oēs quidem dormiemus, omnes tamen immutabimur. Nos vero contra legimus, omnes quidem resurgemus; sed non omnes immutabimur.

Germana coniunx, pro germane compar.

Solomon, pro Salomon. Paracletus, pro paraclitus.

Seruator, pro saluator. Capernaum, pro Capharnaum.

Spiritus fatidicus, vbi solet dici spiritus propheticus.

Bethesda, pro Bethsaida. Bethabara, pro Betania. Mileto, pro Miletū.

CENSURA.

In his & alijs huius generis non paucis, Latinis hominibus scribens paraphrastes, temerarie ab vsu communi ecclesiæ latine recedit: quem seruare debuerat, vestigijs inhærendo præcedentium patrum latinorum, Gregorij, Leonis, Prosperi, Cassiodori, Isidori, Bedæ, Alcuini, Haymonis, Rabani, Anselmi, Bernardi, Ruperti, Hugonis, ac Ricardi de sancto Victore, & ceterorum: qui suum

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE.

qui suum semper iudiciū Ecclesiasticæ cōsuetudini, vt hu-
milis suadebat charitas, accommodarunt atq; submiserūt:
nihil attētare ausi, vnde quoquo modo posset ecclesia per-
turbari. Pro eximia siquidem sua sapientia norant viri illi
eruditissimi, q; post incomparabilem beati Hieronymi in
sanctis scripturis laborem, vetustus Ecclesiæ Latinæ vsus
magno eruditorum consensu tot sæculis probatus, & præ-
claris catholicorum doctorum commentarijs illustratus,
Latinis hominibus pro lege habendus esset, & norma lo-
quendi in sacris eloquijs: nec; per hoc Græcis & Hebrai-
cis literis quicquam detraheretur, sed suus cuiq; mos & or-
do seruetur.

¶ Tit. xiiij. DE QVIBVSDAM PROPOSI-
tionibus quæ positæ videntur ex inaduertentia vel Pa-
raphrastæ vel Typographorum.

Propositio prima, Mat. ij.

CH istus Hierosolymæ circūcisus est. CENSURA.
Remouenda dictio Hierosolymæ.

Propositio secunda, Math. x.

¶ Quinto loco nomina Apostolorum erant, Iacobus Al-
phei filius, vna cum Iuda Iacobī filio. CENSURA:
Pro filio dicendum fratre. Non enim Iudas Iacobī filius
fuit, sed frater.

Tertia propositio Luc. ij.

¶ Cum adesset dies a partu quadragesimus secundus, quo
lex masculinū foetū iubet exhiberi dño. CENSURA.

Deponenda est dictio secundus. Iuxta legem enim mas-
culus in templo debuit Domino offerri quadragesimo die
a partu, non quadragesimo secundo.

Propositio quarta, Luc. ij.

¶ Cunctis tandem rite peractis, quæ ad purificationē præ-
scripserat lex, reuersi sunt in Bethleē, vbi natus est puer.

CENSURA. Bethleem positum est pro Nazareth,
nec addi debuit, vbi natus erat puer: cum ita scribat Lucas.

Et vt perfecerunt omnia secundum legem Domini, reuer-
si sunt in Galileam, in ciuitatem suam Nazareth.

D Propositio

FACULTATIS THEOLOGICAE PARISIENSIS

Propositio quinta, Luc. iij.

¶ Naaman Syrus ter mergi in Iordane obtemperavit.
CENSURA.

Ter dixit cum septies ab Helizeo mergi iussus sit.
Propositio sexta. Math. xxvij.

¶ Cæteris quidem digressis perseverarunt illic duæ Maria Magdalena & altera quædam e regione sepulchri.
CENSURA.

Substrahendum est illud, cæteris quidem digressis, cum monstret Lucas alias mulieres ab istis duabus monumentum inuisse.

Propositio septima, Ioannis. i.

¶ Philippus professus est eadē de Christo quæ postea Petrus professus est.
CENSURA.

Pro Philippo reponendū est Nathanael. Nec tamē oīno eadē de Christo Nathanael professus est q̄ Petrus Apostolus.

Propositio octava. Philip. ij.

¶ Ego Paulus Iudæus sum, ex Iudæis oriundus, nec ē quis tribu verum præcipua, nempe Benjamin, vnde & sacerdotes constituuntur.
CENSURA.

Aliquid ibi deesse certū est. Nec enim tribus Benjamin præcipua est inter tribus filiorum Israel. Sed tribus Iuda, nec ex tribu Benjamin sacerdotes constituuntur, sed ex tribu Leui. Porro quod in sequenti editione huiusmodi errata scriptor emendavit, comprobamus.

¶ Tit. xv. DE QVIBUSDAM PROPOSITIONIBUS in quibus non satis officio paraphrastæ scriptor iste respondit. Propositio prima. Mat. xix.

Q Visquis uxorem dimiserit, & duxerit aliam, adulterium committit, nisi forte quā repudiat, adulterio cōmeruit repudium.

Propositio secunda. Mat. xxij.

¶ Diem & horā vltimi iudicij, nec ipse filius hominis novit, hoc soli sibi servavit pater.

Propositio tertia. Roma. viij.

¶ Spiritus Dei etiā si sileamus, tamē pro nobis interpellat Deum

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE.

Deū, idēq; nō hūano more, sed gemitibus inenarrabilibus:

Propositio quarta. Roma. viij.

¶ Iste spiritus quoties interpellat pro sanctis indolecēs super illorum malis, non iuxta humanū affectum interpellat, sed iuxta Dei voluntatem.

CENSURA.

In his quatuor propositionibus paraphrastę officio minus recte fungitur scriptor iste in sua paraphrasi, quæ ubi sensum deberet aperire, illū non aperit, cum tamen per alios catholicos doctores clare explicetur. Nam certum est quantum ad primam, non licere viro ducere vxorē, etiam propria eius adulterante, cum omne vinculū matrimoniij inter fideles sit indissolubile, nisi interueniat religionis solemnem votum post matrimoniū ratū sed non consummatum. Quantum vero ad secundā, certum est diē & horā vltimi iudicij nosse filiū hominis secundū humanitatē, cum ipse sciret omnia quæ ventura erant super eum, & dederit pater omne iudiciū filio, vt filius hominis est, licet illud nō dederit vt ante constitutum tempus passim hoibus, dies & hora illa iudicij reueletur. Quantum autem ad tertiam & quartam, ideo orare dicitur spiritus sanctus & ingemiscere, quod sua gratia fideles orantes reddat & ingemiscentes pro suis iniquitatibus & peccatis: aut ob alias pias & iustas causas: vt vniformis est catholicorum doctorum explicatio & sententia.

Ioan. ij.

Ioan. 5.

¶ Tit. xvi. DE MERITIS. Propositio prima.

In Elencho annotatione. cxcij.

Merita vix potest cōstituere Augustin⁹. CENSURA
Merita noīe operis Christus constituit dū inquit, Voca operarios & redde illis mercedē. Et Apostolus noīe laboris dicēs. Vnusquisq; propriam mercedē accipiet secundū suū laborem. Et sapiens in Prouerbijs nomine iustitiae inquitens. Seminanti fiduciam merces fidelis. Merita rursum nomine meriti constituit Apostolus his verbis. Beneficentiæ & obliuionis nolite obliuisci, talibus enim hostijs promeretur Deus. Et Sapiens in Ecclesiastico hoc verborum contextu. Misericordia faciet locum vnicuiq;

Mat. 20

1. Cori. thi. 3.

Prouer bi. 2.

Heb. 13

Ecll. 16

D. ij. secundum

FACULTATIS THEOLOGICAE PARISIENSIS
secundū meritū operum suorum. Et post eos conformiter
ad ceteros Catholicos doctores Augustinus meritum asse-
rens constrare ex libero arbitrio veritabili, & diuina gratia
vt sit meritum opus & gratiæ, & liberi arbitrii veritabilis.
Hæc itaq; propositio quatenus per eam prætenditur bea-
tum Augustinū non aperte & certo constituere merita, est
manifeste falsa, & ad impiam accedit doctrinā Lutheri de
fide & operibus.

Propositio secunda, in præfatione in Lucam.

Mar. 6 ¶ Christus liberat vnīuersos ab omnibus animarū morbis
tantum vt morbum agnoscamus & fidamus medico,

Tertia propositio.

¶ Apostoli denunciabant omnibus vt pœnitentiam age-
rent anteaactorum malorū, ne quisquā fideret suis factis,
sed tantum promissis euangelicis.

Propositio quarta, Mar. xi.

¶ Deus a peccatoribus nec holocaustomata regit, nec do-
naria, tantum agnosce morbum & confide de medico.

CENSURA.

Quamquam plurimum confert ad impetrandum a Deo
quod petitur, ardor fidei et simplex ac pura fiducia in Chri-
sto & eius promissis; illa tamen non sufficiunt, nisi addan-
tur bona opera. Quare hæ tres propositiones quantum ad
tres vltimas earum partes quibus prætendunt sufficere ad
salutem; talem fiduciam in Christo & eius promissis, absq;
bonis operibus, dum fieri possunt, hæresi Lutherianæ de
fide & operibus astipulantur.

Propositio quinta, Luca. v.

¶ Iesus nullum aliud exigit sacrificium quam simplicem
erga se fiduciam.

Propositio sexta, Mar. ij.

¶ Satis sacrificauit, qui se cum plena fiducia ostendit.

CENSURA.

Cum Euangelista hoc loco de sacrificio nihil dicat, si per
has duas propositiones intelligatur quod per hoc quod
Christus fecit autoritate excellentiæ, non requiruntur in
nobis

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE

nobis bona opera & satisfactio ad dimissionem peccatorum pro peccatis post baptismum perpetratis, haereticæ sunt; cum fide tenendum sit peccatores debere satisfacere pro peccatis quæ post baptismum commiserunt: iuxta diuinæ iustitiæ decretum; alioquin pro animabus fidelium defunctorum minime oraret ecclesia catholica; neque post hanc vitam ponendum esset purgatorium.

Propositio septima, Math. xix.

¶ Nullum est opus hominis ita bonum ut mereamur præmium æternæ vitæ. CENSURA.

Quamuis vita æterna suapte natura tantum sit bonum, ut absque diuina gratia non posset quis illam mereri, asserere tamen hominem cum diuina gratia illam non posse promereri, est hæreticum & sanctis scripturis contrarium, qui ostendunt per obseruationem diuinorum mandatorum peruenire ad vitam æternam, iuxta verbum Christi. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Cum & Apostolus asserat homines per beneficentiam & communionem Deum promereri. Et Sapiens de quibusdam sanctis viris dicat. Tentauit Deus illos & inuenit dignos se.

Mat. 19
Hebr. ultio.
Sapi. 3.

Propositio. viij. Mar. x.

¶ Qui præmij causa certat, non certaturus nisi sciat dandum præmium, is seipsum præmio frustratur. CENSURA.

Tametsi principaliter Dei amore quam præmij, debet homines certare & bene operari, licitum est tamen eos præmio moueri ad bene operandum & certandum contra tentationes: & oppositum asserere erroneum est, & scripturæ aduersatur. Scribit enim Apostolus: Debet in spe qui arat arare; & qui triturat in spe fructus percipiendi. Probat etiam a Christo eunuchi qui se castrauerunt propter regnum cælorum. Et inclinauit regius Propheta cor suum ad faciendas iustificationes, propter retributionem.

1. Corin. thi. 9.
Mat. 19
psal. 118

¶ Tit. xvij. DE FIDUCIA BONORVM

operum & meritorum.

Propositio prima.

In fine diatribæ.

D. iij.

Lutherus

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIEN.

Lutherus pie quidē ac Christiane differuit de fiducia meritorum operum & viriū nostrarū: ac de tota fiducia transferenda in Deum & eius promissa. CENSURA.

De abiicienda fiducia operū & meritorū impie ac hæretice differuisse Lutherum exploratum est. De illis namq̄ ita defferuit, vt minime veritus sit bona opera & merita pariter & fiduciam in illis sub Deo repositam damnare: quæ multis in locis sacra eloquiā comprobāt, docent enim homines post hanc vitam relatuos quæ gesserūt in corpore, siue bona fuerint siue mala, & processuros in resurrectionem vitæ eos qui bona fecerint, in resurrectionē vero iudicij eos qui mala. Excitant etiam eadam sacra eloquiā Christianos duplici nomine facere ac multiplicare bona opera, tum vt seminantes non parce in hac vita diuites fiant in bonis operibus, ac benedictionē postea demetant, tum vt per illa certitudinē acquirant suæ vocationis & electionis. **Fi**deles nempe ita exhortatur beatus Petrus. Satagite vt per bona opera certā vestrā vocationē & electionem faciatis. Hoc enim facientes non peccabitis aliquando. Quod si certi redduntur homines de sua vocatione & electione, bene operando, non vtiq̄ diffidunt, sed certam habent fiduciam quod non sit futurus suus labor inutilis apud Deum, q̄ eos nō fallit, dū bona eterna pollicetur bene operatibus. Hinc sane patet q̄ in bonis operibus tanquā in medijs ad salutē necessarijs cum Dei gratia recte fiduciā sub Deo fideles reponunt. Quare appositæ sententiæ subscribens Erasmus turpiter aberrat, & temerarie scandalizat legentes.

Propositio secunda quæ est in Elencho.

¶ Periculum est meritis fidere. CENSURA.

Pfal. 71 Cum redditurus sit unicuiq̄ Deus iuxta opera sua, debēt
Mat. 16 fideles securi esse quod si perseuerauerint bene agendo, & diuina mandata custodiendo, consequentur vitam eternā. Hoc enim includit ratio spei, proinde meritis hoc modo sperare non solū possunt, sed etiam tenētur, alioqui non sperarent. Quare erroneum est asserere quod periculum sit hoc pacto meritis fidere. Nec tamen ea fiducia gratiam & misericordiam

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSVRÆ

miseriçordiam Dei excludit. Per quas merentur homines & ad vitam æternam acceptantur. Longe siquidem abest huiusmodi fiducia a præsumptione & ingratitude, Deo enim omnia bona opera ascribit, vt præcipuo authori, & fructum meritorum maxime collocat in diuina misericordia. Non in proprijs meritis aut in hūana iusticia quæ nullus est momenti, seclusa diuina misericordia, licet cum illa ad salutem ex Dei decreto requiratur humana opera, quæ nihilominus Dei donū sunt. Neq; tamē vllū est opus hoīs quo regulariter absolute, & absq; conditione futuræ perseuerantiæ ipse securus esse possit de salute citrareuelationē.

¶ Tit. xviiij. DE FIDVCIÀ CORPORALIVM
cæremoniarum & statutorum religionis.

Propositio prima in Elencho.

Quo magis hæremus corporalibus cæremonijs, hoc magis vergimus ad Iudaismum. CENSVRÆ.

Et si in operibus & corporalibus cæremonijs non ita fidentum est, vt spiritalia in quibus perfectio cōsistit, postponantur, in illis tñ suo gradu sub Deo fiduciā habere debemus, illa quæ tanquā arma ad militandum contra spiritalia hostes assumere, prout Christus docuit & sancti patres tradiderunt. Neq; plane existimādæ sunt cæremoniæ ab ecclesia aut sanctis patribus institutæ ad Iudaismū vergere, q̄ iam obsoleuit & abrogatus est vt abrogandū prorsus propheta prædixerūt. Quod aut arbitrantur ecclesiā aut sanctos patres rursus Iudaicas cæremonias instituere, non Christiani credendi sunt, sed impij hæretici Aeriāni, Vvicleuistæ, aut Lutherani, aut eodē fermento malitiæ corrupti. Pertinēt enim ecclesiæ cæremoniæ ex sua ratiōe ad eminentē virtutē vt pote ad religionē, & eas Deo exhibentes aut ijs quæ ad ipsum spectant, nullū peccatum admittunt, sed virtutem præstant ac pietatis officiū exercēt, nec grauat ecclesia fideles Iudaicis obseruationib; cæremonias præscribēs, sed econtrario illos magis hoc noīe subleuat, quibus salutarē sese præbet vitæ ducē atq; directricem, sicut qui leges vtilis præscribūt populo nutātī & præcipiti, nō
populum

FACVLTATIS THEOLOGIAE PARISIEN.
populum onerant, sed leuant modū viuendiq; rationes cō-
mensurantes. Proinde præscripta propositio loquendo de
fiducia in corporalibus ceremonijs vt prædictū est, impia
est & hæretica, cum errore conueniēs Aerij, Vvitcleui &
Lutheri, qui error ex peruerso loci illius scripture intelle-
ctu decerpitur. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis
est. Per quem non huiusmodi corporales ceremonias inten-
dit Apostolus nihili ducere si ad pietatem & diuinum cul-
tum ordinentur, secus autem si perse & solitarie assuman-
tur, nulla habita ratione pietatis, neq; ad eam ordinentur.

s. ad Ti
mot. 4.

Propositio. ij. in Elencho.

¶ Opto omnes esse tales vt corporalibus ceremonijs non
egeant admodum, aut non ita multum tribuant.

CENSURA.

Per speculum & in enigmate Deū vident fideles in hac
vita, & ad inuisibilia ducuntur per visibilia, nec solum inte-
riorē & inuisibilem, sed exteriorē & visibilem Deo, qui
dominus est corporum sicut & spiritū tenentur exhibere
famulatū seu cultum, qui ceremoniarū nomine solet desig-
nari. Ideoq; pro huius vitæ statu egent omnes ceremonijs,
siue visibili Dei cultu, quamobrē qui huiusmodi ceremo-
njs detractant, temerarij Christianæ religionis violatores
censeri debent: quemadmodum hoc desyderiū huius scrip-
toris in hac propositione: quod ex eadē propositionis sen-
tina proficiscitur, ex quo propositio præcedens.

Propositio. iij. In Elencho.

¶ Si præfules instituerunt aliquid Iudaicæ obseruationis,
propter infirmos, non damno.

CENSURA.

Hæc propositio innuēs ceremonias & obseruationes ab
Ecclesia aut a sanctis patribus institutas esse Iudaicas, & so-
lis infirmis conuenire, impia est, Ecclesiæ iniuria, & ex er-
roneo scripturæ sensu, vt præcedentes deprompta. Quod
autem huiusmodi ceremoniæ aut obseruationes Ecclesiæ
aut sanctorum patrum non sint Iudaicæ, satis prius mōstra-
tum est, sed quod non solis infirmis & imperfectis compe-
tant aperte demonstratur, Adam siquidem perfectus crea-
tus est

PROPOSIT. ERASMIC. CENSVR.

tus est, & tamen certum cibi genus illi a dño est præscriptum. Perfecti itidem fuerunt Apostoli qui crebro ieiunijs vacabant, vigilijs & orationibus: a certis quoq; cibis abstinabant, vt a suffocato sanguine. Vnde patet quam pestilens sit hæc doctrina, afferens perfectos in via non egere huiusmodi corporalibus ceremonijs: quæ certe ad errorem spectat Beguardorum; qui iure in concilio Viennensi reprobatus est.

Propositio quarta. Mar. ij.

¶ Meis discipulis (ait Christus) nihil istarum rerum præscribo, his vescere, his abstinere, nunc quiesce, nunc labora, sic vescere hoc, ne contingas illud, ne cõtractes: ne semper maneant imbecilles, si me præceptore semel didicerint huiusmodi rebus corporalibus fidere.

CENSURA.

De hac propositione quantum ad primam partem dicitur, quod quamuis Christus ista vniuersaliter nõ præscripserit, horum tamen aliqua præscribenda per Petrum, reliquos apostolos, & eorum successores ad ecclesiæ reliquit ædificationem, dicens: Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Quantum vero ad secundam partem, Lu. 10. videlicet, ne semper maneant imbecilles quatenus inuit huiusmodi rebus veluti virtutis adminiculis fidentes reddi imbecilles & minus spirituales, falsa est & ecclesiæ iniuria, quæ talia a spiritu sancto directa, ad hoc constituit, vt per illa fideles in spiritu proficiant, & virtute conuenientiusq; ac facilius diuina præcepta adimpleant.

Propositio quinta. Luca. xix.

¶ Alius ostendit aliquem è Phariseorum genere, & dicit: aspice, hic est Christus: Alius rursus iudicat alium candido pallio, & dicit: ecce hic est Christus. Alius diuersos iudicans colores & formas vestium, clamat hic est Christus. Alius demonstrat vescentē piscibus, & dicit: hic est Christus. Alius spadonem ostendit, & dicit, hic est Christus. O Iudaicū & incredulum genus, vis videre Iesum? Conscende arborem, sume tibi oculos Zachari. CENSUR.

E Quamuis

FACULT. THEOLO. PARIISIENSIS.

Quamuis certum sit non esse talem adhibendam fiduciam institutorum religionis obseruationi, qualem diuinis præceptis, tamen non est contemnenda: sed magnificientia sunt huiusmodi instituta religionum, quæ ad puritatem mentis, feruentiorem Dei amorem, & faciliorem diuinorum præceptorum adimplerionem ordinantur per quorum obseruationem multas virtutes comparari, & pleraque uitia cohiberi, constat hac autem propositione scriptor hic talibus religionum institutis de diuersitate habituum, de abstinentia a carnibus & celibatu, astute, sed impudenter & impie videtur insultare, cum illa semper habuerit in principio Ecclesia catholica, & damnauerit tam pia ac tam sancta instituta carpentes, aut illis quoquo modo detrahentes.

Propositio sexta. Marci. ij.

¶ Recte negligitur color aut formæ vestis, quoties id commodum est homini.

CENSURA.

Hæc propositio innuens vnicuique licere suum habitum relinquere, quoties id illi commodum visum fuerit, Ecclesiasticam & monasticam vitam dissoluit: ac sanctorum patrum ac pontificum & conciliorum institutis est iniuria.

¶ Tit. xix. DE ORATIONE VOCALI.

Propositio prima, in Elencho,

annotatione. lxxij.

Christus in orando damnat multiloquium.

CENSURA

Hæc propositio significans Christum orationem damnasse prolixam seu multa verba complectentem, erronea est, & a sana scripturæ intelligentia aliena. Non enim damnatur omne multiloquium in oratione: sed illud quod ex infidelitate procedit, existimans Deum non aliter audire aut intelligere orantes, nisi multiloquio vtantur: quod explicans Christus, non dicit solum: Nolite multum loqui: sed adiungit, sicut ethnici faciunt, putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Docent etiam sancti in gloria non dandum

PROPOSIT. ERASMIC. CENSVR.

nandum multiloquium in oratione, nam post iudiciū non cessabunt Deum laudare, nō solum mente sed & lingua.

Propositio secunda, in annotationibus. Mat. vi.

¶ Cantuuncularum, clamorum, murmurum ac bomborum vbiq; plus satis est, si quid ista delectent superos.

CENSURA.

Volens ecclesia militans vtcunq; se conformare ecclesiæ triumphanti, in qua sancti non cessant clamare iugiter, Sanctus, sanctus, sanctus: dantes gloriam, laudem, & honorem viuenti in sæcula sæculorum: solennes templorum cantus instituit: quibus diuinæ laudes assiduo depromuntur & populorum deuotio excitatur, vt pro suo modulo more superne Hierusalem ad quam continuo aspirat, in terris posita initetur. Hoc vt faceret, suasit multitudo illa militiæ cœlestis, quæ Christo nato Deum laudans voce sublimi cantauit: Gloria in excelsis deo. Suasit & Christo probatus puerorum clamor in laudem Christi erumpentium & dicentium: Osanna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine domini. Suasit & ipse Christus qui prius quam in montem oliueti egrederetur, passurus tanquam gratissimum Deo approbaturus ministerium, hymnum dixit. Hymnus autem, ut probati testantur authores, non aliud est quam laus Dei, cum cantico. Non enim laus sufficit vt hymnus vocetur, nisi laus Dei sit, & decanetur. Cantauit itaque vocaliter Christus hymnum tradens formam ecclesiæ decantandi diuinas laudes: nec solus cātauit, sed cum Apostolis, quos terrarum orbis in suum locum vicarios constituebat, vt id faciendum esse ecclesiæ, docerent. Suasit & Paulus & Sylas, qui in carcere positi, tam alta voce Deum laudabant, vt audirent qui in custodia erant. Vnde & terræ motu facto motisque carceris fundamentis, aperta sunt ostia, & soluta captiuorum vincula: id quod magnopere placere Deo hymnos ac diuinas laudes ostendit: Præsertim vbi altis vocibus cantantur: cum tantæ efficacix fuerint deprompti huiusmodi hymni ac laudes diuinæ a Paulo & Syla. Suasit demum mos

FACVLTV. THEOLO. PARISIENSIS.

antiquiffimus ab exordio Ecclefiæ, ab Apoftolis inductus quo hymni a Chriftianis fimul congregatis solebant decantari: interdum etiam ante lucē. Nec ab re fanē: vñ accepit ecclefiã catholicã decantandi hymnos, feu diuinas laudes, cū huiusmodi hymni ac dei & ſanctorũ laudes decantatę mentes ad ſuperna erigant, inflamment ad diuinã electionem, moueant ad compunctionem, excitent ad contemptum terrenorum, & ad comparandas virtutes prouocent. Hęc itaq; attendens ecclefiã in ſpũ dei inſtructa, muſicã in ſacras edes inuexit, vñ harmoniam atq; ſuauitatē ad pellendiẽs animos in ſanctimoniam & pietatē nõ reiecit, ſolemnes templorum cantus minime aſpernata eſt, ſi tamen cantus illi piũ ſint ac Chriftiani, non vani laſcivi aut impudici, neq; tantum vñ fractione redundant, qui voces diuinarum laudum quę cantantur facile ab audiẽtibus (prout iure cauetur) percipiuntur. Nec pertimeſcit in hijs ecclefiã phariſaicum ſcandalum Arrianorum Vvicleuiſtarum, Lutheranorum, aut quorumcunq; hæreticorum, qui laudes Chrifti & ſanctorum ſuum arbitrantur opprobrium; ſua verbera, ſuos cruciatus, ſed nouit tale hæreticorũ ſcandalum paruipendendum: ceci enim ſunt, & duces cęcorum. Quamobrem hęc propoſitio innuens ſolemnes templorum cantus, & genus illud muſicę operofę, & multã vñ varietate aures animoſq; demulcentis non eſſe deo & ſanctis accepta, falſo temerarie & impie aſſeritur, & dãnato præfatorum hæreticorum errori ſuffragatur.

Propoſitio tertiã. In annotationibus.

i. Corinthiorũ. decimoquarto.

¶ Quid aliud auditur in monaſterijs, in collegijs, in tẽplis, quam vñ ſtrepitus?

Quarta propoſitio.

¶ Vulgus non aliud audit quam voces non ſignificantes.

Quinta propoſitio.

¶ Obſecro quid ſentiunt de Chriſto qui illum credunt huiusmodi vñ ſtrepitu delectari?

CENSVRA.

Hęc tres

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

Hæ tres propositiones quatenus præcedunt nullam commoditatem cantantibus clericis diuinas laudes prouenire, nec similiter audientibus populis, nisi quid per voces significetur intelligant, nec deum huiusmodi cantu delectari, impiæ sunt, & a catholica veritate alienæ. Nam si ceremonias veteris legis scribe & Pharisei, nec non & simplices vtiliter obseruabant, eo quod ad pietatem seu diuinum cultum eas ordinabant: quamuis quid illæ significarent non perciperent: pari vtiq; ratione magno cum fructu succedunt de cantate diuinæ laudes, & cantica ecclesiasticis qui ea concinunt, & plebibus assistentibus, licet ea minime intelligant cum sit communis intentio omnium hæc depromere, hæc audire, his assistere, ad dei gloriam, laudem & honorem ad gratias super acceptis muneribus persoluedas, ad obtinenda a deo quæ vitæ præsentis conducant & futuræ, quæ nimium intentio magnopere deo grata est. Nam si cor hominis deus maxime requirit, quid magis gratum illi esse poterit, quam quod homo pro affectu ipsum laudare, reuereri, amare, appreciari elaboret, ac libenter laudibus eius assistat: Nulla profecto verborum intelligentia cum hac pia intentione potest conferr, quam habere solent etiam simplices, rudes, & ineruditi.

Propositio Sexta in annotationibus. i. Cor. xiiij.

¶ Cur dubitat ecclesia tantum authorem sequi, aut cur audit ab eo dissentire? De Paulo loquitur.

CENSURA

De hac propositione idem præcedente quod tres præcedentes, idem dicendum est quod de illis: nisi quod ultra illas addit Ecclesia a Paulo dissentire. Dum in templis cætus celebrat publice, quorum verba a populis non intelliguntur quod falsum est. Scribens enim Paulus. In Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, quam decem milia verborum in lingua: de concionibus seu sermonibus qui habentur ad populum, tractat, in quibus inutilis est copia verborum non intellectorum. Non de cætibus ecclesiasticis, quorum alia est ratio, vt in præcedenti censura monstratam est: proin-

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
 proinde prudenter censuit Ecclesia diuina officia lingua la-
 tina celebranda. Non enim opus est vt populi verba in-
 telligant quæ decantant cum illis ad spiritualem profectum
 abunde sufficiat pia illa supra dicta intentio seruiendi deo
 laudandi deum, reuerendi animi ac diligenti. Nec perpen-
 sa impudenti multorum temeritate atq; arrogantia expe-
 dit huiusmodi diuina officia de verbo ad verbum in linguam
 vernaculam transferri, & sic translata in sacris ædibus de-
 cantari. Nam ea res non in populorum cederet ædificatio-
 nem, sed perniciem, vt crebro docuit experientia. Populi
 enim in ecclesia veluti paruuli sunt, qui lacte egent, non so-
 lido cibo. At vero quemadmodum vbi aluntur infantes pa-
 ne & alijs cibis grossioribus, letalis sensim morbus in illos
 irrepit, quoniam solidiores escas ferre nequeant aut digere-
 re: ita consimiliter, si verba nuda scripturarum sanctarum
 lingua vulgari populis proponantur, ac in templis decan-
 tentur, quæ veluti fortiores cibi & ad digerendum difficil-
 limi locum tenent, degrauantur, deprimuntur, & sæpe in
 hæreses prolabuntur, scandala & schismata, vt hodie in ple-
 risq; locis euenisse constat.

Tit. xx. DE CELIBATV SACERDOTVM.

Propositio prima. i. Timoth. iij.

Quoniam in episcopo pudicitia magnam habet cõmen-
 dationem, si non continget qui voluptatem hanc in
 totum contemnat, illud erit spectandum vt fuerit aut sit vni-
 us vxoris maritus.

CENSURA.

Cum in Ecclesia occidentali voluntarie ad continenter
 viuendum sacerdotes, accipientes sacros ordines se solem-
 niter astringant: consilium hoc ordinationi ecclesie Latinae
 de cœlibatu sacerdotum derogans, ac si melius esset eã san-
 ctionem non fuisse constitutam, impium est, splendori pu-
 dicitie ecclesiasticæ aduersum: & de damnata Vvicleui &
 Lutheri doctrina desumitur. Potest namq; quilibet qui ad
 continentiam sua sponte se deuinxit, cum Dei adiutorio se
 continere.

Propositi

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

Propositio secunda. In Elencho. Annotatione. cxcvij.

¶ Hodie ducunt apud graecos episcopi vxores, etiam post susceptum ordinem.

CENSURA.

Hæc propositio temere asseritur.

¶ Tit. xxi. DE PECCATO ORIGINALI.

Propositio Erasmi. Rom. v.

MAlum a principe generis humani ortum in vniuersam posteritatem dimanauit, dum nemo non imitatur primi parentis exemplum.

CENSURA.

Explicat hic paraphrastes locum illum Apostoli. In Adam omnes peccauerunt: siue in quo omnes peccauerunt. Qui sane locus intelligi non potest de peccato actuali, cum non omnes peccato actuali deliquerint. Paruuli enim nondum vsum rationis habentes, actuali peccato nunquam fuerunt obnoxij. Quare præsignatum locum perperam & distorte de actuali peccato paraphrastes explicat. Atq; ea expositio. Pelagiano fauet errori.

¶ Tit. xxij. DE POENA FILIORVM TEMPORALI PROPTER PECCATA PARENTVM.

Propositio Erasmi. Io. ix.

Non punit Deus liberos ob delicta parentum, quemadmodum docet lex, nisi filij parentum emulentur vitia

CENSURA.

Hæc propositio vniuersaliter intellecta, præterdens deum nunquam punire liberos etiam temporaliter propter scelera parentum, nisi scelera eorum imitentur, ac si illud repugnet diuinæ iusticiæ, aut æquitati naturali, est hæretica & sacre scripturæ aduersatur: quæ frequenter sic punitos liberos indicat. Sic enim sunt pueri submersi in diluuiò, cum parentibus. Sic in pentapoli igne extincti sunt. Sic denique filius Dauid. Paruulus propter adulterium & homicidium patris mortuus est. Nec lex docens filios pro iniquitatibus patrum non plecti, non intelligi debet de poena temporali, sed de æterna

¶ Tit. xxij. DE POENA HAERETICORVM

Propositio

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS

Propositio prima Erasmi, Matth. xiiij.

¶ Serui qui volunt ante tempus colligere zizania, sunt hi qui pseudapostolos & hæresiarchas gladijs & mortibus extimant e medio tollendos; cum paterfamilias nolit eos extinguere; sed tolerari, si forte resipiscant, & ex zizanijs vertantur in triticum. Quod si non resipiscant, seruentur suo iudici, cui dabunt pœnas aliquando.

CENSURA.

Cum sit catholicum & fide tenendum non solum licere: sed oportere hæreticos pertinaces extremo supplicio punire, quando citra iacturam atq; periculum rei publicæ id fieri potest, nec valet aliter salus eorum aut cæterorū procurari & conseruari: oppositūq; sit error Catharorū, Valentiniū, et Lutheri, generalibus cōcilijs et legibus imperialibus dānatus, pij expositoris munus paraphrastes minime executus est, in hūc peruersum sensum tot verbis lectorē inducendo, nec veritatem catholicam illi aduersam palam aperiendo: quod paucis explicatum facile paraphrasis admississet, monstrando quæ hic scribit, intelligenda fuisse pro tempore Apostolorum & martyrum, quo ecclesiam atrocius tyranni persequabantur, non quando rerum potiti sunt principes Christiani, orbem terrarum aut bonam eius partem in sua tenentes ditio: qui tum leges condentes extirpandis hæreticis accommodas, vere principi suo Christo militarunt. Id certe debuit explicare paraphrastes quod quia non fecit scandali ansam præbuit legētib; quasi modo non liceat, quod tempore Apostolorū & martyrum fieri non poterat. Prænominatorum quoq; hæreticorū errori hac ratione visus est suffragari. Nec habet excusatio locum, qua dicat se ita intelligere vt diximus. Nam quamuis ita intenderit vt proponit, tamen hoc ibidem nō explicat, & longe secus solent accipere legētes quam dicat se prætere. Vnde & queruntur multi, non solum ex hac propositione, sed etiam ex plerisq; alijs poculum sibi sub mellitis verbis propinari scandali & erroris: ideoq; non acceptant aliam (vt aiunt) pallio sophisticæ argutiæ obumbratam

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSVRÆ.

obumbratam excufationem, qua quis dicat ea quæ hîc dicuntur, non sub persona Erasmi, sed sub persona Christi dici: & non hoc sæculo, sed illo quo martyrijs plantâda erat Ecclesia, cum tamen alia non expressa ne vigilâtissimi qui dem lectores percipiant, & aliud sonent verba eius expressa in paraphrasi, quam sequens eiusdem doceat explicatio. Nec rursus probant quod sub persona Christi, Euangelistarum aut Apostolorum ea inducat non pauca, quæ viri eruditi iuxta ac pij impia censent ac erronea.

Propositio secunda in supputationibus.

¶ Ego principes ad trucidandos hostes nec hortor nec dehortor, Quid sacerdotalis sit officij demonstro.

CENSURA.

Si Ecclesiasticis liceat iuxta iuris dispositionem indicare bella, aut ad indicenda per temporales magistratus inducere aduersus Turcas & Iudæos, non minus vtique illis hoc licebit in notorios hæreticos. In cuius rei comprobationem cum præsulibus adfuit beatus Dominicus ei bello quod contra Albigenes hæreticos gestum est. Et vbi principes seculares grauiter delinquerent non exterminando hæreticos in perniciem Reipublicæ Christianæ conspirâtes, & in suam hæresim plurimos pertrahentes, teneretur oïbus modis illos inducere orthodoxi Episcopi ad id faciendû, alioquin ipsi peccarent. Quare hæc propositio, quatenus prætendit nunquam sacerdotalis aut episcopalis esse officij, Principes inducere ad extirpationem hæreticorû, impie nec vtiliter profectibus consulit Christianorû, verè fortitudinis robur in aduersarios fidei eneruans.

Propositio tertia in eiusdem supputationibus.

¶ Quis vnquam audiuit orthodoxos episcopos concitasse reges ad trucidandos hæreticos, qui nihil aliud essent quàm hæretici.

CENSURA.

Hæc propositio prætendens non licere orthodoxis Episcopis aut sacerdotibus consilio & exhortatione generali inducere ad extirpationem hæreticorû, qui nihil aliud sunt quam hæretici, hoc est in fide pertinaciter & contumaciter

FACULTATIS THEOLOGICAE PARISIENSIS

Roma,
13.

errantes, nullas excitantes seditiones aut tumultus, contra dispositionem iuris naturalis, diuini & humani proponitur. Nam si pro munere suo debent Episcopi & sacerdotes alij admonere principes, vt iuxta diuinā ordinationem & suum officium iusticiam exercent de alijs malefactoribus (non enim sine causa gladium portāt) multo certo magis idē facere debēt de hæreticis, qui nihil aliud sunt quā hæretici: quanto hæresis grauius est peccatum & reipublicæ Christianæ plus nocet. Proinde si ij qui pecuniam corrumpunt & falsificant, per quam vitæ temporali subueniunt, iuste morti traduntur, valentiori ratione hæretici iure vitæ priuantur, qui fidem corrumpūt, quæ fundamentum est vitæ spiritualis: quæ illibata pro temporū maliciā seruari non potest, nisi morte plectantur hæretici, quamuis non aliud sint quam hæretici. Nam videntes pleriq; nullo modo deterius agi cum ijs qui hæresim profitentur, quam cum alijs, facile profecto omni timore semoto hæreticis adhererent: atq; inde miseranda subsequeretur in Republica Christiana calamitas: dū populū qui prius erant catholici fide Christiani, postmodū breui temporis decursu nihil aliud essent quam hæretici: id quod proch dolor, hodie videmus. Multæ siquidē illustres ciuitates quæ nuper vere Christianæ fuerāt, & Christiana pietate insignes, modo a vero Christianissimo desinerūt, nec aliud sunt quā foeda coluuiæ aut sentina putida impiorū hæreticorū: quod vtiq; minime contigisset si vbi primum ea pestis suborta est, salutarī legū seueritate in hæreticos, licet nihil aliud essent quam hæretici, aduersum fuisset. Hinc sane patet quam prudēter ecclesia huiusmodi hæreticos, si legitime fuerint conuicti, iusticiæ brachij secularis decernat relinquēdos. Neq; tamen par est interim viros Ecclesiasticos immemores esse sui officij, eniti enim debēt exhortādo, consulēdo, docēdo, corripiēdo, obsecrādo & alijs vijs debitis salutī cōsulere taliū miserabiliū hoīm, vt ab impietate reuocētur.

Quarta Propositio Erasmi, quæ & tres subsequētes sunt in supputationibus eius.

¶ Docet

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE.

¶ Docet Augustinus ferendos hæreticos, donec citra grauē Ecclesiæ concussionem possint tolli: sed tolli Augustinus intelligit a cōmunionē separari. CENSURA.

Tametsi aliquando existimauit Augustinus cum hæreticis verbo agendū, disputationeque pugnandū, nec ulterius progrediendum, nisi forte in contumaces mucro vibretur anathematis; vbi tamen experientia duce nouit quantum executioni de mandato legis principū seculariū aduersus Hæreticos profuerūt, relicta priori sententiā, legū terrore & pœnarū seueritate censuit ad vnitatē fidei cōpellendos hæreticos, id quod in multis suis libris testatus est.

Propositio eiusdem in iisdem quinta.

¶ Per Euangelium vitari iubentur hæretici, non exuri.

CENSURA.

Quamuis Euangelium non expressē & aperte hæreticos monstret exurendos, leges tamen ciuiles quæ conformiter ad ius naturale, quod Euangelium non abrogat, morte plectendos atque concremandos iuste decernunt.

Propositio eiusdem ibidem sexta.

¶ An leges ecclesiæ sunt, quempiam vltimicibus tradere flammis? CENSURA

Iustas leges magistratuum temporariorum pro extirpatione hæreticorum latas ecclesia non reprobat, licet illas non lit per ecclesiasticos qui diuinis omnino officijs sunt addicti, executione demandari.

Propositio eiusdem de eadem re ibidem septima.

¶ Veteribus episcopis vltima pœna erat anathema. CENSURA.

Propter infestationē literariorū in primitiua ecclesia non poterāt hæretici seueriori pœna multari quā ex cōmunicatiōis, postea tñ quā principes sæculi ecclesiæ submisere colla, perspecta cōtumacia atque impietate hæreticorū, necessarium fuit nedū conueniēs in illos gladio tēporali aīaduerti. Præcedentes aut quatuor ppositiōes errori suffragatur su predictorū hæreticorū, negantiū licere & expedire hæreticos cōtumaces extremis supplicijs coerceri, etiā quā nonnulla inde sequitur p̄turbatio Reip̄, & hoc exposcat salus multorū.

F. ij. Octaua

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS

Octava eiusdem propositio.

¶ Queruntur articuli partim falsi, partim deprauiati.

CENSURA.

Hæc propositio hac ratione hic proponi videri potest, vt cū multæ propositiones positæ sint super punitione hæreticorum, admoneatur qui Zelū habēt super extirpandis hæreticis aut authoritatem, sollicitè caueant ne vehemens sit plus æquo zelus eorum, aut non satis discretus, vnde contingat innoxios damnari: neue plus quā opus est tepescat, hæreses sinens pululare, aut notorios hæreticos tollerans impune. Illibata quoq; sit integritas eorū iudicum qui in causis fidei decernunt, vt iuste quod iustum est exequantur, neq; pecuniæ cupiditate, aut alio quouis sinistro affectu corrupti a veritate iudicij recedāt. Vigilantissime insuper atq; diligentissime iuri innitendo cuiusmodi causas fidei examinent ac pertractent: ne forsā subrepat incuria siue negligentia, quæ ferendo plurimum obsunt recto iudicio. Cæterum præscripta propositio, si de peruersis iudicibus qui neq; Deum: neq; homines reuerentur intelligatur, proponit quod interdum eueniat: sin vero de integris & æquis iudicibus, q non modo a calumniā alieni sunt sed etiam a suspitione calumniæ, falsa est.

¶ Tit. xxiiij. DE DEFECTU VIGORIS EVANGELII.
Propositio in Epistola præposita paraphrasi in Ioannem.

N Vllis sæculis defuerunt homines apud quos Euangelio suo constitit honor: sed tamē his annis quadringentis, vigor illius apud plerofq; refrixerat.

CENSURA.

Hæc propositio quantum ad posteriorē partem, videlicet, sed tamen his annis quadringentis, &c. significans his annis quadringentis viros de fuisse quibus Euangelio suo constitit honor, temerarie asseritur, cum his annis quadringentis viri fuerint non pauci sanctitate & eruditione conspicui, quales fuerunt Bernardus, Hugo, & Richardus de sancto Victore, Petrus Lombardus, Gratianus, Thomas Aquinas, Bonaventura, Alexander de Hales, Gvvilhermus

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE
hermus Parisiensis, Nicolaus de Lyra, Gerson, Thomas
Vvalden, & quam plurimi alij.

¶ Tit. xxv. DE SABBATO.

Propositio Erasmi. Mar. ij.

FVturum est, vt vere pijs quæuis dies, sit æque sacra.
CENSURA.

Hæc propositio innuens cultum diei dominicæ & aliorū
festorum ab Ecclesia vtiliter & sancte institutorū aliquan
do in Ecclesia militante abolendum, quod in magnā ver
geret perniciem Christianismi, irrationabiliter asseritur,
conformiter ad errorem Beguardorum, qui dicunt tertiū
præceptum decalogi, scilicet: Sabbata sanctifices, iam ces
sare, quantum ad iustos.

¶ Tit. xxvi. DE ECCLESIA.

Propositio Erasmi. Mar. ij.

Ecclēsia Christi neq; surdos, neq; mutos, neq; cæcos,
neq; debiles, neq; claudos recipit: huiusmodi autē ha
bet Synagoga. CENSURA.

Hæc propositio sic indistincte posita innuere videtur so
los iustos esse de ecclesia militante (de illa enim fit ibi ser
mo) non autem consonat doctrinæ Evangelicæ, quæ com
parat regnum cœlorum, quod est ecclesia militans, sagenæ
missæ in mare, & ex omni genere piscium congregati. Et
agro dominico, in quo cum tritico subnascuntur zizania.

¶ Ti. xxvij. DE BEATA VIRGINE MARIA.

Propositio prima. Luca. i.

Diuini fauoris est (ait Gabriel ad Mariā) quod offer
tur non tui meriti. CENSURA.

Si prætendatur, supposita liberali beneficentia diuina
respectu incarnationis, quod beata virgo nullo modo me
ruerit esse mater Dei, cuius oppositū ecclesia decātat. Fal
sa est propositio, & sacrosanctæ virginis honori derogās.

Propositio secunda in Elencho.

¶ An in puericia & infantia Christi perfecte fuerit reuela
tum beatæ virginis Christum esse Deum & hominem in
hi non liquet.

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIEN.
CENSURA.

Luc. 1. Hęc propositio crassam ignorantiam Euangeliorū ar-
& 2. guit in ita loquēte; cum credendū sit beatę virgini Marię
Mat. 2. tum perfecte reuelatū extitisse, Christū esse Deum & ho-
Dan. 9. minem, hoc enim illi angelus, Elizabeth, Reges, pastores
Hie. 36. & Prophetę satis indicarant.
Ezec.

Propositio tertiā. Ioan. ij.

44. ¶ Patris glorię quoties erit seruiendū, nihil opus erit tua
interpellatione. CENSURA.

Hęc propositio si vniuersaliter intelligatur, sic scilicet,
quod nullo tempore opus sit interpellatione beatę virgi-
nis apud filium, pro rebus diuinis aut ad æternam salutem
spectantibus, impia est, ritui ecclesię cōtraria & hæretica.
Alma namq; Dei mater cōstitutā est a filio. Felix cœli por-
ta, & pia peccatorum aduocata: vt iuxta scripturas catho-
lica ecclesia concinit.

¶ Tit. xxviij. DE ANGELIS.

Propositio Erasmi. i. In Elencho. clij.

A N angelus sit simpliciter homine dignior, nescio:
CENSURA.

Culpanda iure ignorantia ita dubitantis, cum etiā aper-
te id scriptura explicet, de quo dubitat diminutum liqui-
dem ab angelis filium hominis, contestatur rex & Prophe-
ta Dauid, quū inquit. Minuisti eū paulominus ab angelis.

Psal. 8.

¶ Tit. xxix. DE PETRO APOSTOLO.

Propositio Erasmi. Mat. xvi.

Petrus dicens Christo, Tu es Christus filius Dei viui,
certa & indubitata sententiā professus est illum esse
Messiam a prophetis promissum singulari quodā amore
filium Dei. CENSURA.

Hęc propositio perperam explicat Euangelicā senten-
tiā, præbens occasionē male sentiendi de Diuinitate filij
Dei, cū Nestorio. Non enim singulari quodā amore Dei
in ipsum, Christus est filius Dei, neq; adoptione & gratia,
sed origine & natura.

¶ Tit. xxx. DE PAVLO APOSTOLO.

Propositio

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE

Propositio Erasmi. Philip. iiii.

Tero go vera Germanacq; coniunx. **CENSURA.** Hiero. ad Eust. de custodia viginitatis. i. cor. 7
Temerarie a communi lectione Latina paraphrastes in paraphrasi Latina recedit, qua passim sequuntur catholici Doctores, Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, & quae plures alij. Neq; audiendos censet Hieronymus eos q; Paulum habuisse vxorem confingant, quod Paulus velit oēs esse sicut seipsum, de innuptis itē & viduis loquēs, bonum dicat illis esse si sic permāserint, sicut ipse: Id autem nequaquam diceret, si vxorem ipse haberet.

¶ Tit. xxxi. DE DIONISIO AREOPAGITA.

Propositio Erasmi in epist. praeposita paraphrasi. i. ad Cori.

Dionisius q; in secūda Hierarchia ecclesiastica, priscos Decclēsiā ritus satis copiose describit. Eruditio recētior q; sp̄a fuisse videtur, q; fuerit Areopagites ille. **CENSURA.**

Non vere eruditio, sed temerarijs, & nouitatū studiosis videtur non esse Dionisius Areopagites, qui libros Ecclesiasticę Hierarchię conscripserit. Quandoquidem ab ipso Dionisio Areopagita fuisse conscriptos constat: primum ex ipsis ecclesiasticę Hierarchię & alijs eiusdem auctoris libris: deinde clarorū virorū testimonio idē cōprobatur. Postremo septima generali synodo id fit dilucidius: in qua magnus Dionisius appellatur is qui librum scripsit ecclesiasticę Hierarchię.

¶ Ti. xxxij. DE THEOLOGIA SCOLASTICA

Propositio Erasmi prima in epistola praeposita Paraphrasi epistolę ad Ephesios.

Iam ars esse, coepit Theologia potius quā sapiētia: theatrica verius quā ad veram pietatē accōmoda, hanc praeter ambitionem & auaritiā vitiarunt & alię pestes, adulationis, contentio, ac superstitio. Quibus rebus tandē eo ventum est, vt Christus ille purus propemodum esset obrutus humanis cogitationibus. Limpidissimi quondam Evangelicę doctrinæ fontes, Philisteorum serobe oppleti, Diuinae scripturæ regula nunc huc, nunc illuc detorta, nostris seruiret affectibus, potius quam gloriæ Christi.

Quidam

FACULTATIS THEOLOGIAE PARIISIEN.

Quidam pia certe mente conati sunt orbem ad pristinam studiorum simplicitatē reuocare atq; a lacunis iam fere turbidis, ad viuas illas ac purissimas scatebras reducere. Eam ad rem conciliandam, linguarum & bonarum (vt vocant) literarum cognitio visa in primis conducere; quarum neglectu videmur huc prolapsi.

CENSURA.

Hæc propositio tres habet partes, quarum prima innuens theologiã scolasticã esse artem potius humana tractãtem quam diuinã; ac spectaculis mundanis magis accommodam quã pietati, perperã vt aliã multã ab hoc scriptore in odium illius asseritur. Nam quiuis ab humanis disciplinis opem nonnunquã suscipiet, non sic tamen quin earũ subsidiũ in theologicã veritatis perscrutationem conuertat: quod si aliqui plus æquo in peregrinis disciplinis immerentur, non continuo illorum vitium theologiã veniat ad scribendum: quandoquidem sunt plurimi percelebres doctores, qui suis luculentis doctrinis totum terrarum orbẽ illuminarũt; quibus si imbutus fuisset hic scriptor, varios eosq; pudẽdos errores quos suis libris immiscuit, facile euittasset. Præterea si corã multis tractari soleant theologicæ disputationes, non protinus theatrica dicenda est Theologia: quam conducibile est publice huiusmodi tractare quo pluribus consulat, veritates theologicas manifestãdo ac defendẽdo, & opõsitos errores eliminãdo. Secunda pars incipiens ibi. Hanc præter ambitionem, &c. innuens doctores scolasticos in suis expositiõibus vitiaisse scripturam, eamq; repugnantem non ad veritatem sed ad humanos affectus pro sua libidiẽ detorsisse, veritatis expers est: Non enim aliam solent probati scolastici doctores scripturarum intelligentiã sectari ab ea quã tenent, & hætenus tenuerunt orthodoxi interpretes, quamuis in aliquibus quæ sunt præter fidem aut non de necessitate explicite credenda, diuersa interdum sentiant. Tertia pars incipiẽs ibi. Quidam pia certe mente, &c. Duo innuit, vnum quod theologia

PROPOSIT. ERAS. CENSURAE.

Theologia scolastica studiorum simplicitatem sustulit: quod manifeste falsum esse constat, cum illa circa fidem & mores versetur: in quorum recta cognitione potissimum consistit simplicitas studiorum. Alterum est quod huiusmodi simplicitas studiorum per linguarum & pollitiorum litterarum peritiam reuocetur: quod non omnino est concedendum. Nam quamuis aliqua ex parte haec ad illam conducant, non tamen usque adeo, ut Theologia scolastica, quae praecipue sensus attendit, non verborum proprietates, quas ex grammatica praesupponit.

Propositio secunda, in praefatione in Hilarium cum sequentibus.

¶ Nouam in rebus diuinis, qui nihil aliud sunt quam homines, rationem commenti sunt, quae quidem plus quaestionum & atrociores tumultus excitauit orbi, quam olim Arianorum temeritas.

CENSURA.

Cum paucis & veluti compendio quodam, catholicas veritates scolastica Theologia fideliter decernat, sicque suos instituat, ut non facile in errores prolabantur, hac propositione erronee & temerarie doctrinae scolasticae detrahit hic scriptor, ab eius studio, quantum in ipso est, peruersere retrahens: quod utile & necessarium esse sacra concilia ostendunt: quae generalia studia, & deputata illis gymnasia pro huiusmodi exercitatione Theologiae comprobant, atque multis priuilegijs ac immunitatibus donauerunt.

Propositio eiusdem. in eadem Hilarium in praefatione.

¶ Nobis qua fronte veniam poscemus: quae de rebus longe remotissimis a nostra natura tot curiosas ne dicam impias mouemus quaestiones: tam multa definimus quae contra salutis dispendium vel ignorari poterant, vel in ambiguo relinqui. An non habiturus consortium cum patre & filio & spiritu sancto, qui nesciat ad philosophiae rationem expedire quid discernat patrem a filio, quid ab utroque spiritum sanctum, quid intersit inter filij natiuitatem a patre & spiritus processionem?

Quarta eiusdem propositio ibidem.

G ¶ Non

PROPOSIT. ERASMI. CENSURAE

¶ Non damnaberis, si nescias vtrum spiritus a patre & filio proficiscentis vnicum sit principium an duo.

CENSURA.

Quamuis certum sit, simplices absq̃ profunda horum mysteriorum intelligentia saluos esse posse, hæ tamē propositiones, quibus vt ex præcedentibus liquet author inuit superuacaneum esse ac inutile doctorum studium & indaginem, per quæ Deo iuuante & cooperante talia diuina mysteria aperiunt & explicant, in iniuriam asseruntur sanctorum doctorum, Augustini, Hilarij, Hieronymi, Ambrosij, Basilij, Nazianzeni, Chrysostomi & aliorum: quos non frustra laborasse exploratum est, eiusmodi argumenta tractando.

Sunt insuper supradictæ propositiones sacris concilijs generalibus contumeliosæ, quæ tales materias de trinitate & consubstantialitate personarum diuinarum ex scripturis ob incidentes calumnias hæreticorum crebro deciderunt & definiuerunt, aut potius declarauerunt: quamuis ante tales definitiones aut declarationes ecclesia de illis non dubitauerit.

Quinta eiusdem propositio, in eadem præfatione in Hilarium.

¶ Ea quæ nos scrutamur, quæ definimus, nec sacris literis prodita sunt: vt si comprehendere non possint, certe credi debeant: nec vllis rationibus probari, nec cogitatione concipi, nec similitudinibus adhibitis adubrari, vt sunt, possunt in quibus vestigandis cum a clarissimis ingenijs summa vi diu desudatum fuerit, hic demum est extremus profectus, vt intelligant se nihil scire: & adeo ad vitæ pietatem nihil faciunt, vt nusquam magis habeat locum illud Pauli, Scientia inflat, charitas ædificat.

CENSURA

Quæ scrutantur, quæ definiunt catholici doctores & sacra concilia de beatissima trinitate & de diuinis personis, credenda, constat in sacris scripturis contineri: nec ab re fationes, suasiones, similitudines atq̃ manuductiones ab illis ad

PROPOSIT. ERAS. CENSURAE.

lis adduci ad tanta misteria utcumque intelligenda. Nec is
vti q̄ labor inutilis est aut infructuosus, sed maxime ad piē
tatem conducit Christianæ religionis: quem non scientia,
quæ inflat, ut temerarie scriptor iste asserit, sed charitas, q̄
ædificat, promeretur.

Conclusio huius operis.

Hæc itaque sunt quæ super propositis Erasmi assertioni
bus decernenda dijudicamus: quæ ideo pluribus expres
simus, ut plenius cognoscant omnes quam absurda sint
& stulta quæ olim impij Hæretici Arriani, Aeriani,
Valdenses, Beguardi, Turelupini, Vvitleuistæ, at
que his temporibus Lutherani contra ECCLESIAE de
finitiones atq̄ instituta ausu sacrilego asserere non erubu
erunt: illosque atque pestilentes eorum errores prorsus re
ijciant: & soli adhereant ECCLESIAE Catholicæ, quæ
in fide & moribus errare non potest. In his enim semper
a spiritu sancto dirigitur. Propter quod scribit Apосто
lus, ECCLESIAM columnam esse & firmamen
tum veritatis. Hinc profecto constat eos qui illi relu
ctantur, turpiter a veritate aberrare: quod legendo hæc,
vel rudes & imperiti facile percipient. Rationes enim ad
ducuntur, ac diuinorum voluminum citantur testimonia,
quæ manifesta reddere valeant nec inefficaciâ quæ decer
nuntur. Vnde confunditur eorum impietas, qui vsque
adeo grauiâ errata purioris Christianismi vel sincerio
ris doctrine prætextu innouare moliuntur. Huc etiam
accedit quod succurrendum fuit illorum imbecillitati,
qui vera esse credunt quæ splendore illustrantur orati
nis: contra vero falsa, quæ rudi & incompto sermone
scribuntur: minime attendentes inter hæc & illa non mi
nus esse discrimen, quam inter vasa & ea quæ in illis con
tinentur: quod sæpe maximum est. Nam nonnunquam
aurea vasa, quibus similes sunt orati sermone, mortife
ra continent venena: vbi testea, quibus comparantur in
ornati, salubrem continere liquorem perspicuum est.

Consulendum item fuit ijs qui Græcas nosse & Hæ
braicas.

PROPOSIT. ERASMI. CENSURAE

braicas literas, perfectam putant esse & consummatam Theologiam, cum tamen quae eas norunt, si non alioqui in Theologica disciplina fuerint instituti, Grammatici censendi sunt non Theologi: quemadmodum & qui latinas profitentur non ulterius progressi. Ut igitur omnium horum ratio haberetur, ac illis dilucidius veritas monstraretur & efficacius, opere precium fuit prolixiori tractatu rem hanc deducere. Sic enim plerumque veri aperiantur sensus scripturarum, haeresum fontes desiccantur, & technae atque calumniae deteguntur haereticorum. Hac etiam ratione pericula deuitantur quae ex suspectis liberis proueniunt aut ex his qui quauis eleganter & nitide conscripti sint, non tamen carent veneno damnatae Vituleuicae & lutheranae doctrinae.

FINIS.

DETERMINATIO FACULTATIS

Sacrae Theologiae in Academia Parisiensi, super familiaribus Colloquijs Desiderij Erasmi Roterodami, Conclusa mense Maio, ANNO. M. D. XXVI.

Anno Domini millesimo quingentesimo vicesimo sexto die, xvi. mensis Maij, fuit congregata facultas theologiae per iuramentum in Collegio Sorbonae, ad deliberandum finaliter, quid esset agendum de libro qui inscribitur familiarium colloquiorum formulae, per Desiderium Erasmus &c. Nunc autem idem liber plurimum auctus inscribitur familiarium colloquiorum opus, multis nominibus vtilissimum. Super quo quidem negotio iam saepius factus fuerat sermo, tam inter deputatos, quam in pleno magistrorum consessu. Et die hesternae post multa super ea re in ipsa facultate sedenti apud sanctum Maturinum post missam (vt moris est) proposita vt maturius materia ipsa discuteretur, remissa est ad hunc diem decimum sextum, quo in omnium magistrorum praesentia repetita sunt & rememorata quae per deputatos prius diuersis vicibus fuerant adducta: videlicet quod per auctorem dicti libri, quisquis is esset, ieiunia & abstinentiae ab Ecclesia indicta parui penduntur, bea

FACULT. THEOLOG. PARISIENSIS.

tur, beatæ virginis Mariæ, & sanctorum aliorum pro ludibrio habentur suffragia, virginitas si coniugio conferatur, nullius est aut parui momenti, religionis etiam dissuadetur omnibus ingressus. Item arduæ difficile scq; quæstiones grâmaticulis, contra per magistros in artibus iurata statuta proponuntur, vnde facile in errores prolabi possunt: & plurima consimilia perperam in dicto libro tractantur. Quibus diligenter attentis & perpensis, post maturam deliberationem dictum fuit & vnanimi omnium consensu conclusum, quod prædicti libri lectio omnibus & maxime adolescentibus erat prohibenda: quoniam magis per huiusmodi lectionem sub eloquentiæ acquirendæ prætextu iuuentus corrumperetur quam institueretur: & quod oïbus medijs debitis esset enitendum vt huiusmodi liber supprimeretur & a finibus eliminaretur Christianorum. Vt autem cunctis perspicuum fiat quam iustum sit hoc nostrum iudicium, rationiq; ac pietati consentaneum, statuimus illa subiungere quæ de istiusmodi dialogorum, libro per nonnullos nostrum ad id specialiter commissos iussimus annotari, decerpi & transcribi: quæ & nos maturius perpensa mouerunt. In eorû autem editione modo & forma subsequenti bus signati loci in dialogis singulis, ad voluminis nobis a conquirentibus oblatis, & quale tunc in hac ciuitate parisiensi passim in manibus erat paginas, sunt referendi.

¶ Subsequuntur nonnulla erronea scandalosa ac impia, quæ continentur in libro qui dicitur Familiarium colloquiorum, opus ab authore Desiderio Erasmo Rotodamo recognitum. Anno Domini, Millesimo quingentesimo vicesimo sexto. In quo tanquam ethnicus homo, author illius, religionem Christianam & sanctas eius ceremonias & obseruationes ridet, subsannat carpit, lacerat, & mutandas decernit.

IN dialogo de valetudine aduersa, impudenter primo ridet deuotionem quam habet populus ad sacræ religionis habitus: iunntq; quod tantum valeat morbis curandis pallium lenonis, quantum valet cucula religionis. Hoc
habet

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISI.

habet pagina. xvi. circa medium. ibi. Sunt qui tecti cucula dominicali & cætera.

Rursum nulli sancto pro morbo curando vult votū nū cupari. Hoc videre est pagina eadem scilicet. xvi. Paulo post. ibi. Alij morbo leuati nuncupatis alicui diuo, votis & cætera.

In dialogo de visendo loca sacra ridet votum Hierosolymitanum, mentiens omnia quæ videntur Hierosolymis commentitia esse & excogitata ad aliciendos simplices & incredulos. Hoc habet pagina. xxxi. paulo post medium. ibi. Et ne illic quid tu putes spectatu dignum & cætera.

In dialogo, qui dicitur Confessio militis, irreuerentius ac impudentius loquitur de confessione sacramentali: hoc videre est pagina. xlij. in principio. ibi. Quem tibi sacerdotem deliges? Respondet alius: Cui cognouero quam minimum esse frontis & bonæ mentis

In dialogo qui inscribitur pietas puerilis: censet in primis peccatum graue non esse transgredi constitutiones ecclesiasticas, nisi accedat contemptus malitiosus. Hoc patet pagina. lxij. post medium. ibi. Neque vero protinus arbitror esse piaculum quod admittitur aduersus constitutiones humanas nisi contemptus accesserit malitiosus.

Deinde innuit confiteri soli deo sufficere, si non aliud ecclesia ordinasset: Hoc patet pagina. lxvi. in fine. ibi. Sed illi confiteor qui solus & cætera.

Post hæc reprehendit modum disputandi theologorū: non intelligens non propterea theologos non vacillare in fide, quia quæstiones de ijs faciunt quæ ad fidem spectant. Non enim per huiusmodi quæstiones de fide dubitant, sed per eas fides explicatur apertius. Is error habetur pagina. lxx. circa medium. ibi. Complures abstinent a Theologia quod vereantur ne vacillent in fide catholica, cum videant nihil non vocari in quæstionem.

In dialogo qui dicitur conuiuium prophanum, abstinentiam a carnibus ab Ecclesia indictam carpit, quasi illa aduersetur Evangelicæ libertati; cum tamen non aduersetur

FACULT. THEOLOG. PARISIENSIS.

uerfetur, sed error fit Aerianorum ita sentire: Quod facit pagina dicti libri. cvij. ante medium. ibi. Charitas omnia suffert.

Et pagina. ciiij. circa medium. ibi. At mihi videtur minus oneris olim impositum iudæis. Et in eadem pagina ante medium. ibi. Minus anguem odii quam pisces. Alius respondet. At non tu solus. Sequitur, Quis hoc tedij nobis inuexit? Multa ibidem proponuntur cōtra huiusmodi abstinētiā a carnibus. Concludit bonum esse vt auferatur huiusmodi abstinētia: quod patet in fine pagine. cvij. ibi. Si summus essem pontifex: & in fine pagine. centesime septime.

In Dialoگو qui inscribitur, conuiuium religiosum, Primo vult quod hæc omnia delectus ciborum, vestitus præscriptus, ieiunium, sacrificium, preces veluti pensum absolutæ: & quies diei festi, sunt affinia iudaismo: quæ sententia apprimè a Luthero probatur. Hoc monstrat Pagina. cxlvij. ante medium. ibi. victimas appellari puto & cætera.

Secundo conformiter ad Beguardos, vult perfectos non teneri seruare leges ecclesiasticas: neque debere compelli ad illas seruandas, quia, Spiritualis omnia diiudicat, ipse vero a nemine iudicatur. Hoc habet pagina. cxliij. ibi. Rex intelligi potest vir perfectus.

Tertio iterum taxat abstinētiā a carnibus, Hoc videre est pagina. cli. post medium. ibi. Licet igitur vesci quibuslibet cibis & cætera.

Quarto prætendit quod vulgus Christianorum totam suā salutē in cæremonijs, baptismo, exorcismo, catechismo, sale, aqua cōstituit, & maxime fidit vnctiōni, cōfessiōni cōfirmationi, eucharistiæ, matrimonio, sacro ordini, quasi videlicet Christiani per sola sacramenta sperēt saluari sine adimplētiōne præceptorū dei: quod nullus catholicorum dicit doctorū: imo oppositū credere docētur simplices. Hoc pag. clx. mōstrat ante mediū. ibi. Si vulgus Christianorū spectes, proram & pupim suæ salutis &c. Et in fine pagine præceden-

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISI.

cedentis videlicet. clx. contra cæremonias loquens dicit:
Non mirum est eos sic mori qui per omnem vitam in cæ-
remonijs philosophati sunt.

Quinto peccatum esse mortale indicat ornare templa,
dicare monasteria. Hoc videre est pagina. clxiiij. ante me-
dium, ibi. Vnde mihi videtur vix excusari posse a pecca-
to mortali qui sumptibus immodicis aut extruunt aut or-
nant monasteria seu templa, cum interim viua Christi
templa. &c.

In dialogo q̄ inscribitur Apothoesis, Capnion seu Reu-
chlin excessiue commendat dum ipsum confert in gloria
cum diuo Hieronymo: & absq; sedis apostolicæ auctori-
tate eum adscribit catalogo sanctorum: eiq; orationem,
quæ collecta appellatur, assignat: quæ facienda non sunt
per iocum. In diuos enim (vt alibi dicit) per iocum lude-
re, nec pium est nec tutum: ioci alia petenda est materia:
Primum tamen horū habetur pagina. clxxxij. circa me-
dium, ibi, Hieronymus Reuchlinum hisce verbis com-
pellabat: Salue collega sanctissime. Secundum habetur pa-
gina. clxxxiiij. Paulo post mediū, ibi. Quid igitur super
est, nisi vt sanctissimi viri nomen adscribamus Kalenda-
rio sanctorum: Tertium habetur pagina. clxxxvi. circa
medium, ibi. Amator humani generis Deus, qui donum
linguarum. &c.

Nec recte pagina. clxxxv. ante medium dicit: Pium se-
cundum in diuorum numerum retulisse Catarinam Se-
nensem in gratiam ordinis & vrbis.

In dialogo qui dicitur Proci & puellæ, multis exemplis
persuadere nititur coniugium præferendum virginitati.
In quo Iouinianū sectatur, si non potius superaret illum.
Hoc patet pagina. cxcvi. in principio, ibi. Interim, perit vir-
ginitas. &c. Et in fine paginæ eiusdem inquit. Elegans qui-
dem res puella virgo: sed quid prodigiosius anu virgine?

Secundo docet acquiri virginitatem per actus carnales,
q̄ veretur dicere Epicurus. Hoc habet pagi. 197. ante me-
diū, ibi. Quid ego audio? violanda virginitas vt discatur?

Tertio

PROPOSIT. ERASMIC. CENSVR.

Tertio præfert castitatem conjugalem castitati sacerdotum & religiosorum: Hoc patet eadem pagina. cxcviij. post medium, ibi. Atqui voto astricti abiurant matrimonium, &c.

In dialogo Eubuli & Catarinæ statum religionis maxime vituperat, secutus Lamperium: multa de eo proponendo. Primo carbones illum appellat, & matrimonium thesaurum. Hoc patet pagina. cciiij. in principio, ibi. Hæm, pro thesauro carbones.

Secundo ingredi religionem inuitis parētibus, dicit esse contra legem naturalem & diuinam. Hoc patet pagina ccviij. Paulo post medium, ibi. Natura dicitur, Deus approbat: Paulus hortatur, humanæ leges sanciūt, vt filij obediant parentibus, &c.

Tertio vocat nouam seruitutem statū religionis. Hoc habet pagina. ccix. ibi. At inuentum est, sub prætextu religionis nouum seruitutis genus.

Quarto doctrinam docentem ingressum religionis, vocat pharisaicam & cōtrariam doctrinæ Apostoli. Hoc patet pagina. ccix. post medium, ibi. Ista vero doctrina pharisaica est: Paulus contra docet, vt qui liber: &c.

Quinto hostiliter insectatur religionem. Hoc patet pagina. ccx. post principium, ibi. In negotio pietatis cessant naturæ leges. Negotium pietatis agitur in baptismo: Hic tantū agitur de veste mutanda, deq; genere vitæ, quod per se neq; bonum neq; malum.

Sexto asserit æque bene seruari obedientiam, paupertatem & castitatem in domo parentum, sicut in religione. Hoc patet pagina. ccx. circa finem, ibi. Iactant obedientiam: num ea laus tibi deerit si obedias parentibus tuis, quibus iubet obediri: &c.

Septimo asserit, caremonias religionis nihil facere ad pietatem: neq; quenquam cōmendare oculis Christi. Hoc habet pagina. ccxi. in principio, ibi Quid igitur superest? Velum linea vestis, ex intima versa in extimam: caremonia quadam, quæ nihil faciunt ad pietatem.

FACULT. THEOLO. PARISIENSIS.

Octauo contendit ingressum religionis inuitis parentibus, esse illicitum. Hoc patet pagina. ccxi. circa medium, ibi. Quæ est igitur ista noua religio quæ facit irritū quod & naturæ lex sanxit & vetus lex docuit, & euangelica lex comprobauit? &c.

Nono eadem pagina paulo post prædicta verba dicit. Istud decretum scilicet ingressus religionis inuitis parentibus, non est a deo proditum, sed in monachorum senatu repertum. Tandem ridendo petit sibi assignari locum scripturæ sacrae a Theologis, quo doceatur institutum religionis: cum multa illic esse satis exploratum sit. Hoc habet pagina. ccxiij. Paulo post principium. ibi. Ab istis igitur Theologis exige vt proferant aliquem e sacris libris locū qui hoc doceat.

In dialogo qui dicitur Virgo, penitus increpat inducetes ad religionem. Hoc patet Pagina. ccxiij. circa finem. ibi. O improbitatem stolidorum & cætera. Idem facit Pagina. ccxiij. circa finem. ibi. O scitos histriones, vt norunt agere suas fabulas simplici populo?

Præterea resilientem a religione commendat tanquam bene egerit quod in religione non permanferit. Hoc patet pagina. ccxv. circa finem. ibi. Bene habet quod mature re silieris prius quam seruitutem æternam esses professa.

In dialogo militis & carthusiani cæremonias religionis minimi facit, & ab illis omnem fiduciam aufert. Id videre est pagina. ccxxxvi. in fine. ibi. In veste, cibo, poculis cate risque cæremonijs &c. Et pagina. ccxxxvij. in principio. ibi. Quid alij faciant non est meum iudicare. Ego his rebus nequaquam confido, minimumq; tribuo. Et eadem Pagina paulo post, Rasum caput & veltis color non commen dat me Deo.

In dialogo qui dicitur naufragium impie titulos quos Ecclesia recte tribuit beatæ virgini Mariæ eidem detrahē dos censet. Hoc videre est Pagina. ccxlvij. in principio. ibi. Nautæ canentes, Salue regina, implorabant matrē vir ginem. Appellantes eam stellam maris, reginam cœli, do minam

PROPOSIT. ERASMIC. CENSVR.

minam mundi, portumq; salutis : alijsq; multis titulis illi blandientes, quos nusquam illi tribuunt sacrae literae. Hoc falsum est cum sacrae literae eam matrem dei appellent, vnde illi tituli omnes clare deducuntur.

Deinde ibidem irreuerenter de eadem beata virgine loquitur, comparando eam Veneri, & faciendo illi succedere in agenda cura nautarum. Vnde ait ibidem post praemissa verba. Quid illi cum mari, quae nunquam (opinor) nauigauit? Olim venus agebat curam nautarum. Sequitur. Et quoniam desijt curare, suffecta huic matri non virginis, virgo mater.

Reprobat in super prolixius vota fieri sanctis. Hoc patet in fine supradictae paginae. ibi. Nulli diuorum nuncupabas vota? Respondet alter in principio paginae sequentis: nequaquam : & causam dicti sui addens quia non paciscor (inquit) cum diuis.

Reprehendit item subsidium implorare sanctorum in sua necessitate. Hoc patet pagina. ccl. Paulo post principium. ibi. At implorabas alicuius diui praesidium? Respondet alter. Ne id quidem: & dat rationem : quia spatiosum est coelum & caetera.

Præterea ridet inuocare sanctum cuius nomen sit ignotum. Hoc patet pagina. ccli. circa finem. ibi. Si nomine cōpellasses eum, audisset.

Addit in super risum super religioso dominicano, qui vt se seruaret, d. posuit cuculam, dicens deposita cucula, non potuisse agnosci a diua Catarina Senensi. Hoc patet pagina. cclij. in fine: ibi. Quid autem de dominicano? Et pagina. cclij. in principio. ibi. Melius enarasset si non dimisisset sacram cuculam, ea deposita qui potuit illum agnoscere Catarina Senensis?

In dialogo q dicitur, inquisitio de fide, arduas fidei questiones & periculosas simplicibus & pueris cōtra iuris dispositionem proponit, nonnullos annectens errores: Quorum primus est, q patri in diuinis cōueniat authoritas, quae nō cōuenit filio; qui ponitur pagina. ccxcij. ibi. Cur igitur sa

FACULT. THEOLO. PARISIENSIS.

cræ literæ filium magis appellant dominum quam Deū?
Respondetur: quia Deus nomen est authoritatis, quæ pa-
tri cōuenit. Quod falsum est: Non enim hoc nomen Deus
vllam dicit authoritatem propter quam nō æqualiter com-
petat omnibus personis. Atq; indifferenter vocatur filius
Deus sicut & pater, etiã in sacris scripturis: Ioannis primo
Et Deus erat verbum. Cũ Ioãnis vltimo: Dominus meus
& Deus meus: & alijs multis locis.

Secundus error est quod in humanitate Christi, in beata
virgine atq; sanctis, nō sit collocāda fiducia sub deo, vario
tñ gradu. Qui ponit in p̄dicta pagina, ccxcij; his verbis.
Ergo & in Iesu collocas tuam fiduciam? Quid ni? Paucis
tamen interpositis sequitur. Quanquam nec in hoc fiducia
speiç; meæ sacram (vt aiunt) anchoram figerem, ni DE-
VS esset.

Tertius error scriptus pagina. ccxcviii. Quid igitur pro-
hibet spiritum sanctum appellari filium? B. Quia nusquã
lego genitum hunc, nec huius lego patrē. Erronea est ista
responsio. Non enim propterea spiritus sanctus, nō appel-
latur filius, quia non legitur, sed propter proprietatem e-
manationis eius: ratione cuius repugnat eum vocare filiū
ante omnem scripturam.

Quartus error quo dicit non credendum in sanctam ec-
clesiam, Pagina eadem. ccxcviij. & ccxcix. his verbis.
Credis in sanctam ecclesiam? B. Non. Et rursus. Cur hor-
res dicere, Credo in sanctam Ecclesiam &c. Cum autem ca-
tholici doctores sensum reddant illius propositionis. Cre-
do in sanctam ecclesiam, & multæ ecclesiæ ita decantēt, te-
merarie asseritur non recte dici.

Quintus error est quo dicit malos non esse de ecclesia,
quæ non constat nisi de bonis. Qui error euangelicæ do-
ctrinæ aduersatur. Et ponitur pagina. ccxcix. circa prin-
cipium, ibi. Ab Ecclesiæ consortio separatur quisquis ad-
mittit crimen letale. Et paulo post. Ecclesia non constat ni-
si ex bonis.

Sextus error est pagina. ccc. in principio his verbis. Ex
tra ec-

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

tra ecclesiam non est vlla peccatorum remissio. Et constat quod capiendo Ecclesiam, vt prius cepit, vt explicat, hoc falsum esse: cum in ecclesia hæreticorum detur verum baptisma paruulis. Etiam per pœnitentiam assequitur quis peccatorum remissionem: & fit de ecclesia dicto modo.

In dialogo franciscani præ tendit conueniētius esse quod religiosi non differant vestimentis a cæteris hoīb⁹. Hoc habet pagina. cccxxxv. in principio. ibi. Quid sentia svtrum exiltimes satius, monachos a ceteris cultu non differre? Responder alter. Equidem arbitror simplicius & Christianius & cætera,

Eadem pagina post medium: innuit varietatem vestium in religione inductam esse ex superstitione, ibi. Posteriores additis quibusdam rem verterunt in superstitionē, &c.

Modum præterea honestum quo habitu differunt ab alijs, Iurisperiti, Iudices aut doctores carpit. Hoc videre est pagina. cccxxxi. in principio. ibi. Itaq; mihi stultissimum viderur sapientiam profiteri veste.

In dialogo qui inscribitur peregrinatio religionis ergo: epistolam sub nomine beatæ Mariæ virginis confingit ridiculam quidem, sed blasphemiam proximam, qua se lætari beata virgo dicit quod Lutherum secutus quispiam suaderet superuacaneum, diuos inuocare, quod inde magna deinceps molestia leuaretur. Minatur item si sanctos deserant homines suis armis se ab eorum iniuria vindicaturā. Hoc habet pagina. ccccxxvi.

Et pagina. ccccxxix. carpit quod in ecclesia sint tot baptisteria, tot candelabra, tot statuae aureæ, tot organa, tot cœcentus musici, immensi sumptus. Hoc patet pagina. cccclv. in principio: ibi. Sed quorsum attinet tot baptisteria & cætera. Nihilominus tamen hæc omnia pertinent ad honorem & cultum DEI: nec propterea pauperes deseruntur.

Non vult soleas & calceos sanctorum populum exoculari: quod tamen beneficium. Id indicat Pagina. cccclx. in principio: ibi. Ceterum impudens est, calceos, soleas & subliga

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
subligaria osculo obtrudere. Sequitur. Præstabat ista non
i eri, ne quid dissimulem &c.

In dialogo Lanionis & salsamētarij, ciborum delectum
dicit abrogatum diuina & Apostolica sententia. Hoc pa-
tet pagina. cccclxxij. Paulopost medium: ibi. Ciborum
delectum non exemplo quidem, sed sententia sua abroga-
uit Dominus &c.

Cæremonias etiam Ecclesiæ in ieiunio, in abstinentia a
carnibus, diuersitate vestium, rasura capitis, & quibusdam
alijs, taxare videtur: necnon & obligationem baptismi, cõ-
fessionis, matrimonij. Hoc patet pagina. cccclxxv. a princi-
pio vsque ad finem. Cæterum excusat quæ dicit in præseri-
pta pagina: & hoc pagina. cccclxxvi. in principio, ibi: Er-
ras tota via Lanio & cætera. Verum postea censer immutã-
das constitutiones & cæremonias Ecclesiæ, quas carnales
appellat. Id liquet pagina. cccclxxvii. Paulopost principi-
um: ibi. Satis quidem crasse differis. Atqui mihi videtur
& hodie non minus esse causarum cur obseruationes istæ
carnales hactenus tolli debeant, vt arbitrariæ sint non obli-
gatoria. Et paulopost, pagina. cccclxxvij. post medium,
ibi. Cum igitur tam ampla sit messis, videtur hoc consultif-
simum ad religionem Christianam propagandam, vt quæ-
admodum Apostoli sustulerunt onus legis Mosæicæ, ne gẽ-
tes resilirent: ita nunc ad illiciendos etiam imbecilles, tolli
quarundam rerum obligationes, sine quibus ab initio ser-
uatus est orbis & nũc seruari possit, modo assit fides & cha-
ritas euangelica. Idem prosequitur ferme tota pagina. cccc-
lxxxvij. præsertim vsq; ad illam partẽ, extra ecclesiæ do-
mum non est salus.

CENSURA.

Hoc autem consilium impium est & perniciosum, nec
minus arrogans. Consilium inquam ex damnata Vuitèle-
ui simul & Lutheri doctrina deprõptum ad enaruationem
Christianę tendens religionis: & totius ecclesiasticę disci-
plinæ. Nec verum est quod ex huiusmodi abrogatione im-
becilles

PROPOSITIO. ERAS. CENSURAE.

becilles illicerentur immo potius auocarentur hinc magis a Christiana religione & retraherentur. Et certum est spiritu sancto suggerente, conformiter ad sanam scripturarum intelligentiam hæc fuisse instituta: & ex traditione APOSTOLORVM multa, tum ad reuerentius & sanctius celebranda diuina misteria, tum ad sinceriores Christianæ Religionis obseruationem: quorum multa etiam exploratum est esse de iure diuino, quod immutabile est, & semper idem: aut in sanctis scripturis traditum est, aut ex traditione APOSTOLORVM per continuas successiones ad nos usque deductum est. Nec est consimilis ratio de onere legis Mosaicæ, quam & Prophetæ & Apostoli spiritu DEI inspirati senserunt abrogandam: & de ijs quæ uoluit in ecclesia spiritu sanctus pro sua felici directione usque ad con summationem sæculi perseverare: quod inde patet quia quotquot talia attentauerunt immutare, mox ab ecclesia, quæ semper spiritu Dei regitur, damnati sunt & reiecti: ut Aërius, Vigilantius, Lamperius, Iouinianus, Valdenses, Albigenes, Vvitcleuistæ: & demum Lutherani & alij nõ pauci. Hæreticum itaq; est & blasphemum huiusmodi peruersum consilium.

In eodem Dialogo Lanionis & falsamentarij multa alia ponit eidem sententiæ conformia, ut Pagina. cccc. xcix. ante medium. ibi. Verum ubi interim illa libertas spiritus quam promittunt APOSTOLI & cætera.

Idem indicat & Pagina. cccci. post medium: ibi. Mundus plenus est Pharisaicis hominibus & cætera. Pagina item. cccxcviiij. circa principium, ibi: Postremo cum leges hominum, quæ fere corporalia præscribunt, pædagogi sint ad pietatem, cessare videntur, ubi quis profecit ad spiritus robur.

Hic rursus errorem Beguardorum instaurare contendit: quasi eo consensu Pædagogi sint appellandæ constitutiones & Cæremoniæ ECCLESIAE, quo appellat
Paulus pe

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
appellat Paulus pedagogum veterem legē ac eius cęremo-
nias. Aegre fert deniq; author huius dialogi q̄ plus puniā
tur in Ecclesia minora peccata q̄ grauiora. Nec attendit id
rationabiliter fieri in republica ad conseruationem eius-
dem. Id patet pagina. dii. circa finem. ibi. Itidem videmus
multos tantum fidere corporalibus cęremonijs &c. Et simi-
liter pagina. diii. quasi tota. Idem facit pagina. dviiij. circa
finem: ibi. Iam in ipso ieiunij præscripto cum duo sint &c.
Idem prosequitur paginis. dix. dxx. dxxi. dxxij. & dxxiij
Fiduciam in sanctos carpit pagina. dxxiij. non attendens
quod omnis cultus & fiducia quę sanctis exhibetur, primo
& principaliter Deo exhibeatur: & illis sub deo & prop-
ter Deum.

In dialogo qui dicitur funus, minus recte videtur senti-
re author de fundatione obituum, & de precibus pro defū-
ctis exoluendis. Nam infirmum introducit parum ista cu-
rantem, imo respuentem, si non esset scandalum. Id videre
est pagina. dxlvi. circa finem. ibi. Si me vel vno funebri sa-
cro dignaberis plus satis erit: aut siquid aliud est, quod ob
publicam ecclesię consuetudinem citra scandalum infir-
morum omitti vix potest, id tuo permitto arbitrio. Sequi-
tur. Nec est animus cuiuspiam preces vel commercari, vel
meritis suis spoliare. Hęc dicuntur quasi fundantes obitus
preces aliorum commercentur, aut meritis suis spolient:
quod afferere, erroneum est & impium. Pagina autem se-
quenti quę est. ccccc. xlvij. Videtur omnem satisfactionē
peculiarem pro defunctis respuere: solam communem pro
bans cum merito Christi: & hoc a principio pagine.

¶ Conclusio determinationis præscriptę

Cum igitur in istis dialogis perniciose Erasmi eloquen-
tiam suam conuertat ad instaurādos, & quodammodo pue-
rorum, præceptorum eorundem & quorumcunq; lectorū
ingenijs instilandos, damnatos errores Aerianorum, Vuit-
cleuistarum, Iouinianistarum, Lamperianorum, Valden-
sum, Beguardorum, Lutheranorum, & aliorum multo-
rum hæreticorum: si sancte & Christiane imbuenda est
non mo

PROPOSITIONVM ERASMICA. CENSURAE.

non modo puerilis aetas, verū etiam prouecta, & ab omni impietate atq; blasphemia maxime propellenda & auocanda, enitendum est ne vlli tales libri manibus teneantur puerorum aut quorumcunq; Christianorum lectorum; ne huiusmodi venena vbi lectores imbiberint, a Christiana omnino religione reddantur alieni. FINIS.

¶ DETERMINATIO THEOLOGICAE FACULTATIS Parisiensis super doctrina Lutherana haectenus per eam visa.

Decanus & facultas Theologiae generalis scolae Parisiensis omnibus Christifidelibus cum sincero catholicae veritatis amore. Salutem.

DAULVS ILLE VAS ELECTIO- nis, Evangelicusq; tubicen, & gentium doctōr, Timotheum instituens, vt curet seipsum operarium inconfusibilem & probatū exhibere Deo, recteq; tractantem verbum

veritatis, prophana hortatur & vaniloquia deuitare: quoniam haec multum proficiunt ad impietatē. Nam si semel recepta fuerint, mox serpet venenū, & obsolescet catholicae doctrinae vigor. Siquidem haeticorū sermo si animos aliquando simplicium occuparit, semper latius diffunditur: eosq; fallacibus errorum inuolucris, quasi tenaci visco inuoluens: sensum a veritate ad impietatem nimiam deturbabit: & perinde ac cancer morbus serpet: qui vbi corpus viuētis attigerit: non desinit paulatim vicinas occupare partes, donec intulerit exitiū. Pleraq; huiusce rei exēpla recensere per facile est. Nam cū adhuc in adolescentia sua ecclesia Christi sponsa florere coepisset: surrexere viri mēdaces & impij, qui a veritate excidentes, fidem illius subuertere molirentur: quales fuerūt Hermogenes, Philetus Hymeneus, & post illos Ebion, Marcion, Apelles, deinde Sabellius, Manicheus, Arrius. Senescēte vero eadem & pulao ante tempora nostra. Valdo, Vviteles, & Ioannes Hus, Hac etiam tempestate, de progenie illa viperarū sub-

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
orti sunt: prohdolor filij nequam: qui speciosae matris non
habentis maculam neq; rugam, vnionis vinculū schismati
ce discindere conantur: vere similes viperulis, vt enim illae
corrosis matrum visceribus non exeunt priusquam eas ex
tinxerint: ita hi parentē ecclesiam exiciali suorum dogma
tum pestilentiq; veneno, multiplici nouarum inuentionū
foetura, dum iuuare videntur & venerari (licet inextingui
bilem) potius tamen quantum in se est interimunt: non re
rentes cum ipsi sint, & ancillae filij, & illegitimi, immo dia
boli genimina, matris ecclesiae liberos legitimosue filios,
nisi eos suis pestiferis doctrinis inficiant, & venenatis iacu
lis contorqueāt: satagentes speciem matris ac decorem te
merare & contaminare. Cuius tamen facies semper est &
erit gratiarū plena, splendidissimūq; ornatus. Ipsa enim
veluti regina a dextris sponsi sui in vestitu astat deaurato,
circundata varietate, legum, caeremoniarum, Sacramento
rum, & honorū omniū ad praesentem vitam futuramq; cō
ducentiū. Hinc virulentis scriptis & sermonibus illam la
cerare non cessant, & pro viribus deturpare satagunt. In
ter quos vnus, & praecipuus existit quidā Martin⁹ Luther
quantum ex scriptis compluribus eius nomine deuulgatis
coniectare licet, si modo titulo credendum est. Ipse enim
praeonominatorū haereticorum dogmata (instar praeuarica
toris Ahiel qui cōtra Iosue imprecationē reedificauit Hie
rico) instaurare studet, & noua confingere, qui cum ad so
brietatem sapere minime didicerit, plus vnus sapere presu
mit quā caeteri omnes qui in ecclesia sunt aut fuerūt. Om
nium nempe vniuersitatum scolis suum ausus est praeferre
iudicium: Priscorum quoq; vel sanctorū doctorū Ecclesie
sententias contemnit: & vt ad impietatis cumulum addat,
sacrorum sanctiones conciliorū eneruare contendit, quasi
scilicet ad fidelium salutem necessaria Luthero solī Deus
reseruarit, quae praeteritis saeculis nesciuit Ecclesia, & ad
haec vsq; tempora in tenebris & errorum caecitate suā spon
sam Christus dimiserit. O impiam & inuerecundam arro
gantia, vinculis, censuris, immo ignibus & flammis coer
cendam po

PROPOSITIONVM LVThERA. CENSVRÆ.

eendā potius q̄ ratione conuincendā? Nōne enim q̄ ita sen-
 tit & scribit priā fidei principia abnegat; & impietatē palā
 profitetur? Nōne impiū se prodit & infidelem q̄squis or-
 thodoxę fidei, sc̄tis ecclesię doctorib⁹ ac sacris cōcilijs cre-
 dere dedignatur? Is nēpe cui credet q̄ catholicę ecclesię fi-
 dē habere detractat? Aut quomō catholicis ascriberetur, q̄
 ecclesiā non audit? cū ex ore veritatis dictū sit; Si ecclesiā
 nō audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Porro ista
 est peculiaris hereticorū insania, vt scripturas pro voto cō-
 torquētes sese eas solos credant intelligere, solos se ad veri-
 tatē Euāgelij putēt ambulare, solos se et quos falsa religiōe
 seducūt, salutē conseq̄ arbitrētur, nec cuiuscunq; doctoris
 quā tumuis sancti aut eruditi, sed ne ipsius ecclesię autori-
 tatē suscipere velint contra eā quā semel præfixerint scrip-
 turarum intelligentiam. Hoc comprobat insanus Monta-
 nus cum suis Prisca & Maximilla, sancti spiritus aduentū
 in se completum impijssime credens magis quam in Apo-
 stolis. Hoc & impius Manicheus, qui vanitate Luciferi se-
 ductus vsq; adeo delirauit, vt se spiritū sanctū a Christo mis-
 sum assereret. Hoc itē Secūdinus eiusdē Manichei discipu-
 lus, q̄ Augustinū & catholicos ceteros errare cōfidēter as-
 seuerās, quasi eidē condolēs Augustino scripsit se nō inue-
 nire quidnā ante æterni iudicis tribunal posit⁹, deserto Ma-
 nicheo, respōdere valeret. Mos nēpe iste est hæreticorū.
 At vero dū ecclesiā audire nolūt, nec ferunt suauī Christia-
 nę disciplinę iugo colla submittere, illudentibus sibi spiri-
 tibus mēdacijs & erroris, in manifestos corruūt errores, &
 pro fide execrādas profitētur blasphemias; q̄ Luther ipse
 seu author q̄squis est opusculorū illius editoꝝ noīe, luce
 clar⁹ demōstrat; q̄ dum ecclesię et sanctorū patrū salutaria
 respuit documēta, & hæresiarcha factus est et virulētus ve-
 terū hæresum innouator. De libero nāq; arbitrio differēs
 Manicheos seq̄tur; de cōtritiōe & ijs quæ eā præcedūt, Hus-
 fitas, Vvitleuistas vero de cōfessiōe; de præceptis Beguar-
 dos, Catharos de punitiōe hæreticorū; de immunitate ec-
 clesiasticorū et euāgelicis cōsilijs Valdēses et Bohemos; de

FACULTATIS THEOLOGICAE PARISIENSIS

fut amēto, consentit hereticis qui se iactāt de ordine Apo-
 stolorum, de obseruatione legalium, Ebionitarum hæresi
 propinquat. Cæterum de sacramentali absolutione, satisfac-
 tione, præparatione ad eucharistiam, scripturas non ad-
 uertens sed peruertens, item de peccatis, de pœnis purgato-
 rij, de generalibus concilijs, non ferendos disseminat erro-
 res. Sed & de philosophiæ præclaris institutis perperā lo-
 quitur ignarus, sicut de potestate ecclesiastica, & de indul-
 gentijs multa. Nec tam pestiferam doctrinam euomuisse
 contentus, librum insuper edidit, si titulo creditur, cui de
 captiuitate Babilonica nomen indidit, vsq̄ adeo varijs re-
 spersum erroribus, vt iure cum Alchorano cōferri merea-
 tur. In eo siquidem extinctas hæreses & funditus extirpa-
 tas, quarum ne vestigia quidē vlla restabant, super his præ-
 fertim quæ ad sacramenta ecclesiæ spectant, suscitare, ac in
 lucē reuocare totis animi viribus contendit. Scriptor qui-
 cunq̄ is est, ecclesiæ nimirum Christi hostis perniciosus &
 antiquarū blasphemiarū instaurator execrādus, Bohemo-
 rum namq̄, Albigenisium, Valdensium, Heracleonitarū,
 Prepuçianorum, Aerianorum, Lempertanorum, Iouinia-
 nistarum, Artotyritarū, cœterorumq̄ id genus monstro-
 rum insaniæ, per auctorem in eodem comprobatur libro,
 cōmendatur, extolluntur. Quare nostræ professionis esse
 agnoscētes huiusmodi pullulantibus pestiferis erroribus
 magisq̄ ac magis in dies excrescētibus toto conatu obuia-
 re, qd tandē nobis de huiusmodi doctrina visum sit plane
 aperire voluimus, & nostram super ea sententiā Christia-
 nis omnibus publicare: ne, quod absit, eliminata iam pridē
 tam multiplex impietas quantum in nobis est, vterius ser-
 ficiat populum Dei.

Sollicitius itaq̄ per nos examinata ac maturius vniuer-
 sa doctrina Lutherano ascripta nomini, & ad plenum dis-
 cussa, execrandis illam erroribus scatere certo deprehen-
 dimus & indicauimus, fidem potissimum contingentibus
 & mores. Quodq̄ simplicis populi seductiua sit, omnibus
 doctoribus

PROPOSITIONVM LVThERA. CENSVRÆ

doctoribus iniuria, potestati Ecclesiæ & ordini Hierarchi-
co impie derogatiua, aperte scismatica, sacra scripturæ ad-
uersa, & eius deprauatiua, atq; in spiritum sanctum blas-
phema: & ideo veluti Reipublicæ Christianæ perniciosam
censemus omnino exterminandam ac palam, vltimè flâ-
mis committendam. Author em vero ad publicam abiura-
tionem modis omnibus iuridicis compellendum.

Vt autem id clarius cunctis innotescat aliquot ex præsa-
tis scriptis excerptas propositiones ordine quodam digessi-
mus, & nostram cuiq; adiecimus censuram patrum nostro
rum morem imitati, qui alienus vtiq; non est ab obseruata
per Apostolos lege definiendus. Proposito namq; de lega-
lium obseruatione dubio, quid sentirent, ipsi paucis expli-
cauerunt rationibus (cur ita definirent) nullis scripto man-
datis; quem modum quoq; decernendi sacra consueuerunt
tenere concilia. Materix vero per nos discussa hæ præfer-
tim quas impræsentiarum ædere constituimus, secundum
suas inuicem connexiones sequenti monstrantur indice.

¶ INDEX MATERIARVM EX VARIIS

Lutheri libris excerptarum per Theologiæ vniuer-
sitatís Parisiensis facultatem. Et primo ex libro
de captiuitate Babilonica.

¶ De Sacramētis. Ti. i. De constitutiōibus ecclesiæ Ti. ij.

De operum æqualitate. Tit. iij. De votis. Tit. iiij.

De Diuina essentia. Tit. v.

Materiæ ex alijs eiusdem Lutheri libris excerptæ.

De conceptione beatæ & gloriosæ virginis. Tit. i.

De contritione. Ti. ij. De confessione, Ti. iij.

De absolutione. Ti. iiij. De satisfactione. Ti. v.

De accedentibus ad Eucharistiam. Ti. vi.

De certitudine charitatis habitæ. Ti. vij. De pctis. Ti. viij.

De præceptis. Ti. ix. De concilijs Euangelicis. Tit. x.

De purgatorio. Tit. xi.

De concilijs vniuersalibus ecclesiæ. Tit. xij.

De spe. Ti. xiiij. De hæreticorum pœna. Ti. xliij.

De legalium obseruatione & cessatione. Tit. xv.

I. iij. Delis.

FACULTATIS THEOLOGIAE PARIISIEN.

De bello aduersus Turcas, Tit. xvi.

De immunitate ecclesiasticorum, Tit. xvij.

De libero arbitrio, xvij.

De Philosophia & Theologia scolastica, Ti. xix.

¶ PROPOSITIONES EX LIBRO LVTHE
ri, qui de captiuitate Babilonica inscribitur, collecta: &
per Theologorū Parisiensium facultatem damnata.

¶ DE SACRAMENTIS, Tit. i.

Propositio. i.

i. ¶ Recens est inuentio Sacramentorum.

Hæc propositio innuens recenter ab hominibus inuenta
esse Sacramenta & non a Christo instituta, est temeraria,
impia & manifeste hæretica.

ij. ¶ Sacramentum ordinis ecclesia Christi ignorat.

Hæc propositio est hæretica: & est error pauperum de
Lugduno, Albigenſium & Vuitcleuistarum.

iiij. ¶ Omnes Christiani habent eadem potestatem in ver-
bo & sacramento quocunq;.

iiij. ¶ Clauſe Ecclesie sunt omnibus communes.

v. Omnes Christiani sunt sacerdotes.

Quælibet hæreticorum propositio est ordinis Hierarchi-
ci destructiua & hæretica: & est error præfatorum hæreti-
corum simul & præputiatorum.

vi. ¶ Confirmatio & extrema vnctio non sunt Sacramen-
ta a Christo instituta.

Hæc propositio est hæretica: & pro prima parte est error
Albigenſium & Vuitcleuistarum: pro secunda vero He-
racleonitarum.

vij. ¶ Missa passim creditur esse sacrificium quod offer-
tur Deo, inde Christus hostia altaris dicitur. Sed Euange-
lium non sinit missam esse sacrificium.

Hæc propositio quo ad secundam partem scilicet. Sed
Euangelium. &c. est impia, in sacrosanctum Euangelium
blasphema ac hæretica, pro vt vocabulo missa cum Grego-
rio vtimur.

vij. ¶ Mani

PROPOSITIONVM LVThERA, CENSVRÆ

vii. ¶ Manifestus est error missam applicare seu offerre pro peccatis, pro satisfactionibus, pro defunctis, aut quibuscunq; necessitatibus suis aut aliorum.

Hæc propositio est in ecclesiam catholicam Christi sponfam contumeliosa & hæretica: & est Aerianorū hæreticorum, & Artotyritarum erroribus conformis.

ix. ¶ Non est dubiū vniuersos hodie sacerdotes & Monachos cum Episcopis & omnibus suis maioribus esse idolatras in statu periculosissimo agentes, ob missæ seu Sacramenti ignorance, abusionem & irrisionem.

Hæc propositio est falsa, maxime scandalosa, vniuerso ecclesiastico statui contumeliosa, arrogāter, & stulte prolata. Et in eo quod pretendit neminem in statu salutis esse, nisi qui huiusmodi erroribus acquiescit, cum Donatistarum, Ascitarū, & Apostolicorum perfidia conueniēs, assentientium non nisi apud se remansisse ecclesiam Dei.

x. ¶ Credo firmiter panem esse corpus Christi, ait Luther.

Hæc credulitas Lutheri est absurda, hæretica, & olim damnata.

xi. ¶ Negare laicis vtrāq; speciē est impiū & tyrannicū.

Hæc propositio est erronea, schismatica, impia, & ex dā nato errore Bohemorum elicitā.

xij. ¶ Bohemi hæretici & schismatici non sunt nominandi, sed Romani.

Hæc propositio est falsa, perfidiæ Bohemicæ impie defensiuā, & Ecclesiæ Romanæ contumeliosa.

xij. Matrimonium non est sacramentum diuinitus institutū, sed ab hominibus in Ecclesia inuentum.

Hæc propositio est hæretica & olim damnata.

xliij. ¶ Coniunctio viri & mulieris tenet quocunq; modo contra leges hominum contigerit.

xv. ¶ Debent sacerdotes ea omnia matrimonia confirmare quæ contra ecclesiasticas vel pontificias leges fuerint contracta, in quibus Papa potest dispensare, & quæ non sunt in scriptura sacra expressæ.

Vtramq;

FACULTATIS THEOLOGIAE PARIISIEN.

Vtraque harum propositionum est falsa, ecclesiae potestati impie derogatiua, & ex damnato Valdensium errore procedens. xvi. ¶ Tota efficacia Sacramentorum nouae legis est ipsa fides.

Haec propositio est efficaciae sacramentorum nouae legis impie derogatiua & haeretica.

xvii. ¶ Quicquid credimus nos accepturos esse reuera accipimus, quicquid agat, non agat, simulet aut iocetur minister.

Haec propositio est absurda, ex erroneo scripturae intellectu asserta & haeretica.

xviii. ¶ Periculosum immo falsum est opinari poenitentiam esse secundam tabulam post naufragium.

Haec propositio est temeraria, erronee ac fatuae asserta, ac beato Hieronymo illam ponenti iniuria.

xix. ¶ Qui sponte confessus siue correptus veniam petierit & emendauerit coram quouis priuatim fratre, non dubito a peccatis suis illum esse absolutum.

Haec propositio innuens laicos tam viros quam mulieres potestatem clauis habere, est falsa, sacramentis ordinis & poenitentiae contumeliosa, & haeretica, cum errore conueniens Valdensium & Quintilianorum.

¶ DE CONSTITUTIONIBVS. ECCLESIAE.

¶ Neque Papa neque Episcopus neque vllus hominum habet ius vnus syllabae constituendae super Christianum hominem, nisi id fiat eiusdem consensu; & quicquid aliter fit, tyrannico spiritu fit.

Haec propositio est a debita subditorum erga praelatos & superiores subiectione & obedientia retractiua: legum posituarum seditiose destructiua, ac in fide & moribus erronea; & est error damnatus Valdensium, cum errore Arianorum conueniens.

¶ DE OPERVM. AEQVALITATE.

¶ Opera nihil sunt coram Deo, aut omnia sunt aequalia: quantum ad meritum attinet.

Haec propositio est falsa, sacris eloquijs aduersa, atque erronea.

ri loui

PROPOSIT. LVTH. CENSURAE

ri Iouinianistarum conformis.

DE VOTIS. Tit. iij

i ¶ Suadendum vt vota prorsus omnia tollantur, aut vitentur.

Hæc propositio est Christi doctrinæ & sanctorum patrum obseruationi qui vouere consulunt contraria: ex errore procedens Lamperianorum, Vvitcleuistarum, & eorum qui se iactabant de ordine apostolorum.

ij ¶ Probabile est vota hodie non valere nisi ad operum iactantiam & præsumptionem

Hæc propositio est falsa, statui religionis contumeliosa, & præfatis erroribus consona.

DE DIVINA ESSENTIA ET FORMA

corporis humani. Tit. v.

¶ Istitis nouissimis trecentis annis multa perperam determinata sunt: quale est essentiam diuinam nec generari nec generare, & animam esse formam substantialem corporis humani.

Hæc propositio est falsa, ab homine qui alienus est a catholica ecclesia arroganter asserta: ac sacris concilijs generalibus iniuria.

PROPOSITIONES EXCERPTAE

ex alijs Lutheri libris damnatae vt

præmissum est.

ET PRIMO DE CONCEPTIONE BEATAE

Mariæ virginis. Tit. i.

¶ Contradictoria huius propositionis, beata virgo est concepta sine peccato originali, non est reprobata.

Hæc propositio est falsa, ignoranter, & impie contra honorem immaculatae virginis asserta.

DE CONTRITIONE ET IIS QVAE

eam præcedunt. Tit. ij.

i ¶ Lege manifestata aut in memoriam reuocata mox sequitur augmentum peccati si gratia desit.

Hæc propositio loquendo de gratia gratum faciente, est falsa, a recta sacrae scripturae intelligentia aliena, & a medi-

PROPOSI. LVTHER. CENSURAE.

tatione diuinæ legis retractiua.

ij ¶ Lex ante charitatem non operatur nisi iram, & auget peccatum.

Hæc propositio est falsa, piarum aurium offensiuæ, in deum & eius legem blasphema, nec intèntioni Pauli cõformis.

iiij ¶ Opera quæcunque ante charitatem sunt peccata & damnabilia & indisponentia ad gratiam.

Hæc propositio est falsa, temerarie asserta, peccatorum ab emendatione retractiua, & sapiens hæresim.

iiij ¶ Qui bonum opus aut pœnitentiam a peccatorum detestatione ante dilectionem iustitiæ incipi nec in eo peccari aasserit, inter Pelagianos numerandus est.

Hæc propositio est falsa, & ignorãter asserta, capiendo dilectionem iustitiæ pro ea quæ charitatem seu gratiam gratum facientem sequitur.

v ¶ Contritio quæ paratur per discussionem, collectionem & detestationem peccatorum, qua quis recogitat an nos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum grauitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem æternæ beatitudinis, ac æternæ damnationis acquisitionem, hæc inquam contritio, facit hypocritã, imo magis peccatõrẽ.

Hæc propositio est falsa, viæ ad pœnitentiam impeditiua, scripturis sacris & doctrinæ sanctorum difformis.

vi ¶ Neq; timore neq; amore potest homo se erigere ad capessendam gratiam dei.

Hæc propositio est in fide & moribus erronea, omnem preparationem ad pœnitentiam impie auferens.

vij ¶ Sine gratia primo remittente culpam, nec votum remissionis querendæ homo potest habere.

Hæc propositio est falsa, impia, & peccatorum ad desperationem inductiua.

viii ¶ Christus nunquam peccatores coegit timore ad pœnitentiam.

Hæc propositio capiendo cogere pro inducere, sicut capitur frequenter in scriptura sacra, est heretica.

ix ¶ Bonus est timor & utilis licet sit insufficiens per quæ paulatim

PROPOSIT. LVTH. CENSURAE

paulatim fit consuetudo iustitiæ. De his verbis Augusti-
ni sequitur iudicium Lutheri, Hoc est (inquit) meo iudi-
cio consuetudo desperandi & odiendi Deum si excludatur
gratia.

Iudicium Lutheri de illo dicto Augustini Bonus est ti-
mor & cætera. Est falsum, temerarium & impium, accipi-
endo gratiam, vt supra, pro gratia gratum faciēte, sicut eā
accipit scriptor.

x ¶ Si Ioannes scilicet Baptista timorem docuisset esse
initium poenitentia, non ideo sequitur poenitentiam inci-
pere a timore.

Hæc propositio est manifeste erronea, in Christum & in
spiratam præcursoris eius doctrinam contumeliosa.

DE CONFESIONE. Tit. iij.

i ¶ Ars confitendi qua hucusq; docti sumus arenam nur-
merare, singula peccata discutere colligere, atq; ponderare
ad faciendam contritionem, est ars inutilis, imo ars desperā-
di & perdendi animas.

Hæc propositio est falsa, impia, schismatica, & confessio
ni, quæ est ars lucrandi animas, iniuria.

ij ¶ Confessio illa quæ nunc agitur occulte in aurem, nul-
lo potest diuino iure probari, nec ita fiebat primitus.

Huius propositionis prima pars est falsa, & ex ignoran-
tia iuris diuini asserta. Secunda est temerarie posita.

iii ¶ Spiritualis defectus est soli deo aperiendus.

iiii ¶ Si oportet confiteri occulta cordis, tantum ea
quæ pleni sunt consensus in opus, homines debent con-
fiteri.

v ¶ Peccata contra duo vltima præcepta decalogi com-
missa, sunt prorsus a confessione secludenda.

Quælibet harum trium propositionum est in fide erro-
nea, & impie confessionem dimidians.

vi ¶ Nullo modo præsumat hō cōfiteri peccata venialia

Hæc dissuasio innuens præsumptionis esse confiteri pec-
cata venialia, est temerarii animi indicatiua, ab opere bono
retractiua, & ideo perniciosa.

PROPOSI. LVTHER. CENSURAE.

vij ¶ Non iustificamur operibus, neq; poenitentijs aut confessionibus.

Hæc propositio, loquendo de operibus bonis fidem mediatoris non excludentibus, est erronea, poenitentia & confessionis contemptiua, & sanæ diuinæ scripturæ intelligentiæ aduersa.

DE ABSOLVTIONE. Tit. iij.

i ¶ Absolutio est efficax, non quia fit, a quocunq; tandem fiat, erret siue non erret: sed quia creditur.

ij ¶ Crede fortiter te esse absolutum, & absolutus vere eris, quicquid sit de tua contritione.

iiij ¶ Esio per impossibile quod confessus non sit contritus, aut quod sacerdos non serio, sed ioco absoluat, si tamen credat se esse absolutum, verissime est absolutus.

Hæc tres propositiões ad sensum scriptoris sunt falsæ, impiiæ, ignoranter & difformiter ad sanam sacræ scripturæ intelligentiam assertæ. Et in hoc quod dicitur, a quocunq; tandem fiat, erret, siue non erret: & in eo quod subdit, non serio, sed ioco absoluat, sunt piarum aurium offensus, sacramenti poenitentia irrisoria, & conciliorum generalium determinationibus contraria.

iiij ¶ Quilibet sacerdos debet absoluere a pœna & culpa aut peccat.

Hæc propositio ad sensum scribentis est falsa, obseruationis & doctrinae vniuersalis ecclesie, in his quæ concernunt sacramentum poenitentia, contraria.

DE SATISFACTIONE. Tit. v.

i ¶ Peccata deus & semper & gratis remittit atq; condonat, nihil a nobis inuicem requirens quam vt in posterum bene viuamus.

Hæc propositio est a sententia sanctorum doctorum aliena, fideles, vana & stulta confidentia, a debita satisfactione pro peccatis retrahens, & hæretica.

ij ¶ Sententia est apostoli pœnam & culpam simul finire.

iiij ¶ De industria damnat propheta sententiam probationis satisfactionem, dicens. Quoniam si voluisset sacrificium de-

um dedissem; holocaustis non delectaberis.

iiij ¶ Irridet Micheas propheta eos qui per opera satif-
facere volunt.

Prima harum propositonum est in Paulum; Secunda in
prophetam; tertia in Micheam contumeliosa, & omnes fal-
sæ impiæ, & in spiritum sanctum blasphemæ.

v ¶ Virtute clauium iactant quidam solui pœnas per di-
uinam iustitiam requisitas, quod non credo verū nec pro-
babitur.

Hæc propositio qua negat virtute clauium pœnas per
diuinam iustitiam requisitas solui, est falsa, scandalosa, po-
testati clauium derogatiua, & in hoc quod dicit quod non
credo verum, nec probabitur, est animi temerarij indicati-
ua, & arrogantis.

vi ¶ Commentum & futile cauillum est dicere quod di-
cunt quidam: quia sacerdos ignorat mensuram contritio-
nis absoluendi, ideoq; forte non imponit tantam satisfactio-
nem quantam diuina iustitia requirit, quod propterea ne-
cesse sit diuinæ iustitiæ satisfieri vel proprio opere vel in-
dulgentijs.

Hæc propositio est falsa, ritui Ecclesiæ & eius doctrinæ
aduersa, & pœnitentialis satisfactionis eneruatiua.

vij ¶ Pœna qua deus vult peccatum punire non potest
auferri per hominem vel per Papam.

Hæc propositio est authoritati ecclesiæ a Christo conces-
sæ impie & schismaticæ contrariens, & sapiens hæresim

¶ Huic materiæ annectitur vna propositio de Sacra-
mentis in genere.

viii ¶ Hæretica sententiâ est qua sacramenta nouæ legis
gratiam iustificantem dare dicuntur illis qui non ponunt
obicem, cum sit impossibile sacramentum cōferri nisi iam
credentibus & dignis.

Hæc propositio est falsa, temeraria, & præsumptuose
asserra.

DE ACCEDENTIBVS AD EV-
charistiam, Ti. vi

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISI.

i ¶ Magnus & perniciosus error est, si quis accedat ad sacramentū Eucharistiæ ea nixus fiducia, quod confessus est quod non sibi sit conscius mortalis peccati, quod orationes & præparatoria sua præmiserit: omnes hi iudiciū sibi mā ducant & bibunt.

Hæc propositio est impia, a debita sacramenti suscipiendi præparatione maxime retractiua, ad desperationem inducens & doctrinæ Pauli contrariā, nec fideles ea nixi fiducia se eludunt diuinam misericordiam.

ij ¶ Probatio qua homo peccata sua discutit, atq; ponderat, non pertinet nisi ad insensatos & crassos Sacramenti contemptores.

Hæc propositio est temerarie, & arroganter asserta, impia, & scandalosa.

DE CERTITVDINE CHARITATIS

habita. Tit. viij.

i ¶ Pessime docent theologi, quando dicunt, nos nescire quando sumus in charitate.

Hæc propositio, intelligendo nescire certitudine fidei, de qua loquitur scribens, est falsa, sacris doctoribus dissolua, & sanæ intelligentiæ scripturæ.

ij ¶ Caueat omnis Christianus ne vnquā incertus sit, an deo placeant opera sua: qui enim sic dubitat, peccat, & perdit opera sua cuncta, frustra q; laborat.

Huiusmodi consilium, loquendo de certitudine vt supra est temerarium, perniciosum, & sacris eloquijs difforme.

DE PECCATIS. Titu. viij.

i ¶ Iustus, in omni bono opere peccat.

ij ¶ Omne opus bonum optime factum est peccatum. veniale.

Vtraq; harum propositionum est falsa, piarum aurium offensiuā, ac bonorum operum infamatiua.

ij ¶ Quod nō omni tēpore poenitemus, ac resipiscimus vitium est.

Hæc propositio, vt vitium dicit culpam ad sensum scribentis est falsa, irrationabiliter, & ex erroneo scripturæ intellectu.

tellectua asserta.

iiij ¶ Hoc est mortalium mortalissimum non credere se esse damnabili & mortali peccato obnoxium coram deo.

Hæc propositio est falsa, impia, de sperationis inductiva & sapiens hæresim.

v ¶ Theologi docentes regula sua venialia peccata esse distincta a mortalibus, ad insaniam perditissime nituntur trahere hominum conscientias.

Hæc propositio est stulte & præsumptuose asserta, sacris doctoribus iniuria, & in quantum prætendit venialia non distingui a mortalibus, est hæretica.

DE PRÆCEPTIS. Tit. ix.

i ¶ Qui negat deum nobis impossibile iussisse, pessime facit, & qui hoc falsum esse dicit, plusquam pessime facit.

Hæc propositio est scandalosa, impia, legis Christianæ infamativa, ac authore Augustino, in deum blasphema,

ij Sola duo vltima decalogi præcepta sunt, quæ a nullo quantumlibet sancto aliquo modo implentur: cætera omnia implent. Sed in his duobus manent rei & peccatores, quia nihil de istis implent.

Hæc propositio est erronea, impia, in legem & legislatorem blasphema, & in sanctos contumeliosa.

iiij ¶ Omne præceptum dei magis positum est ut ostendat præteritum & præsens peccatum, quam ut futurum prohibeat, siquidem iuxta Apostolum, Per legem nihil nisi cognitio peccati.

Huius propositionis prima pars est falsa, temerarie, & sine ratione asserta. Secunda vero, quod iuxta Apostolum per legem & c. est erronea, legi intentionique Pauli contraria

iiij ¶ Quia homini charitatem habenti nulla lex necessaria est, ideo per hoc præceptum, Sabbata sanctifices, non opus præcipitur, sed quies.

v ¶ Istud præceptum tertium sabbata sanctifices, cessavit proprie

imo omnia quæ ad perfectos Christianos, quæ iusto non est lex posita.

vi ¶ Infirmis qui nondum sunt mortificari secundum veterem hominem opus est, ut certis officijs, diebus modis, oc

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISI.

cupentur, vigilijs, ieiunijs, orationibus, disciplinis, & similibus: quibus perueniant ad profectum interioris hominis vt vbi corpus fuerit castigatum, & in seruitutem fuerit reductum, & mortificatae passionibus: tum ipsa cessent paulatim, & tantum minuantur quantum profecerit interior homo, adeo vt si perfectus fuerit illa oïno cessare debeant.

Quaelibet harum trium propositionum præcedentium est ex erroneo scripturæ intellectu asserta, iure in concilio Viennensi contra Begardos reprobata, & hæretica.

DE CONSILIIS EVANGELICIS. Tit. x

i ¶ Illud verbum Christi, Matthæi quinto. Qui represserit in maxillam dextram & cætera. Et illud ad Romanos. xij. Non vos defendentes charissimi & cæte. Non sunt consilia, sicut etiam multi Theologi errare videntur, sed præceptum.

Hæc propositio est falsa, legis Christianæ nimium oneratiua, & sanæ intelligentiæ scripturæ aduersa.

ij ¶ Requiritur coram iudice de iniuria reparationem Christianis prohibitum est.

Hæc propositio est falsa, scandalosa, iuri diuino, naturalique dissona.

ijj ¶ Quia Christianus temporalia non debet amare, ideo propter ea non debet iurare.

Hæc propositio est in moribus erronea, & sapiens hæresim

iiij ¶ Iudæis ad libitum verum iurare est permittum.

Hæc propositio si intelligatur permittum tanquam licitum, falsa est diuino præcepto aduersa, & antiquus error Iudæorum.

DE PURGATORIO. Tit. xi.

i ¶ Scriptura diuina tota prorsus nihil habet de purgatorio.

Hæc propositio est falsa, Valdensium errorem maxime fouens, ac sanctorum patrum sententiæ repugnans.

ij ¶ Non videtur probatum esse quod animæ in purgatorio sunt extra statum meriti, seu augendæ charitatis

Hæc propositio est falsa, temerarie & impie asserta: & in hoc

PROPOSIT. LVTHER. CENSVR.

in hoc quod præ tendit animas in purgatorio non esse extra statum meriti, seu augendæ charitatis, est in fide erronea.

iiij ¶ Non videtur probatum esse, quod ipsæ animæ in purgatorio sint de sua beatitudine certæ & securæ, saltem omnes.

Hæc propositio est falsa, & præsumptuose asserta: & in hoc quod præ tendit animas purgatorij non esse certas de sua beatitudine, est traditioni ecclesiæ, & doctrinæ sanctorum contraria.

iiij ¶ Animæ in purgatorio peccant sine intermissione quamdiu horrent pœnas & petunt requiem, quia quærunt quæ sua sunt plusquã voluntatē dei, quæ est cōtra charitatē.

Hoc propositio est falsa, impia, purgandis animabus iniuria, & hæretica.

v ¶ Imperfecta charitas seu sanitas morituri necessario secum fert magnum timorem, tanto quæ maiorem quanto minor fuerit ipsa.

vi ¶ Pœna purgatorij est pavor & horror damnationis & inferni.

Utraque harum propositionum est falsa, temerarie, & sine ratione posita.

vij ¶ Probabile est animas purgatorij præ confusione nescire quo statu sint, damnatæ an saluatæ, imo sibi videntur iam ire in damnationem & descendere in lacum.

viii ¶ Animæ in purgatorio nihil aliud sentiunt quã incipere suam damnationem, nisi quod sentiunt nõdum clausam post se portam inferi.

Utraque harum propositionum est falsa, piarum aurium offensiuæ, voluntariæ & irrationabiliter posita, & statui animarum purgatorij iniuriosa.

ix ¶ Omnes animæ in Purgatorium descendentes sunt imperfectæ fidei seu sanitatis: imo per quantamcunque ablationem pœnarum nõ essent sanæ nisi prius ab eis auferatur peccatum, id est imperfectio fidei, spei, & charitatis.

Hæc propositio quantum ad oēs partes est falsa, & temerariæ asserta, ac sanæ scripturarum intelligentiæ dissona.

FACULT. THEOLO. PARISIENSIS.
DE CONCILIIS GENERALIBVS.

ecclesie Tit. xij.

i ¶ Via iam nobis facta est eneruandi auctoritatem conciliorum, & libere contradicendi eorum gestis, ac iudicandi eorum decreta.

Hæc propositio, si velit scriptor, licitum esse cuiquam concilij legitimi auctoritati contradicere in ijs quæ fidem & mores concernunt, est schismatica, & hæretica.

ij ¶ Certum est inter articulos Ioannis Hus vel Bohemorum multos esse plane Christianissimos & euangelicos quos non possit vniuersalis ecclesia damnare.

Hæc Propositio, loquendo de articulis condemnatis, de quibus intēdit scriptor, est falsa, impia, & sacris concilijs iniuria

iii ¶ Isti duo articuli, vnica est sc̄ta vniuersalis ecclesia quæ est prædestinatorum vniuersitas, & vniuersalis sancta ecclesia tantum est vna sicut rātū est vnus numerus prædestinatorū: nō sunt Ioānis Hus, sed Augustini super Ioāne.

Hæc propositio, ad Hussitarum intelligentiam, est falso Augustino attributa: articuli autem loquendo de ecclesia militante, de qua sibi fit sermo, sunt propositiones hæreticæ.

iiii ¶ Ille articulus: duæ naturæ diuinitas & humanitas sunt vnus Christus: est a catholicis concedendus. Et similiter ille: diuisio humanorū operū est quod sunt virtuosæ vel viciosa, quia si hō est viciosus & agit quicquid vitiose agit, & si est virtuosus & agit quicquam virtuose agit

Hæc propositio est falsa, & ex ignorantia veræ theologiae asserta: primus autem illorum articuloꝝ, scilicet duæ naturæ & c. est propositio hæretica. Secundus vero, scilicet diuisio humanorū operū & c. est propositio sapiēs hæresim

DE SPE. Tit. xij.

¶ Spes non prouenit ex meritis

Hæc propositio est falsa, præsumptionis inductiua, ac factis scripturis difformis.

DE POENA HAERETICORVM. Tit. xiiij

i ¶ Hæreticos combuti est contra voluntatem spiritus,
Hæc propositio est falsa, contra voluntatem spiritus diuini asser-

PROPOSIT. LVTHER. CENSVR.

uini asserta, & errori Catharorum & Valdensium consona
DE OBSERVATIONE LEGALIVM. Tit. xv

¶ Licet opera legis quæcunq; fieri si ea requirat charitas fraterna modo non lege cogente, quo casu licet etiã modo circumcidi sine periculo & cum multo merito.

Hæc propositio est Christianæ legi inimica, Iudaicæ perfidiae fauens, & hæretica.

DE BELLO CONTRATVRCAS. Tit. xvi

i ¶ Præliari aduersus Turcas est repugnare deo visitanti iniquitates nostras per illos.

Hæc propositio vniuersaliter intellecta, est falsa, nec sacris eloquijs conformis.

DE IMMUNITATE ECCLESIASTICORVM. Tit. xvij

i ¶ Si Imperator vel princeps reuocent libertatem datã personis & rebus Ecclesiasticorum, non potest eis resisti si ne peccato & impietate.

Hæc propositio est falsa, impia, schismatica, libertatis ecclesiasticæ enaruatua, ac impietatis tyrannicæ excitatiua & nutritiua.

DE LIBERO ARBITRIO. Tit. xvij.

i ¶ Liberum arbitrium non est dñs actuum suorum.

Hæc propositio est falsa, sacris doctoribus, ac omni doctrinæ morali aduersa, cum Manichæorum errore conueniens, ac hæretica.

ii ¶ Frustragariunt sophistæ actum bonum esse totum a deo sed non totaliter.

Hæc propositio est sanctis doctoribus eã ponentibus iniuria, Ambrosio potissimũ Augustino & Bernardo, q̄s hic Sophistas appellat: & quãtũ ad id quod præterdit actũ bonũ eẽ totaliter a deo, & nullo mō a libero arbitrio, eẽ hæretica

iii ¶ Liberũ arbitriũ dũ facit qd in se eẽ, peccat mortaliter

Hæc propositio est scandalosa, impia, in fide & moribus erronea,

iiii ¶ Liberum arbitrium ante gratiam nihil valet nisi ad peccandum, non autem ad pœnitendum: ex Augustino de spiritu & litera.

FACULT. THEOLO. PARISIENSIS.

Hæc propositio accipiendo gratiam pro gratia gratum faciēte, de qua loquit̃ scriptor, est erronea, errori Manicheorum conformis, a sacris eloquijs aliena, peruersa & trunca te ex Augustino allegata.

v ¶ Liberum arbitrium sine gratia tanto magis appropinquat iniquitati, quanto fortius intenderit actioni: ex Ambrosio.

Hæc propositio accipiendo gratiam vt prius, est falsa, perarum aurium offensusa, a bonis operibus retrahens: inique & mutilate ex Ambrosio excerpta.

DE PHILOSOPHIA ET THEOLOGIA SCOLASTICA. Tit. xix.

i ¶ Philosophia Aristotelis de virtute morali, de obiecto de actu elicito, talis est quæ nec in populo doceri possit, nec est ad scripturæ intelligentiam vtilis, quia continet dumtaxat portenta verborum non nisi ad contentiones verborum conficta.

Hæc propositio quantum ad omnes suas partes loquendo de philosophia Aristotelis, in his maxime in quibus a se de non discedit, est falsa, & tanquam ab inimico scientiæ arroganter & insipienter asserta.

ii ¶ Omnes virtutes morales & scientiæ speculatiuæ non sunt veræ virtutes & scientiæ: sed peccata & errores.

Hæc propositio quantum ad primam partem, quod virtutes morales sunt peccata, est eodem modo qualificanda, sicut prius fuit illa qualificata, Opera quæcunq; ante charitatem sunt peccata. Quantum autem ad alteram, quod scilicet scientiæ speculatiuæ sunt errores, est manifeste falsa.

iii ¶ Theologia scholastica est falsa Scripturæ & Sacramentorum intelligentia, & exulē nobis fecit veram & sinceram Theologiam.

Hæc propositio est falsa, temerarie & superbe asserta, ac sanæ doctrinæ inimica.

iiii ¶ In sermonibus Ioannis Tauleri lingua Teutonice conscriptis plus reperio, dicit Luther, Theologiæ solidæ & sinceræ, quam in vniuersis omnium vniuersitatum scolasticis Do

PROPOSITIO. LVTH. CENSVRÆ.

isticis Doctoribus repertum est, aut reperiri possit in omnibus suis sententijs.

Propositio quæ Luther asserit, est manifeste temeraria,

v ¶ Quo tempore cœpit Theologia scolastica, id est illuforia, eodem euacuata est Theologia crucis: suntq; omnia plane peruersa.

Hæc propositio est falsa, præsumptuose, et irrationabiliter asserta, et errori Bohemorum damnato vicina.

vi ¶ Libidinē corrupendæ scripturæ iam ferme trecētis annis patitur ecclesia incomparabili damno suo a doctoribus scolasticis.

Hæc propositio est falsa, stulte, & maliciose asserta.

vij ¶ Theologi scolastici Aristotelis moralia prorsus cōuenire mentiti sunt cum Christi Pauliq; Doctrina,

Hac propositione impudente, & falso Theologis scolasticis imponit scriptor quod non est verum, quanquam satis exploratum sit in multis moralia Aristotelis cū Christi Pauliq; Doctrina consentire.

Additur & hæc ex libro de captiuitate Babilonica.

Propositio Lutheri. ¶ In Dionysio qui scripsit de cœlesti Hierarchia nihil ferme est solidæ eruditionis. Et omnia illius meditata in præfato libro, ac somnijs prope simillima in Theologia aut mystica perniciosissimus est, platonizans magis quam Christianizans; in ecclesiastica vero Hierarchia ludit allegorijs, quod est ociosorum hoim studium.

Hæc propositio est falsa, temerarie & arroganter asserta, ac viro sancto insigni eruditione claro iniuria, quem Damasceus diuinum Areopagitam, Pauli discipulum, facerrimum & deiloquentissimum appellat.

CONCLUSIO.

¶ Nos præfati Decanus & Facultas præmissa hæc omnia tempore multo examinauimus, & quod de his sentirent ecclesiastici doctores, quidue sacra concilia, quid insuper in scripturis sanctis caueretur diligenter annotauimus: post quid examen nostrum apud Sorbonam sæpius frequentatum, in plerisque nostris per iuramentū vocatis & factis concionibus

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
cionibus vnanimi omnium voto fuere conclusa, ac definita
ac demum ex abundantia in generali nostra congregatione
apud sanctum Mathurinum rursus per iuramentum super
his specialiter denunciata hæc eadem post missam more no-
stro celebratam iterum concordia omnium assensu laudau-
imus, comprobauimus, ac rata habuimus, laudamus, com-
probamus, & rata habemus & vt talia inconcussa tenenda
nostra sententia diffinimus, & decernimus. Acta fuerunt
hæc Anno ab incarnatione Domini, M. D. XXI.
die, XV. Aprilis, in quorum testimonium ijs instrumētis
quæ in Archiuis & scrinijs nostris ad perpetuam rei memo-
riam reseruamus. Sigillum nostrum duximus apponendū
Ad quorum exemplar de mandato nostro præsentibus fuisse
feliciter impressas testamur.

¶ DETERMINATIO FACULTATIS

Theologiæ Parisiensis, super aliquibus proposi-
tionibus certis e locis nuper ad eam delatis, de ve-
neratione sanctorum, de canone missæ, de que su-
stantiatione ministrorum altaris, & cæteris qui-
busdam.

¶ Decanus & facultas Theologiæ scolæ Parisiensis, om-
nibus fidelibus in Christo, Salutem.

INsigni pollens sapientia Salomon, quem a finibus terræ
veniebant reges audituri & populi, recte in prouerbij
admonet, cum inquit: Ne transgrediaris terminos antiquos
quos posuerunt patres tui: quæ vtrique admonitio eos iure
percellit, qui terminos fidei quos catholici ab initio decla-
rarunt doctores transgredi non verentur, aut a cōstitutio-
nibus patrum seu consuetudinibus Ecclesiasticis curiosa
magis quam vtili nouitate illecti facile desciscunt, peregri-
nas quoq; & inusitatas Doctrinas in ECCLESIAM indu-
cere moluntur. Vnde plerumque scandala, tumultus, &
schismata inter ipsos fideles exploratum est exoriri: dum
alij vnum, alij aliud tenendum arbitratur, & quod hic pro-
bat, ille

PROPOSITIO. LVTH. CENSURAE.

bat, ille reprobat: sicque vnanimes in fide minime inueniuntur Christiani. Id autem inde euenire constat, quod nō nulli hac tempestate impietatis suae virus effundere minime reformidant Pestilentibus libris, aut periculosis prædicationibus. Assueuerant enim homines impij sanctos orari non oportere, sed neque honorari, nisi forsitan charitate & imitatione. Nostras etiam orationes aut oblationes ad eos dirigi vetant. Reliquias item sanctorum, miracula, imagines & gesta subsannant, rident, contemnunt. Nec modo illis nihil impendunt honoris, sed & alios ne impendant auertunt. Neque tam pestilentia dogmata attendunt multis retro sæculis explosa esse, atque damnata: adeo vt Catholicorum numero nequaquam ascribendus sit, quisquis talibus ausit consentire. Paruipendunt præterea sacrum missæ canonem, veluti vestem vilem, varijsque frustis consumam, quod diuersis authoribus conditus sit, & auctus. At simili ratione diuinum Bibliorum opus aspernandum videretur, quod nemo mentis compos diceret. Ad hæc accedit quod qui sacro canoni missæ detrahit VVITCLEFI, ac LVTHERI Discipulum se manifeste prodit. Inique rursus ferunt vesani homines diuina mysteria calebrantibus temporalia ministrari, nec cōsiderant, dignos, authore Christo esse mercede operarios, & æquissimum esse altari seruientibus, de altari victum suppeditari. Pias insuper damnant collectas, quæ subleuandis viuorum atque defunctorum necessitatibus constitutæ sunt, Apostolicæ traditionis rationem non habentes vnde proficiscuntur, quemadmodum & officium defunctorum. Frena itidem laxant idiotis, qui pro suo arbitrio scripturas interpretentur, de fide passim disputent, coetus aduocent, celebrent conuenticula. Proinde quamuis plurimum hæc pestifera dogmata dissideant, ex eadem fere prodeunt scaturigine: ex TVRELVPINORVM, VALDENSIVM, atq; vetustiorum etiam hæreticorum errores miserabiliter reducunt, quos ex

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIENSIS
 quos ex agro dominico falce Ecclesiasticę censurę iampridem resectos esse perspicuum est. Et certe dolendum est vique adeo graua errata hac tempestate, vel purioris Christianismi, vel sincerioris doctrine pretextu repullulare. Nam tametsi pro Christi pollicitatione perduratura est ecclesia ad consummationem vsq; seculi illibata, & a quibuslibet erroribus immunis: pleriq; nihilominus interim pereunt quibus consultum esse operę precium est. Ceterum vt quę super his nostra sit sententia clarius liqueat, premisso indice, propositiones ipsorum aberrantiũ ponimus, mox nostram censuram subnectentes.

SEQVITVR INDEX TITVLORVM.

De beate virginis veneratione per angelicam salutationẽ, & per preclaras antiphonas. Salue regina misericordię, & Regina cœli. Tit. i.

De precibus sanctorum pro nostra salute. Tit. ij.

De oblationibus & orationibus q̄ sanctis exhibentur. Ti. iiii.

De reliquiis sanctorum. Tit. iiii.

De eorundem prerogatiuis. Tit. v.

De imaginibus eorum. Tit. vi.

De sanctorum historiis & miraculis. Tit. vii.

De sacro canone missę. Tit. viii.

De licentia idiotarum effreni. Tit. ix.

De fauore in Lutherum impenso. Tit. x.

De sustentatione ministrorum altaris. Tit. xi.

De piis collectis. Tit. xii.

De officio pro defunctis. Titu. xiiii.

De fundatione obituum. Titu. xiiii.

DE BEATÆ MARIAE VIRGINIS VENE-

ratione per angelicam salutationem, &
 per preclaras antiphonas.

Salue regina misericordię, & Regina
 cœli. Titu. i.

Prima Hæreticorum propositio.

¶ Nunquam dicendum est Ave Maria in principio sermo-
 nis ad populum, pro gratia impetranda, quin prius dicta
 sit ora,

PROPOSITIONVM LVThERA. CENSVRÆ.

prius dicta sit oratio dominica.

Hæc propositio falsa est, & scandalosa, superstitiosam atq; seditiosam inter auditores suscitans nouitatem, laudabili consuetudini hæcenus obseruatæ contrariam, errori quoq; pauperum de Lugduno angelicam salutationē contemnentium vicina est.

ij. ¶ Indiscreta aut superstitiosa est prosa illa seu oratio ad beatam Mariã. Salue regina misericordiæ, vita, dulce do, & spes nostra. Similiter illa. Regina cœli lætare, Alleluya, quia quæ meruisti portare. &c. Nam ipsa virgo nec regina misericordiæ, nec cœli, nec vita, nec spes nostra debet vocari, neq; portare Dei filium potuit mereri.

Hæc propositio quantum ad vtrancq; suam partem est erronea & scandalosa, sacratissimæ Dei matri iniuria, ac probatissimo vsui ecclesiastico secundum sensum in quo ipsos ecclesia concinit contumeliosa, atq; ex damnato Valdensiu Catharorum & Bohemorum errore procedens.

¶ DE PRECIBVS SANCTORVM PRO
nostra salute. Tit. ij. Propositio prima.

¶ Sancti non sunt nostri ad Deum mediatores.

Hæc propositio prædictis erroribus est conformis, & a debita sanctorum veneratione fideles perperam retrahit.

ij. ¶ Sancti nihil possunt nos iuuare.

Hæc propositio est falsa, ac dignitati sanctorum detrahit erronea etiã prædictorū hereticorū sententiæ cōsentanea

¶ DE OBLATIONIBVS ET ORATIONI
bus quæ sanctis exhibentur, Ti. iij. Propositio. i.

¶ Magnam Deo facit iniuriã, qui ad aliquem sanctorum primo accedit, illum rogans, vt apud Deum pro se intercedat, cum Deus sit quocuncq; sancto benignior, & exaudire paratior.

ij. ¶ Deo irrogatur iniuriã, quando sancti prius inuocantur, cum sine Deo nihil possint.

Vtracq; harum propositionum quantum ad priorem partem falsum innuendo, sanctos scilicet rite coli sine Deo, nec nostros esse mediatores siue intercessores apud Deum,

FACULTATIS THEOLOGICAE PARISIENSIS
Vvitecleuitarum heresi peruersæ consentit. Nec ex secun-
da earum parte quæ vtiq; vera est prior inferitur.

iiij. ¶ Iniuria inferitur Deo quando luminaria ceteraq;
oblaciones sanctis primum offeruntur quam Deo, qui totum
in homine operatur.

De hac propositione quantum ad primam partem dicen-
dum est sicut de prima parte præcedentiū propositionum
falsum etiam in ea insinuat, dū aliquid sanctis offerri de-
signatur, quod potissimum ac principaliter Deo non offe-
ratur. Pars autem vltima sic conceditur, vt hominum in
bono opere cooperatio non secludatur.

iiij. ¶ Superstitiosum est oīno oratiōibus & oblatiōibus
quibusdam sanctis exhibitis vsq; adeo instare, quia suffi-
cit Deum orare. Nam sancti nullam a se habent potestatem.

Hæc propositio sacræ scripturæ & traditiōi ecclesiasticæ
dissona est aperte, Valdensiū & Catharorum errori con-
sentiēs. Nec obstat quod non nisi Deo auctore sancti quic-
quam possint,

v. ¶ Error est manifestus in festo dedicationis aut ali-
cuius sancti solemniorē agere cultum, quā in die domi-
nico aut Dei festo.

Hæc propositio erronea est, & falso innitens fundamen-
to, quasi videlicet impensus sanctis honor Deo principaliter
non impendatur.

¶ DE RELIQUIIS SANCTORVM. Tit. iiij.

Propositio prima.

¶ Non est apparentia quod ossa sanctorum gemmis au-
ro & cæteris adornentur præciosis, quia sic illis maior im-
penditur honor, quam Deo.

Hæc propositio Eunomij & Vigilantij hæresim impie
reducit, neq; per id quod honor sanctorum corporibus ex-
hibetur, diuino quoquo pacto derogatur honori.

ij. ¶ Huiusmodi sanctorum ossa sub terra deberent, aut
imis locis reponi, ac propter spem resurrectionis seruari,
nec pium est illa sic in superioribus ecclesiarum locis exal-
tata videri.

Hæc pro-

PROPOSITIONVM LVThERAE. CENSURAE.

Hæc propositio est præfatorum hæreticorum blasphemie consona, & pie fidelium in sanctos deuotioni derogat Dei quoq; ordinatiõni, cuius reuelatione plurimorum sanctorum corpora e terris erecta sunt, prorsus aduersa.

¶ DE SANCTORVM PRÆROGATIVIS.

Tit. v. Propositio prima.

¶ Putare quod vnus sanctorum citius aut libentius vnã infirmitatem curet, aut infirmos adiuuet quam alius, omnino superstitiosum est & vanum.

Hæc propositio superstitiosa vanitate asserta ritui ecclesie contraria est, & in spiritum sanctum, qui gratias suas distribuit singulis prout vult, blasphema, concessas insuper sanctorum prærogatiuas eneruãs, Porphirij & Eunomij impietati fauet.

ij. ¶ Humana fictione & voluntaria allusione ad quorundam sanctorum nomina cogitare coeperunt homines quod pro hac vel illa infirmitate potius esset ad illos recurrentum quã ad alios, vtputa ad sanctum Fiacriũ pro sicis, ad sanctum Eutropiũ pro hydropisi, ad sanctum Clarum pro visu, & sic de præfecto Antonio, Sebastiano, alijsque pluribus.

Hæc propositio temeraria curiositate asserta est honoris sanctorum contumeliosa, & de damnata Lutheri doctrina desumpta.

¶ DE IMAGINIBVS SANCTORVM. Ti. vi

Propositio prima.

¶ Ante sanctorum Dei imagines non sunt flectenda genua, sed dumtaxat ante Deum.

Hæc propositio erronea est & impia, & ex errore decerpta eorum qui iconas, seu imagines sanctorum execrati sunt.

ij. ¶ Stultum omnino est sanctorum imagines adorare, quia in quibusdam est forsitan latens diabolus. Sufficit enim ad salutem diligere Deum, & fidem habere quod saluabitur homo.

Hæc propositio quantum ad primam partem expressa, impietas est imagines execrantium, septima vniuersali sy-

FACULTATIS THEOLOGIAE PARIENSIS
nodo quæ apud Niceam celebrata extitit damnata. Loquẽ
do de ea adoratione quam sanctorum imaginibus exhibet
Ecclesia, in quibus asserere dæmonẽ latitare blasphemiar
proximum est. Quantum ad secundam partem, damnata
Lutheri doctrinæ consona est.

¶ DE SANCTORVM HISTORIIS ET MI
raculis. Tit. vii. Propositio vnica.

¶ Sanctorum hyltoriarũ & similes narrationes non sunt ma
gnificiendæ, neq; ea quæ de miraculis eorum scripta sunt.

Hæc propositio tamen non omnia quæ de sanctis legun
tur pari gradu certitudinis atq; reuerentia sunt amplectẽ
da, ipsa tamen propositio quantum ad primam partẽ, pias
aures offendit, & ad irreuerentiam in sanctos, & contemp
tum ecclesiastici officij prouocat, Vvitleuistaru infan
conformis, & si quid in officijs diuinis minus Christiana
pietate dignum compertũ fuerit, non quorumuis sed illo
rum dumtaxat autoritate id corrigendum, ad quos potis
simum spectat. Secunda vero pars ex Porphiriano trahi
tur errore.

¶ DE SACRO CANONE NISSAE. Tit. viij.
Propositio prima.

¶ Canon missæ excluso eo quod in ipso est de Euange
lio res est parui momenti, & non magnificiendæ.

Hæc propositio falsa est, scandalosa, & schismatica, fide
les quoq; a deuotione celebrandi atq; audiendi missarum
solemnia impie retrahens, Vvitlefi ac Lutheri errorem
perperam imitatur.

ij. ¶ Ipse canon est veluti vestis vilis ex diuersis noui &
veteris panni frustis indecore consuta siue detexa.

iiij. ¶ Quidam summus pontifex propterea quod calcu
lo grauiter laborabat, siue arenosus erat. pro suo arbitrio
canoni adiecit Cosmam & Damianum, & sic alij alios san
ctos addidere pro peculiari voto suo.

Vtraq; harũ duarũ propositionũ est supra modũ impia,
irreuerenter ac insipienter prolata, & non solum sanctis pa
tribus qui canonem composuerũt vel auxerunt, sed etiam
vniuersali

PROPOSITIONVM LVThERA. CENSVRÆ
vniuersali ecclesiæ quę illum comprobauit contumeliosa
existens, prædictorum hæreticorū impietati suffragatur.

¶ DE LICENTIA IDIOTARVM EF-
freni. Tit. ix. Propositio prima.

¶ Omnes Christiani & maxime clerici sunt inducendi
ad studium scripturæ sanctæ, quia aliæ doctrinæ sunt hu-
manæ & parum fructuosæ.

Hæc propositio secundum primam partem laicos quos-
cunq; innuens ad studium sacræ scripturę & difficultatū
eiusdem esse inducendos, sicut & clericos, ex errore paupe-
rum de Lugduno decerpitur. Quantum ad secundā partē
quæ etiā innuit oēm doctrinā præter nudā literā Biblicam
pure humanā esse & inutilē, temere & arroganter ad præ-
dictorum hæreticorum errores conformiter asserta est.

ij. ¶ Licitum est simplici populo simul diebus festis aut
alijs conuenire, vt de Biblia & eius difficultatibus cōferat.

ij. ¶ Licitum eidem populo de fide catholica disputare,
& sacram scripturam exponere, cum sit Christianus.

Vtraq; harum propositionum temerarie, & falso asserti-
tur, ac errores instaurat, Valdensium & Bohemorū. Neq;
ferenda sunt idiotarum conuenticula, aut illorum de ardu-
is fidei disputationes, cum iure damnentur.

iiij. ¶ Bonum est simplicem populum in missa symbolū
Nicenum Gallice vel sum maxime post offertorium alta
voce decantare.

Hæc propositio est odiosæ & periculosæ nouitatis in ec-
clesiam inductiua.

¶ DE FAVORE IN LVThERVm IMPENSO.

Tit. x. Propositio vnica.

¶ Vbi Luther bene dixit, nemo melius.

Hęc propositio falsa est, sacrīs doctorib; iniuriā, et execra-
bili Lutheri doctrinæ impudēter & mēdaciter suffragat

¶ DE SVSTENTATIONE MINISTRORVM AL-
taris. Tit. xi. Propositio prima.

¶ Magnum peccatum est dicere missam pro pecunia.

¶ Simoniacum est accipere sex albos pro missa, aut

M. ij. etiam

PROPOSITIONVM LVThERA. CENSVRÆ
etiam dare, ideo simoniacus est qui sic facit celebrare aut
qui celebrat.

Cum celebranti spiritualia, debeantur omni iure tem-
poralia, vtraque istarum propositionum sic indistincte pro-
lata est falsa & scandalosa.

iiij. ¶ Maior est simonia capere sex albos pro vna missa,
quam vendere curam animarum aut canonicatum, quia
in primo venditur Deus, in secundo solum officium Ec-
clesiæ.

Comparatio hæc inepta est, nec veris innitur, & quæ
adducitur causa, falsa est & offensiva.

iiij. ¶ Non est licitum cogere eum ad cuius instantiã sa-
cerdos celebravit, vt dicto sacerdoti tradat sex albos.

Hæc propositio, loquendo de coactione iuridica, secun-
dum laudabilẽ regionis consuetudinem est erronea, ab oĩ
tamen specie mali, & nota venalitatĩ abstinendum.

v. ¶ Melius est pauperibus sex albos erogare, quã illos
sacerdoti tradere, qui aliquo requirente celebravit.

Hæc comparatio vniuersaliter intellecta, falsa & erro-
nea est, & odiosa in sacerdotes emulatione perperam asser-
ta, iniquo opus consilij præcepto proponit.

vi. ¶ Latantur dæmones cum dantur sex albi missam
celebranti.

Hæc propositio temerarie asseritur, & a frequentatiõe
diuinorum mysteriorum impie & scandalose auertit.

vij. ¶ Sacerdos non beneficiatus male facit petendo sex
albos dum celebravit, quia nullum habet titulum ad ac-
piendum.

Hæc propositio secundum vtraque partem est falsa,
cum sacerdotes sacrificium peragentes mercede sua digni
existant.

vij. ¶ Temporalia debentur Ecclesiasticis ratione titu-
li suorum beneficiorum, non ratione impensũ officij spi-
ritualis.

Quanquam prior pars huius propositionis sane accipi
potest: secunda tamen pars est erronea, cum propter officii
um. detur

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIEN.

um detur beneficium.

¶ DE PIIS COLLECTIS. Tit. xij.

Propositio prima.

¶ Facere diebus festis collectas per ecclesias, vt tradatur collecta pecunia presbiteris celebraturis pro defunctis, vel de sc̄to Sebastiano, vel alio sc̄to abusus est manifestus.

Hæc propositio generaliter accepta in moribus erronea est, ecclesię ritui manifeste derogans, & fideles a studio pietatis impie diuertens.

ij. ¶ Debent curati collectas remouere, & de suis parochijs abolere omnino, atq; hæc faciētes populum suum bene ædificant.

Hæc propositio loquendo de collectis, quæ moderate fiunt citra diuini officij ac deuotionis populi notabile detrimentum temeraria est & falsa, fideles viuos & defunctos magnis spiritualium bonorū subsidijs inique defraudans, & graue excitans in populo Dei scandalum.

ij. ¶ Collectæ quæ cum peluibus fiunt veluti quædã inferni fuscinulæ sunt, pro dispēlanda in sacerdotes pecunia.

Insania est hæc similitudo in grauem Ecclesiastici status contumeliam maligne excogitata.

iiij. ¶ Præstat pecunias in aquam projicere, quam eas in huiusmodi collectas conferre.

Improba & stulta est huiusmodi collatio, neq; enim Deus bona produxit, vt perdatur, sed vt in vsus pios ac honestos expendantur.

¶ DE OFFICIO PRO DEFUNCTIS. Tit. xij

Propositio prima.

¶ Officium quod fit pro defunctis, in multis satis est suspectum, nec ex scripturis aut alias certum est quod sic debeant fieri pro defunctis orationes.

Hæc propositio impia est & schismatica heresi consentiens Aerianorum atq; Albigenis, officium siquidem defunctorum sanctis scripturis, & Apostolorum traditioni, vt testantur Catholici doctores (Dionysius, Augustinus, Crystostomus) conforme est.

ij. ¶ Responso

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISIEN.

ij. ¶ Responsorium illud quod tam sollicitè in eorundè mortuorū officio canitur, scilicet, *Libera me domine.* & c. est ab autore incerto, & non satis dignum quo in Ecclesiæ vtamur officio, & adhuc minus offertorium illud, scilicet, *Domine Iesu Christe rex gloria, libera animas.* & c.

Hæ officij defunctorum deprecationes in sensu quo eis vtitur ecclesia piæ sunt & catholicæ, Idcirco hæc propositio inconsiderate & scandalose prolata est, & viuentes a suis fragijs animabus fidelium impendendis, improbe auerit.

ij. ¶ Lectio illa quæ de secundo Machabeorum libro in ipso mortuorum legitur officio, scilicet, *Vir fortissimus Iudas.* & c. non deberet in ecclesiæ officijs haberi, quia illi libri non sunt de canone, nec per ecclesiam probati.

Hæc propositio temeraria est & falsa, & officio ecclesiastico mendaciter detrahit. Nam Ecclesia, libros illos pro canonicis habet.

¶ DE FVNDATIONE OBITVVM. Ti. xiiij. Propō. i.

¶ Fundationes obituum, sunt inuentiones diaboli.

Diabolica potius suggestionè hæc asserta est propositio veritatis expers, de Aerianorum, Valdensium, atq; Vvicleuistarum spiritu deprompta.

ij. ¶ Fundare obitus in ecclesia est abusus magnus, quos qui fundant, quiq; fundatos acceptant similiter se damnāt.

Hęc propositio falsa est, probato Ecclesiæ ritui vehementer contumeliosa, & cultus diuini qui potius ampliandus est diminutionem pernitiōse prætendit, atq; a peccatorum satisfactiōe, tam pro viuīs quam defunctis debita, peruersa retrahit.

Acta sunt hæc in nostra congregatione post maturam discussionem anno Domini millesimo quingentesimo vicesimo tertio, die vero, xiiij. Nouembris. Publicata autem secunda Decembris eodem anno sub actu solemnī in scolis collegij Sorbonici, coram Decano & Magistris eiusdem facultatis, præsentibus almæ vniuersitatis rectore, Regijs consiliarijs, alijsq; plurimis testibus fide dignis. Prohibet præterea eadē facultas, omnibus tam magistris quam

PROPOSIT. LVTH. CENSURAE

quam Bacchalaris, & quam in Theologia studentibus, presentibus & futuris, ne contrarium praefate determinationis docere aut praedicare praesumant, sub poena priuationis & resectionis ab eadem facultate. Censet postremo iuxta suam doctrinam eos qui praedamnatos errores ausu temerario aut praedicando promulgauerit, aut quoquo pacto fuerint professi, aut defensusauerint perseveranter, fidelium nomine non videri dignos. Siquidem diuus Paulus gentium doctor, capite ad Philippenses tertio, recte sic oes admonet. Idem sapiamus & in eadem permaneamus regula.

FINIS.

¶ SEQUUNTUR QVAEDAM PROPOSITIONES Erasmi, Censura eiusdem facultatis Theologicae, qua superiores notatae: sed per describentis oscitationem impressori non traditae, quas quia suis locis nunc apponi non poterant, ad calcem duxit apponendas.

¶ Ad titulum. vii. De fiducia bonorum operum & meritorum apponendae sunt hae duae propositiones, ex libello Erasmi de Misericordia Dei.

Propositio prima.

¶ Quantis malis patent qui fiduciam posuerunt in meritis ac factis suis.

¶ Domine vt scuto bonae voluntatis tuae coronasti nos, Cum audis ait Erasmus bonae voluntatis, intelligis excludi fiduciam meritorum.

CENSURA.

Duplicem esse fiduciam meritorum exploratum est: alteram peruersam & excludendam, eam videlicet quae plus suae iustitiae & meritis tribuit, quam diuinae gratiae aut misericordiae: quae arrogantia intumescens alios contemnit quasi a se & a sua virtute merita habeat non Dei gratia & misericordia, ingratitude quoque laeguescit minime gratias agens Deo omnium bonorum largitori, dum non attendit quod praecipuus sit author meritorum, bonorum cogitationum affectuum ac operationum, neque enim vt scribit Apostolus sufficientes sumus aliquid cogitare a nobis tanquam ex

N nobis

PROPOSI. LVTHER. CENSVRÆ.

nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est, qui in nobis operatur velle & perficere, qui tamen sic illa in nobis operatur vt & nos cum eo operemur, quod monstrans Apostolus asserit non fore inanem laborem fidelium, eosq; admonet ne inuacuū gratiam Dei recipiant, in se istam Dei gratiam vacuā non fuisse dicit, sed secum laborantē, vnde patet hominis voluntatē in bonis operibus habere suam actionē, quamuis primatum bonorū operum & principalem actionem Deo & gratiæ eius deberi certū sit, non humanę voluntati aut libero arbitrio, quem sibi ascribens hæc vana, impia, ingrata & præsumptuosa fiducia meritorū aut bonorū operum, maxime a se elongat fontem Diuinæ misericordiæ, & ideo excludenda est. Altera autem est fiducia meritorum siue bonorum operum pia, humilis nec ingrata. Quæ antea in secunda propositione huius tituli plene explicata est, hæc autē non modo vtilis est omnibus Christianis adultis, sed & necessaria, obligantur enim fideles adulti credere bona opera cum Dei gratia esse necessaria & requisita ad habendum vitam æternam, obligantur quoq; desiderare eandem vitam æternam, & ponere eiusmodi bona opera ad eam comparandam, indicare etiam tenentur quod Deus benedictus illa bona opera præmiabit sicut ipse decreuit, & patet per scripturas. Hoc clare explicat Apostolus: nam cum in vniuersali sua bona opera prænominaliter dicens, bonum certamen certavi, cursum cōsummaui, idē seruaui, mox subiungit. In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Et ne quis putaret solis bonis operibus suis reddendam mercedem, beatæ immortalitatis coronam, subdit non solum sibi illam tribuendam, sed & his qui diligunt aduentum Domini, hoc est fidelibus bene in hac vita laborantibus, qui Domini expectāt aduentum, proinde debēt fideles iuxta definitionē Apostoli in hac vita bene operari, & bene operando certo a Domino mercedem expectare: alioqui fiducia spei catholicæ carerent, sine qua non saluātur adulti, quapropter si præfata propositiones huius modi

modi fidutiam meritorum & bonorum operū respuant & inficiantur, Lutheri impietati suffragantur; secus autē si de prima fidutia intelligantur, quæ, vt dictum est, omnino est abijcienda.

¶ Ad Tit. xx. DE COELIBATV SACERDOTVM.

Propositio ex libro de interdicto esu carniū.

¶ Multæ causæ suadent mutationem legis coelibatus in ecclesiasticis. CENSURA.

Hæc propositio quatenus præten dit causas mutationis huiusmodi legis validas esse, falsa est, vehementer scandalo sa, & in Ecclesia sancta schismatis Lutherani, ac hæresis eiusdē impiæ nutritiua. Multæ enim sunt & efficaciæ causæ impellentes ad sanctam legis coelibatus sacerdotum obseruationem retinendam & nullatenus mutandā; & nullæ (quæ quidē iustæ sint) ad oppositum. Nam si Diuino cultui deputatis in lege veteri, cuius sacramēta vmbra tantū erāt sacramentorū nouæ legis, in ordiē vicis suæ altari deseru uentibus, necessariū erat cōtinere: cū tamen ipsi per successionem generationis ministrare altari astringerentur, nec in sua esset libertate hoc officiū recusare; eos enim necessum erat huiusmodi munus obire qui de Leuitica fuissent tribu exorti; potiori vtiq; ratione ministris altaris competit continentia. Non enim, vt vlli, per generationem assumuntur, sed per liberā voluntatis electionem; nam nequam sacros ordines suscipere quispiam compellitur, sed qui vult ordinatur, qui respuit, ad illud non astringitur. Spontanea autem voluntate sacros ordines suscipientibus sapienter spiritu sancto suggerēte continentia ecclesia adiecit, habita præsertim ratione vsq; adeo præcellentis dignitatis tantorum Sacramentorum, quibus nihil sanctius, nihil spiritualius, nihil diuinius, quapropter qui illis deputantur, par est spirituales sint, & a carnalibus desiderijs eorumq; occasionibus & fomentis maxime elongentur, vt casto aīo ac incontaminato corpore sanctā & immaculatā hostiā offerre mereantur; neq; admirāda illa et tremēda attrahēt mysteria, q nō exānia pollēt sc̄t̄monia. Huc accedit

N.ij. quod quie

PROPOSI. LVTHER. CENSURAE.

quod qui uita cęlibe agunt, externa occupatiōe, aut vxoris libertate sollicitudine minime prepediuntur, quo minus sacre lectioni, orationi, meditationi, cęterisque id genus vitę con- templatiuę officijs vacent liberius. Si autem vxores duce- rent, qui sacros ordines suscipiunt, minus profecto libere dño intenderent. Nam, vt ait Apostolus, qui cū vxoribus sunt, solliciti sunt quę sunt mundi, quomodo vxoribus pla- ceant: & diuisi sunt, quamobrem cum magna inquietudine uiuerent sacerdotes cum vxoribus oneribus matrimonię implicati: ob quę multum eos oporteret negocijs seculari- bus inuolui: a quibus tñ ipse Apostolus deo militantes ab- stinere debere decernit: Qui vero cōtinētes sunt & cęlibes permanent: quę dñi sunt cogitāt: quo scilicet pacto possint deo placere & castimoniā seruare, ac puritatem aię & cor- poris: necnon & peruigilant qui curam habent aię tan- quā dño de creditis sibi ouibus rationē reddituri, in magnā præterea pernitię ecclesię concessa ecclesiasticis coniugia redundarent, infinita siquidem propemodum confusio in ecclesiā induceretur, in immensum excrescēte filiorum & filiarum multitudine: quę sumptibus alenda foret Ecclesię filijs quoq; parētes beneficia ecclesiastica quasi per manus tradentes, & continua successione a progenie in progenies suis illa reseruantes familijs, leuitiquum sacerdotiū, quod sacerdos secundum ordinē Melchisedech Christus domi- nus abiecit, iustaurare uiderentur. His autem perpensis fa- cile est dignoscere quantum a recto tramite exorbitēt, qui usq; adeo sacerdotalem statum deiciunt, vt post susceptū sacrum ordinem, noua nuptiarum fœdera inire consulant: id quod ne ipsis quidem Gręcis vnquam licuit. Nā quā- uis voto abstinentię minime alstringerentur respectu præ- cedētium nuptiarum: nefas tñ semper illis fuit, post suscep- tum sacerdotium, nuptiarū uinculo sese illigare, aut mor- tua prima vxore secundam ducere. Si autem id a Gręcis inuolabiliter obseruatum est, quanto ualentiori iure sacer- dotes ecclesię latinę quę voto continētię se deuinxit, post susceptū sacerdotij gradū nefariū est in rei vxorię seruitu- tem de-

FACULT. THEOLOG. PARISIENSIS.

tem detrudere. Probāda itaq; est ecclesiæ latinæ continētia
q̄ sc̄titate præfulget. Liberā cōcedit facultatē vacādi diuī-
nis studijs, ac vtilitati rei ecclesiasticæ magnopere cōducit

¶ Ad titulum. xxxij. & vltimum de Theologia scho-
lica addenda erant propositiōes quinq; quarū prima
fuiſſet ſuo ordine, propositio. vi. quæ est in præfatiōe
Erasmi in Hilarij opera.

¶ Sanctiſſimus vir Hilariuſhaud quaquam erat igna-
rus, q̄ periculi plenum ſit, quam parū religioſum de rebus
ineffabilibus loqui, incomprehenſibilia ſcrutari, de longe
ſemotis a captu noſtro pronunciare.

CENSVRA.

Norat beatus Hilariuſ nullum eſſe periculum de diuī-
nis pronunciare, conformiter ad ea quæ in ſanctis ſcriptu-
ris habentur, aut quæ in ſacris concilijs ſunt decifa & de-
ſinita; alioquin non pro illis tuendis exulaſſet ipſe, neq; ad ea
explananda inſignes libros edidiſſet.

¶ Septima propositio. In eadē præfatione in Hilariū

¶ Summa religionis noſtræ eſt pax & vnanimitas. Ea vix
conſtare poterit niſi de pauciſſimis definiamus, & in mul-
tis liberum relinquamus cuiq; ſuum iudicium.

CENSVRA.

Religioni Chriſtianæ non parū cōducere pacem & vna-
nimitatem exploratum eſt, dū tñ ea pax & vnanimitas pia
ſit & recta: ſi autē impia ſit & a veritate catholica aliena,
quemadmodum ſolet eſſe in hæreticis, nullo modo confert
nimio plurimum obeſt Chriſtianæ pietati. Vt autē diſſolu-
tur huiuſmodi impiorū conſenſus, & pia ac recta in Eccle-
ſiā concordia ſtatuatur, opus eſt catholica dogmata per eos
qui authoritatem habēt in republica Chriſtiana ſæpius ex-
plicentur. Hac enim ratione ſchiſmata tolluntur & ſcanda-
la: pullulanteſq; hæreſes eliduntur & puerſæ doctrinæ: mo-
reſq; fidelium componuntur, & fides ipſa in cordibus Chriſti-
anorū radicitur. Sic oli perſequētibus eccleſiā hæreticis cū
ſuæ execrādæ cōiurationis cōplicibus, cōgregata ſunt ge-
neralia cōcilia, vbi reiectis & dānatis impijs, pacē & cōcor-
diam

FACULTATIS THEOLOGIAE PARISI.

diā ecclesia recepit. Vt aut id fieret crebro, oportuit aduersus impietates atq; calumnias hereticorū ecclesiā nō de paucissimis, sed de multis definire aut declarare, q̄ tenēda, quæ ue reiſciēda forēt: neq; sup his q̄ ad pietatem spectant liberū relinquere cuiq; suū iudiciū: alioqui nulla posset interfideles in his q̄ fidei sunt, vnanimitas & cōcordia seruari. Proinde hæc propositio temerarie ac ignorāter asserta, dissolūēdæ vnitati fidelīū viā seditiose aperit: necnō & diffeminādis perniciosis erroribus.

Octaua propositio. In eadē præfatione in Hilarium.

¶ Hoc eruditionis est theologicæ, nihil vltra quam sacris literis, proditum est definire: verum id quod proditum est bona fide dispensare.

CENSURA.

Non est eruditionis Theologicæ, nihil de ijs q̄ ad fidem spectant definire, q̄ qd in sacris literis formaliter & expresse habet, aut qd ex illo clare deducit: sed impietatis Vviticuicę aut Lutheranę: q̄nquidē authoribus, Dionisio, Basilio, Augustino, & alijs multis catholicis doctoribus, non minus credēda sunt q̄ a Chrō ex Apostolorū traditione habemus de sacramētis & nōnullis alijs, q̄ in scripturis sanctis exprimūtur. Nec solis literatorū monumētis subet apostolus fidē adhiberi, sed & traditionibus nudo sermone explicatis. Quare præscripta propositio est falsa, impia, & Vviticuicę atq; Lutheranę perfidię consentanea.

Nona propositio. In eadem præfatione in Hilarium.

¶ Multa problemata nunc reiſciuntur ad synodum, multo magis conueniebat quęstiones eiusmodi i aliud reiſcere tēpus, cū sublato speculo & enigmate videbimus deū in facie

CENSURA.

Nequa q̄ a fidelibus cēsenda sunt problemata, quę in generalibus cōsilijs ecclesia determinat super his quę ad pietatē spectant: a spiritu sancto enim directa de illis tm̄ ibi decernit, quę ab oībus Christianis inconcusse & inuiolabiliter sunt tenenda. Propter qd hæc propositio temerarie & arroganter assertit: quasi nesciat discernere ecclesia q̄ sint aut nō sint problemata: q̄ sint aut nō sint definienda.

Decima

FACULT. THEOLOG. PARISIENSIS.

Decima propositio. In sepe dicta præfatione in Hilarium

¶ Pudet Rabinos alicubi nihil habere quod respondeant.

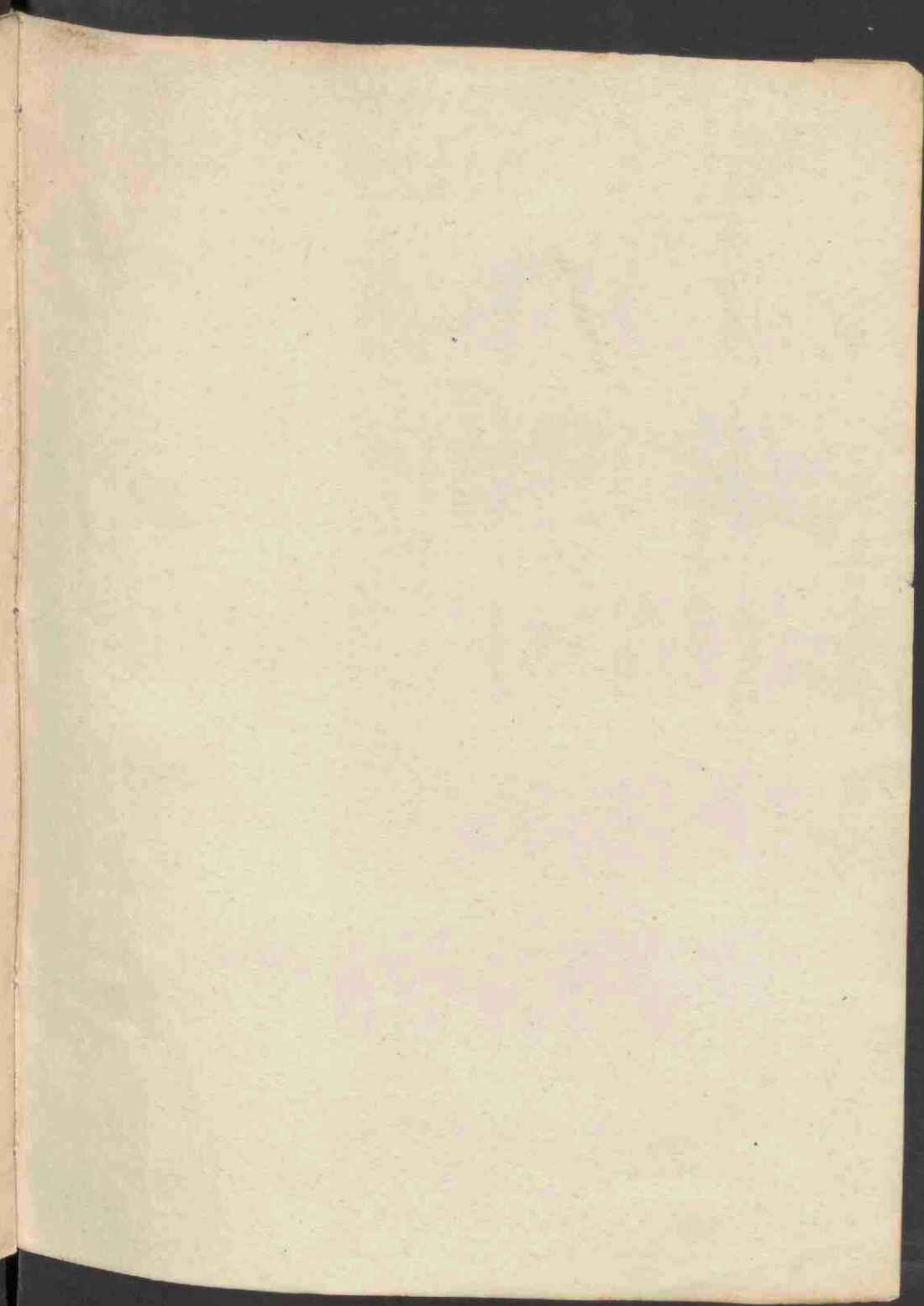
CENSURA.

Doctores scholasticos magno dolore ac pudore affici certū est his temporibus, dū vident impios hoīes sacra ecclesiæ concilia etiam generalia perfricta fronte contemnere, pariter & sanctos doctores, sanctas quoq; scripturas pro sua libidine ad hæreticum sensum passim detorquere, cū tamen scholasticis doctoribus quos hic scriptor pro cōtumelia rabinos appellat, minime desit quid aduersus perfidam Lutheri doctrinā respondeant. Eā siquidē manifestis argumētis & his solidissimis, & q̄ vere dissolui nequeant, desyrare clare ostendunt. Quapropter cū eis vix audent Lutherani congredi aut pedem propius figere. Verentur enim ne si propius manus conserere contingat, dum nō hñt quid rationabiliter respondere queant, confundantur, & sua orbi inficitia ac ignorantia propaletur. Hinc futiles sane & enerues libros edere solēt, multis quidē hæresibus atq; blasphemijs conspersos: verū nullis rōnibus, nullis documentis, nullis scripturis nisi perperā detortis iustullos: id quod facile percipiunt q̄ illos nō sine iudicio legunt. Non enim ratione illos valere, sed impudenti procacitate ac infami peruicacia sese ostentare deprehendunt. Nā morē patrū suorū hæresi archarū imitati, qñ ab ecclesia catholica, extra quā indubie non est salus, veluti pessimi transfugæ turpiter desciuere, veritati nesciunt acquiescere: sed tanquam qui furij's agitantur, tota malignitatis suæ vi in catholicam pietatem debacchantur.

FINIS.

¶ ANTVERPIÆ APVD MARTINVM

Cæsarem. Anno. M. D. XXXI.

... N. L. R. D. O. T. E. ...
... q. n. q. m. m. o. a. t. u. m. z. o. s. a. ...
... o. n. e. e. t. e. m. i. q. i. m. a. c. o. g. n. i. t. ...
... m. d. i. v. e. s. e. n. t. i. a. ...

1654 - 61

